

Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöön panemiseksi tarvittavaksi lainsäädännöksi ja laiksi kulutuspalvelujen turvallisuudesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen panemiseksi täytäntöön esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kuluttajatuotteiden turvallisuudesta, muutettavaksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia sekä kumottavaksi kuluttajaturvallisuuslaki ja eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annettu laki. Joitakin kuluttajaturvallisuuslain nojalla annettuja asetuksia ehdotetaan kumottavaksi. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta.

Ympäristönsuojelulakia, terveydensuojelulakia, kuluttajansuojalakia, kosmeettisista valmisteista annettua lakia, tupakkalakia, metsästyslakia, kemikaalilakia, hissiturvallisuuslakia, rikoslakia ja eräistä paloturvallisuuslaitteista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi kuluttajaturvallisuuslakia koskevien viittausten osalta. Jotkin ympäristönsuojelulain, tupakkalain ja metsästyslain säännökset perustuvat osittain kuluttajaturvallisuuslain sisältöön, ja näitä säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi myös sisällöllisesti.

Esityksen pääasiallisina tavoitteina on panna täytäntöön EU:n yleinen tuoteturvallisuusasetus ja nykyaikaistaa kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevaa yleistä sääntelyä. Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöönpano edellyttää erityisesti markkinavalvontaviranomaisista ja näiden toimivaltuuksista sekä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista säättämistä. Se edellyttää myös sen säännösten kanssa päällekkäisen sääntelyn kumoamista. Kuluttajaturvallisuuslaki kumottaisiin, ja kuluttajatuotteiden ja kulutuspalvelujen turvallisuudesta säädettäisiin omissa säädöksissään. Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettuun lakiin tehtäisiin ne muutokset, jotka ovat tarpeen yleisen tuoteturvallisuusasetuksen panemiseksi täytäntöön, minkä lisäksi tuohon lakiin ja kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettuun lakiin sisällytettäisiin voimassa olevan eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annetun lain säännökset siltä osin ja sellaisina kuin on tarpeen yleisen tuoteturvallisuusasetuksen panemiseksi täytäntöön.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluvista tuotteista säädettäisiin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa siltä osin kuin se on asetuksen mukaan tarpeen. Laissa säädettäisiin lähinnä tuoteturvallisuutta koskevista kielivaatimuksista, toimivaltaisista markkinavalvontaviranomaisista ja joistakin näiden toimivaltuuksista sekä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista. Suurin osa toimivaltuussääntelystä olisi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa. Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa säädettäisiin myös kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnasta ja niitä koskevan sääntelyn rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista sekä kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnasta.

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa säädettäisiin turvallisen kulutuspalvelun vaatimuksista ja turvallisuuden arvioinnista, palveluntarjoajan velvollisuuksista, valvontaviranomaisesta ja sen valvontakeinoista, valvontaviranomaisen velvoittavista päätöksistä ja lain rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista. Laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta olisi kulutuspalvelujen turvallisuutta koskeva yleislaki.

Niin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa kuin kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuudesta määrätä seuraamusmaksu, minkä lisäksi säännösten rikkomisiin sovellettaisiin rikoslain terveysrikosta koskevaa sääntelyä.

Lait on pääasiassa tarkoitettu tulemaan voimaan 13.12.2024. Osa laeista on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	5
1 Asian tausta ja valmistelu	5
1.1 Tausta	5
1.2 Valmistelu	5
1.2.1 EU-säädöksen valmistelu	5
1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu.....	5
1.2.2.1 Esivalmistelu.....	5
1.2.2.2 Työryhmä	5
1.2.2.3 Kuuleminen	5
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	6
2.1 Tavoitteet	6
2.2 Pääasiallinen sisältö	6
2.3 Kansallinen liikkumavara.....	8
3 Nykytila ja sen arviointi.....	9
3.1 Kuluttajaturvallisuuslaki	9
3.1.1 Yleistä	9
3.1.2 Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonta	10
3.1.3 Kuluttajapalveluiden turvallisuuden yleinen sääntely.....	10
3.2 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta.....	12
3.3 Laki eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle	13
3.4 Viittaukset kuluttajaturvallisuuslakiin	13
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	14
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	14
4.1.1 Yleistä	14
4.1.2 Omaisuusvaarat.....	15
4.1.3 Seuraamukset	17
4.1.4 Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöönpano.....	19
4.1.4.1 Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen noudattamisen valvonta	19
4.1.4.2 Digipalvelusäädöksen säännöksiä täsmentävien säännösten valvonta.....	20
4.1.4.3 Yhteyspiste.....	21
4.1.4.4 Kansallinen keskitetty yhteyspiste	21
4.1.4.5 Henkilötietojen käsittelyn valvonta.....	22
4.1.4.6 Markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuudet.....	23
4.1.4.7 Palautusmenettely	23
4.1.4.8 Kuluttajaturvallisuuslain kumoaminen	24
4.1.4.9 Kuluttajaturvallisuuslain nojalla annettujen ja voimaan jätettyjen asetusten ja päätösten kumoaminen.....	24
4.1.4.10 Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain säätäminen	25
4.1.4.11 Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonta	25
4.1.4.12 Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttaminen.....	25
4.1.4.13 Eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annetun lain kumoaminen	25
4.1.5 Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain säätäminen.....	26
4.1.5.1 Lain tarkoitus	26
4.1.5.2 Soveltamisala ja käsitteet	26
4.1.5.3 Palveluntarjoajan velvollisuudet	27
4.1.5.4 Valvontaviranomaisen toimivaltuudet	28

4.1.6	Asiaan liittyvät muut säädösmuutokset.....	29
4.2	Pääasialliset vaikutukset.....	31
4.2.1	Yleinen tuoteturvallisuusasetus.....	31
4.2.2	Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettu laki.....	31
4.2.3	Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettu laki.....	31
4.2.3.1	Palveluntarjoajiin kohdistuvista vaikutuksista yleisesti.....	31
4.2.3.2	Vaikutukset yrityksiin.....	32
4.2.3.3	Vaikutukset yhdistyksiin.....	33
4.2.3.4	Vaikutukset kuntiin.....	34
4.2.3.5	Vaikutukset palvelun käyttäjiin ja sen välittömässä vaikutuspiirissä oleviin henkilöihin.....	34
4.2.3.6	Vaikutukset valvontaviranomaisiin.....	35
5	Muut toteuttamisvaihtoehdot.....	35
5.1	Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	35
5.1.1	Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain soveltaminen yhdistyksiin ja muihin yhteisöihin.....	35
5.1.1.1	Taustaksi.....	35
5.1.1.2	Vaikutukset.....	36
5.1.1.3	Johtopäätökset.....	37
5.2	Ulkomainen lainsäädäntö.....	38
5.2.1	Kulutuspalvelujen turvallisuuden sääntely.....	38
5.2.1.1	Ruotsi.....	38
5.2.1.2	Norja.....	38
5.2.1.3	Tanska.....	38
5.2.1.4	Viro.....	39
6	Lausuntopalaute.....	39
6.1	Yhdistystoimijoiden kirjallinen kuuleminen.....	39
7	Säännöskohtaiset perustelut.....	40
7.1	Laki kuluttajatuotteiden turvallisuudesta.....	40
7.2	Laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta.....	48
7.3	Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta.....	65
7.4	Ympäristönsuojelulaki.....	66
7.5	Terveysturvallisuuslaki.....	68
7.6	Kuluttajansuojalaki.....	68
7.7	Laki kosmeettisista valmisteista.....	68
7.8	Tupakkalaki.....	68
7.9	Metsästyslaki.....	69
7.10	Kemikaalilaki.....	69
7.11	Hissiturvallisuuslaki.....	69
7.12	Rikoslaki.....	70
7.13	Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista.....	70
8	Lakia alemman asteinen sääntely.....	70
8.1	Kumottava sääntely.....	70
8.2	Voimaan jätettävä sääntely.....	70
8.3	Muutettava sääntely.....	71
9	Voimaantulo.....	71
9.1	Laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta.....	71
9.2	Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta.....	72
9.3	Terveysturvallisuuslaki.....	72
9.4	Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista.....	72

10	Suhde muihin esityksiin.....	72
10.1	Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	72
11	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	73
11.1	Kielto, toiminnan keskeyttäminen ja toimenpiteen teettäminen	73
11.2	Tietojen saaminen ja oma-aloitteinen luovuttaminen	74
11.3	Seuraamukset	74
11.3.1	Rikosoikeudelliset seuraamukset	74
11.3.2	Hallinnollinen seuraamusmaksu	75
11.4	Asetuksenantovaltuudet	76
LAKIEHDOTUKSET		79
	kuluttajatuotteiden turvallisuudesta	79
	kulutuspalvelujen turvallisuudesta	85
	terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta annetun lain ja eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta	94
	eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta	94
	terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta	97
	terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta	97
	ympäristönsuojelulain muuttamisesta	98
	kuluttajansuojalain 5 luvun 16 a §:n ja 9 luvun 16 §:n muuttamisesta	99
	kosmeettisista valmisteista annetun lain 2 §:n muuttamisesta	100
	tupakkalain 74 §:n muuttamisesta.....	100
	metsästyslain 34 a §:n muuttamisesta	100
	kemikaalilain 5 §:n muuttamisesta.....	101
	hissiturvallisuuslain 5 §:n muuttamisesta.....	102
	rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta	102
	eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	103
RINNAKKAISTEKSTIT		105
	eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta	105
	terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta	109
	terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta	110
	ympäristönsuojelulain muuttamisesta	111
	kuluttajansuojalain 5 luvun 16 a §:n ja 9 luvun 16 §:n muuttamisesta	111
	kosmeettisista valmisteista annetun lain 2 §:n muuttamisesta	112
	tupakkalain 74 §:n muuttamisesta.....	113
	metsästyslain 34 a §:n muuttamisesta	113
	kemikaalilain 5 §:n muuttamisesta.....	114
	hissiturvallisuuslain 5 §:n muuttamisesta.....	115
	rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta	115
	eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	117

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

1.2 Valmistelu

1.2.1 EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio antoi 30.6.2021 [ehdotuksensa](#) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 87/357/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY kumoamisesta (KOM(2021) 346 lopullinen).

Ehdotuksesta lähetettiin 16.9.2021 eduskunnalle [valtioneuvoston U-kirjelmä U 45/2021 vp.](#) Suuri valiokunta lähetti asian talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten ja perustuslakivaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten. Perustuslakivaliokunta ilmoitti, ettei se ryhdy toimenpiteisiin. Talousvaliokunta kuuli työ- ja elinkeinoministeriön, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston, Tullin, Kuluttajaliiton, Suomen Yrittäjät ry:n ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston asiantuntijoita ja yhtyi valtioneuvoston kantaan. Suuri valiokunta hyväksyi 20.10.2021 eduskunnan kannan SuVEK 70/2021 vp, jossa se yhtyi talousvaliokunnan kannanoton mukaisesti valtioneuvoston kantaan.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/988 yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta (*yleinen tuoteturvallisuusasetus*) annettiin 10.5.2023. Sitä aletaan soveltaa 13.12.2024.

1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

1.2.2.1 Esivalmistelu

Esivalmistelu tehtiin virkatyönä arviomuistion muotoon. Esivalmistelun aikana kuultiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa. Arviomuistio julkaistiin valtioneuvoston julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnuksella [TEM115:00/2023](#).

1.2.2.2 Työryhmä

Hallituksen esitys valmisteltiin työ- ja elinkeinoministeriön 4.12.2023 asettamassa työryhmässä. Työryhmä kokoontui seitsemän kertaa ajalla 9.1.—20.6.2024. Työryhmää ja hallituksen esityksen valmistelua koskevat tiedot ovat nähtävissä edellä tarkoitetussa valtioneuvoston palvelussa tunnuksella [TEM115:00/2023](#).

Työryhmä luovutti hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksensa työ- ja elinkeinoministeriölle 3.7.2024.

1.2.2.3 Kuuleminen

Perusvalmistelun aikana kuultiin kirjallisesti yhdistystoimijoita. Kuuleminen koski valmistelun aikana tehtyä ehdotusta luopua voimassa olevan lainsäädännön mukaisesta soveltamisalarajauksesta, jolla yhdistysten ja muiden yhteisöjen jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjoamat palvelut rajataan kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle. Lausunnoissa pyydettiin erityisesti kiinnittämään huomiota voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain noudattamisesta yhdistyksille aiheutuviin kustannuksiin ja hallinnolliseen taakkaan sekä esitetyn so-

veltamisalan laajennuksen vaikutukseen yhtäältä palvelujen käyttäjien turvallisuuteen ja toisaalta yhdistyksille aiheutuviin kustannuksiin ja hallinnolliseen taakkaan. Lausuntoaika oli 28.2.—13.3.2024. Lausuntopalautetta käsitellään jäljempänä kohdassa 6.1.

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti asiasta myös keskustelutilaisuuden 22.5.2024. Kirjallisessa kuulemisessa annetut lausunnot ja tiivistelmä niistä sekä tiivistelmä keskustelutilaisuudessa käydystä keskustelusta on julkaistu valtioneuvoston julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnuksella [TEM115:00/2023](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet).

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevasta lakiehdotuksesta aiheutuvia kustannuksia selvitetiin myös kyselyllä. Kysely lähetettiin soveltuvalle joukolle työ- ja elinkeinoministeriön yrityspaneelin jäseniä, minkä lisäksi säädösvalmisteluhankkeessa asetetun työryhmän jäseniä pyydettiin jakamaan kyselyä jäsenilleen. Kulutuspalveluja tarjoavilta toimijoilta saatiin paneelikeskusteluun 13 vastausta ja jaettuun kyselyyn 67 vastausta. Vastaajista 47 edusti yritystä, kuusi yhdistystä ja 27 julkishallintoa. Kyselyssä palveluntarjoajia pyydettiin arvioimaan kuhunkin turvallisuustoimenpiteeseen käyttämänsä aikaa sekä kertomaan, missä määrin ne toteuttaisivat toimenpiteen, jos siihen ei olisi lakisääteistä velvoitetta (*tavanomaisen liiketoiminnan osuus*). Vastaajia pyydettiin myös täsmentämään, miltä osin niiden tekemät turvallisuustoimenpiteet perustuvat yleiseen kuluttajaturvallisuuslainsäädäntöön ja miltä osin muuhun lainsäädäntöön sekä miltä osin niillä suojataan terveyttä ja miltä osin omaisuutta. Palveluntarjoajilta pyydettiin myös arviota näiden turvallisuuden varmistamiseksi tehtyihin tuotehankintoihin käyttämästä rahamäärästä.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

2.1 Tavoitteet

Yleisellä tuoteturvallisuusasetuksella pyritään suojelemaan kuluttajia ja heidän turvallisuuttaan yhtenä unionin oikeudellisen kehyksen peruseräkkeistä, jollaisena se on myös vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (5 johdantokappale). Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen tarkoituksena on myötävaikuttaa SEUT 169 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumiseen. Sillä pyritään erityisesti varmistamaan kuluttajien terveys ja turvallisuus sekä sisämarkkinoiden toiminta kuluttajille tarkoitettujen tuotteiden osalta. (4 johdantokappale) SEUT 169 artiklan 1 kohdan mukaan kuluttajien etujen suojaamiseksi ja kuluttajansuojan korkean tason varmistamiseksi unioni myötävaikuttaa kuluttajien terveyden, turvallisuuden ja taloudellisten etujen suojaamiseen sekä edistää kuluttajien oikeutta tiedonsaantiin ja koulutukseen sekä oikeutta järjestäytyä etujensa valvomiseksi. Asetuksen tarkoituksena on myös varmistaa unionin yhdenmukaistamislainsäädännön, standardointilainsäädännön ja yleisen tuoteturvallisuussäätelyn keskinäinen johdonmukaisuus ja toimivuus ottaen erityisesti huomioon uusien teknologioiden ja verkkomyynnin kehitys niin, että yleinen tuoteturvallisuussäätely säilyttää luonteensa laajana turvaverkkona (2, 3, 6 ja 7 johdantokappale). Asetuksella pyritään varmistamaan selkeämpi kehys elintarvikkeita jäljitteleville tuotteille (2 johdantokappale). Yleisen tuoteturvallisuusdirektiivin päivittäminen on katsottu tarpeelliseksi uusiin teknologioihin ja verkkomyyntiin liittyvän kehityksen vuoksi (2 johdantokappale).

2.2 Pääasiallinen sisältö

Asetus korvaa yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY (*yleinen tuoteturvallisuusdirektiivi*) ja sellaisia tuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä, jotka näyttäessään muulta kuin ovat vaarantavat kuluttajien terveyttä tai turvallisuutta annetun neuvoston direktiivin 87/357/ETY (*elintarvikeläjittelemädirektiivi*), jotka kumotaan asetuksella. Yleisellä tuoteturvallisuusasetuksella muutetaan kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavista edustajakanteista ja direktiivin 2009/22/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2020/1828 (*edustajakannedirektiivi*) niin, että sen liitteessä I oleva, yleistä tuoteturvallisuusdirektiiviä koskeva viittaus korvataan vastaavalla viittauksella yleiseen tuoteturvallisuusasetuk-

seen, joka tuodaan näin edustajakannedirektiivin soveltamisalaan. Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen I luvussa on yleiset säännökset asetuksen tavoitteesta, kohteesta ja soveltamisalasta, minkä lisäksi luvussa määritellään asetuksessa käytetyt käsitteet ja vahvistetaan etämyynnillä tarjottavien tuotteiden kuuluminen asetuksen soveltamisalaan. Asetuksen soveltamisalaa rajavaasta tuotteen käsitteestä säädetään 3 artiklan 1 kohdassa: ”Tässä asetuksessa tarkoitetaan ’tuotteella’ esinettä tai kohdetta, riippumatta siitä, onko se liitettävissä muihin esineisiin tai verkkoon vai ei, joka toimitetaan tai asetetaan saataville joko vastiketta vastaan tai vastikkeetta, myös palvelun tarjoamisen yhteydessä, ja joka on tarkoitettu kuluttajille tai kohtuudella ennakoitavissa olosuhteissa on todennäköistä, että kuluttajat käyttävät sitä, vaikka se ei olisi tarkoitettu heille.”

Asetuksen soveltamisalasta säädetään sen 2 artiklassa. Asetusta sovelletaan tuotteisiin, jotka saatetaan markkinoille tai asetetaan saataville markkinoilla, siltä osin kuin kyseisten tuotteiden turvallisuutta sääntelevässä unionin oikeudessa ei ole erityissäännöksiä, joilla on sama tavoite. Kun tuotteisiin sovelletaan unionin lainsäädännössä asetettuja erityisiä turvallisuusvaatimuksia, asetusta sovelletaan ainoastaan niihin seikkoihin ja riskeihin tai riskiluokkiin, joita kyseiset vaatimukset eivät kata. Kun tuotteisiin sovelletaan unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä asetettuja erityisvaatimuksia, asetusta sovelletaan vain osittain. Tiedot tuotteet on rajattu kokonaan asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Asetuksen II luvussa säädetään yleisestä turvallisuusvaatimuksesta sekä turvallisuuden arvioinnissa huomioon otettavista seikoista ja arvioinnissa käytettävistä olettamista.

Talouden toimijoiden velvoitteista säädetään asetuksen III luvussa. Luvun 1 jaksossa on omat säännöksensä valmistajien, valtuutettujen edustajien, maahantuojien ja jakelijoiden velvoitteista. Jaksossa säädetään myös valmistajien velvoitteiden soveltamisesta muihin henkilöihin. Lisäksi jaksossa on kaikkia talouden toimijoita koskevia velvoitteita, säännös vastuuhenkilöstä sekä talouden toimijoiden ja viranomaisten suhdetta säänteleviä säännöksiä. Luvun 2 jaksossa säädetään talouden toimijoiden velvollisuuksista etämyynnissä ja tuotteiden turvallisuuteen liittyvien onnettomuuksien sattuessa sekä tiettyjen tietojen antamisesta sähköisesti.

Asetuksen IV luvussa on verkkomarkkinapaikan tarjoajia koskevia erityissäännöksiä.

Asetuksen V luvussa säädetään markkinavalvonnasta. Siinä säädetään erityisesti markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020 (*markkinavalvonta-asetus*) soveltamisesta yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin. Lisäksi luvussa säädetään täytäntöönpanosta raportoinnista komissiolle.

Safety Gate -pikahälytysjärjestelmästä ja Safety Business Gateway -järjestelmästä säädetään asetuksen VI luvussa.

Asetuksen VII luvussa säädetään komission roolista ja täytäntöönpanon valvonnan koordinoimisesta. Luvussa on säännöksiä viranomaisten yhteisistä toimista ja tehotarkastuksista. Luvun säännöksillä perustetaan myös toimivaltaisen viranomaisten eurooppalainen verkosto, kuluttajaturvallisuusverkosto.

Asetuksen VIII luvussa säädetään yleisön ja kuluttajien tiedonsaannista, palautusmenettelystä ja siihen liittyvistä kuluttajien oikaisukeinoista, vapaaehtoisista yhteisymmärryspöytäkirjoista ja edustajakannedirektiivin soveltamisesta yleisen tuoteturvallisuusasetuksen rikkomisiin.

Kansainvälisestä yhteistyöstä säädetään IX luvussa, ja rahoitussäännökset ovat X luvussa. Asetuksen loppusäännökset ovat sen XI luvussa, jossa säädetään muun muassa seuraamuksista, komission lainsäädäntötoimivallasta, standardointiasetuksen ja edustajakannedirektiivin muuttamisesta sekä elintarvikejäljitelmädirektiivin ja yleisen tuoteturvallisuusdirektiivin kumoamisesta.

2.3 Kansallinen liikkumavara

Yleisellä tuoteturvallisuusasetuksella yhdenmukaistetaan jäsenvaltioiden yleistä tuoteturvallisuutta koskeva sääntely. Kansallista liikkumavaraa sisältyy jäsenvaltioille asetettaviin lainsäädäntövelvoitteisiin. Koska yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin sovelletaan joitakin markkinavalvonta-asetuksen säännöksiä, näihin säännöksiin sisältyvä kansallinen liikkumavara on jäsenvaltion käytössä sen pannessa täytäntöön yleistä tuoteturvallisuusasetusta.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 9 artiklan 7 kohdan, 11 artiklan 4 kohdan, 19 artiklan d kohdan ja 21 artiklan mukaan se jäsenvaltio, jossa tuote asetetaan saataville markkinoille, määrittää kielen, jolla lainkohdissa tarkoitettut tiedot on annettava.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaan markkinavalvonta-asetuksen 10 artiklaa, 11 artiklan 1—7 kohtaa, 12—15 artiklaa, 16 artiklan 1—5 kohtaa sekä 18, 19 ja 21—24 artiklaa sovelletaan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin. Jäsenvaltioilla on näiltä osin markkinavalvonta-asetuksen mukainen liikkumavara:

- Markkinavalvonta-asetuksen 10 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltion on nimettävä alueelleen yksi tai useampi markkinavalvontaviranomainen. Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltion on nimettävä yhteyspiste. Näiden kansallisten viranomaisten valinta on kansallisen liikkumavaran piirissä.
- Yhteyspisteen vähimmäistehtävistä säädetään markkinavalvonta-asetuksen 10 artiklan 4 kohdassa. Kansallisesti voidaan säätää muistakin yhteyspisteelle kuuluvista tehtävistä.
- Markkinavalvonta-asetuksen 10 artiklan 6 kohdassa säädetään jäsenvaltion velvollisuudesta varmistaa, että markkinavalvontaviranomaisten tehtävät on määritelty selkeästi ja että on otettu käyttöön asianmukaiset viestintä- ja koordinoitumekanismit, joiden avulla ne voivat tehdä läheistä yhteistyötä ja suorittaa tehtävänsä tehokkaasti. Tämän velvollisuuden toteuttamisen tapa kuuluu kansallisen liikkumavaran piiriin.
- Markkinavalvonta-asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa säädetään markkinavalvontastrategiaa koskevista sisällöllisistä vähimmäisvaatimuksista. Kansallisesti voidaan säätää muistakin sisältövaatimuksista.
- Markkinavalvonta-asetuksen 14 artiklassa säädetään markkinavalvontaviranomaisten toimivallasta. Artiklan 3 kohdassa säädetään kolmesta sääntelyvaihtoehdosta, joiden välillä jäsenvaltio voi tehdä valintansa siitä, miten markkinavalvontaviranomaiset käyttävät toimivaltansa: suoraan oman toimivaltansa nojalla, muiden viranomaisten kautta tai hakemalla tarvittavan päätöksen antamaista tuomioistuimilta. Artiklan 4 kohdassa säädetään markkinavalvontaviranomaisille siirrettävistä vähimmäistoimivaltuuksista. Kansallisesti voidaan säätää myös muista, pidemmälle menevistä toimivaltuuksista.
- Markkinavalvonta-asetuksen 15 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat antaa markkinavalvontaviranomaisilleen luvan periä asiaankuuluvilta talouden toimijoilta kokonaisuudessaan kustannukset, jotka liittyvät vaatimustenvastaisuustapauksia koskeviin markkinavalvontaviranomaisten toimiin.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 26 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltion on nimettävä keskitetty kansallinen yhteyspiste, joka on vastuussa ainakin ilmoitusten täydellisyyden tarkistamisesta ja niiden toimittamisesta komission validointia varten sekä viestinnästä komission kanssa 26 artiklan 1—6 kohdassa säädettyjen tehtävien osalta. Keskitetyn kansallisen yhteyspisteen

valinta kuuluu kansallisen liikkumavaran piiriin. Lisäksi kansalliselle keskitetylle yhteyspiiteelle voidaan kansallisesti antaa muitakin kuin yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa säädettyjä tehtäviä.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 26 artiklan 1—3 ja 6—8 kohdassa säädetään jäsenvaltioille kuuluvista tehtävistä. Kansallisen liikkumavaran piiriin kuuluu se, kelle nämä tehtävät jäsenvaltiossa annetaan.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 44 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä tämän asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista, joilla asetetaan velvoitteita talouden toimijoille ja verkkomarkkinapaikkojen tarjoajille, ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden kansallisen lainsäädännön mukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi. Artiklan 2 kohdan mukaan seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Seuraamussääntelyn sisältö kuuluu kansallisen liikkumavaran piiriin.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Kuluttajaturvallisuuslaki

3.1.1 Yleistä

Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011) on kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuutta koskeva yleislaki. Yleinen tuoteturvallisuusdirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön pääasiassa kuluttajaturvallisuuslailla.

Lain tarkoituksena on sen 1 §:n mukaan varmistaa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuus, ennaltaehkäistä kulutustavaroista ja kuluttajapalveluista aiheutuvia terveys- ja omaisuusvaaroja, vaaran ilmetessä varmistaa, että vaara saadaan riittävän tehokkaalla tavalla poistettua, turvata korkealaatuinen kuluttajaturvallisuusvalvonta ja osaltaan parantaa toiminnanharjoittajien toimintaedellytyksiä.

Lakia sovelletaan kulutustavariihin ja kuluttajapalveluihin siltä osin kuin niiden aiheuttamien terveys- ja omaisuusvaarojen ehkäisemisestä ei muualla laissa ole säännöksiä, joissa edellytetään vähintään samaa turvallisuustasoa kuin tässä laissa ottaen huomioon kaikki kysymyksessä olevien kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuuteen liittyvät seikat (4 §). Lain 18 §:ssä säädetään kuluttajaturvallisuuslain säännösten soveltamisesta silloin, kun viranomainen valvoo muun lainsäädännön nojalla kulutustavaroiden tai kuluttajapalvelujen turvallisuutta.

Kuluttajaturvallisuuslain 13 §:n mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes valvoo kuluttajaturvallisuuslain noudattamista. Kuluttajaturvallisuuslain 14 §:n mukaan Tulli valvoo kulutustavaroita ja kuluttajapalveluiden yhteydessä käytettäviä tavaroita koskevien tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista tuotaessa tavaroita maahan Euroopan unionin ulkopuolelta, vietäessä tavaraa Suomesta ja kuljettaessa tavaraa Suomen kautta. Lisäksi Tulli valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista toimitettaessa edellä tarkoitettuja tavaroita Suomeen Euroopan unionin jäsenmaista Suomessa tapahtuvan tavaraerän purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteydessä.

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden turvallisuutta valvovat Tukesin ja Tullin lisäksi useat muut viranomaiset oman erityislainsäädäntönsä nojalla. Tällaisia viranomaisia ovat esimerkiksi Ruokavirasto, Traficom, Fimea, STUK, Valvira, Poliisi ja pelastuslaitokset. Lain 18 §:n mukaisesti nämä muut viranomaiset soveltavat kuluttajaturvallisuuslain muita kuin 6 ja 7 §:n säännöksiä valvoessaan kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuutta muun lainsäädännön nojalla, jos edellä tarkoitettussa muussa lainsäädännössä ei ole säännöksiä, joita noudattamalla päästään vähintään samaan turvallisuustasoon, kun otetaan huomioon kaikki kysymyksessä olevien kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuuteen liittyvät seikat.

Kuluttajaturvallisuuslakia sovelletaan kulutustavaroihin, joita valmistetaan, pidetään kaupan, myydään tai muutoin luovutetaan taikka tuodaan maahan, viedään maasta, kuljetetaan Suomen kautta tai välitetään (2 §:n 1 momentin 1 kohta). Kulutustavaralla tarkoitetaan sellaista tavaraa, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen (3 §:n 1 momentin 1 kohta). Samoin lakia sovelletaan kuluttajapalveluihin, joita tarjotaan, suoritetaan, pidetään kaupan, myydään tai muutoin luovutetaan (2 §:n 1 momentin 2 kohta). Kuluttajapalvelulla tarkoitetaan sellaista palvelua, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen (3 §:n 1 momentin 2 kohta).

Laissa säädetään toiminnanharjoittajien velvollisuuksista, vaatimustenmukaisuudesta, vaarallisuuden arvioinnin perusteista, valvontaviranomaisista, kuluttajaturvallisuusvalvonnan järjestämisestä ja valvontaviranomaisten velvollisuuksista, kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnasta, valvontakeinoista, viranomaissuoritteista perittävistä maksuista sekä hallinnollisista pakkokeinoista. Lisäksi laissa on säännöksiä virka-avusta, muutoksenhausta ja rangaistuksista. Laissa säädetään myös kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnasta. Kuluttajaturvallisuuslain nojalla on annettu ja jätetty voimaan useita asetuksia.

Kuluttajaturvallisuuslain säännökset perustuvat monilta osin kuluttajaturvallisuuslakia edeltäneiden säädösten, kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004, kumottu) ja tuoteturvallisuuslain (914/1986, kumottu), säännöksiin. Esimerkiksi 5 §:n mukainen yleinen huolellisuusvelvollisuus vastaa pääasialliselta sisällöltään vuoden 1986 lain säännöstä. Tuoteturvallisuuslaki on lainmuutoksella 539/1993 ulotettu koskemaan myös kuluttajapalveluita.

3.1.2 Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonta

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnasta säädetään kuluttajaturvallisuuslain 26 §:ssä. Tähän markkinavalvontaan sovelletaan kuluttajaturvallisuuslain mukaisten toimivaltuuksien lisäksi joitakin markkinavalvontalaissa säädettyjä toimivaltuuksia. Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnassa sovelletaan myös kuluttajaturvallisuuslain 50 §:n mukaisia rangaistussäännöksiä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden valvonnasta vastaava markkinavalvontaviranomainen.

3.1.3 Kuluttajapalveluiden turvallisuuden yleinen sääntely

Kuluttajapalvelujen yleistä turvallisuutta säännellään kuluttajaturvallisuuslailla. Kuluttajapalveluiden turvallisuuteen liittyviä seikkoja säännellään myös muualla lainsäädännössä. Esimerkiksi laskettelukeskusten hiihtohissejä koskee työturvallisuuslain (738/2002) nojalla annettu valtioneuvoston asetus köysiratalaitteistojen käytöstä ja tarkastamisesta (220/2018) ja uimahallien veden laatua säännellään terveydensuojelulain (763/1994) nojalla uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetulla sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella (315/2002). Tällaiset säädökset ovat ensisijaisia suhteessa kuluttajaturvallisuuslakiin.

Kuluttajapalvelulla tarkoitetaan kuluttajaturvallisuuslain 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan sellaista palvelua, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen. Momentin 4 kohdan mukaan palvelun tarjoajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka suorittaa, pitää kaupan, tarjoaa, myy tai muutoin luovuttaa tai välittää kuluttajapalveluja. Pykälän 2 momentin mukaan palvelun tarjoajalla ei kuitenkaan tarkoiteta luonnollista henkilöä, joka tarjoaa palvelua siltä osin kuin palvelua tarjotaan muussa kuin elinkeinotoiminnassa. Pykälän 3 momentin mukaan palvelun tarjoajalla ei tarkoiteta myöskään yhdistystä tai muuta yhteisöä siltä osin kuin se tarjoaa palveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa. Palvelun tarjoaja on 1 momentin 5 kohdan mukainen toiminnanharjoittaja.

Voimassa olevan lain henkilöllinen soveltamisala vastaa sitä edeltäneen lain (laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004, kumottu)) henkilöllistä soveltamisalaa. Vuoden 2004 laissa käytetään elinkeinonharjoittajan ja muun palvelun tarjoajan käsitteitä. Muu palvelun tarjoaja on julkinen tai yksityinen oikeushenkilö, joka luovuttaa muussa kuin elinkeinotoiminnassa kuluttajapalveluksia kuluttajiin rinnastettavien henkilöiden käytettäväksi. Kuluttajaan rinnastettavalla henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka ei hanki tavaroita henkilökohdasta tarvettaan varten eikä yksityisessä taloudessa käytettäväksi (HE 127/2003 vp, s. 5). Lain esitöiden (HE 127/2003 vp, s. 32) mukaan tarkoituksena on, että koulut, sairaalat, päiväkodit tai muut niihin verrattavat laitokset, kunnat, kuntayhtymät, seurakunnat, muut julkisyhteisöt, aatteelliset yhdistykset, asunto-osakeyhtiöt sekä muut asuinrakennuksia omistavat yhteisöt voivat tulla vastuutahoiksi, kun ne luovuttavat muussa kuin elinkeinotoiminnassa kuluttajapalveluksia kuluttajiin rinnastettavien henkilöiden käytettäväksi. Tällaiset oikeushenkilöt ovat siis kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalaan kuuluvia palvelun tarjoajia siltä osin kuin ne tarjoavat kuluttajapalvelua elinkeinotoiminnassa tai muille kuin jäsenilleen.

Palvelun tarjoajia ovat esimerkiksi erilaisten liikunta- ja urheilupaikkojen ylläpitäjät, leikki- ja huvipuistojen ylläpitäjät sekä erilaisten elämyspalvelujen tarjoajat. Palvelun tarjoajan käsitettä ei ole sidottu elinkeinon harjoittamiseen, vaan esimerkiksi julkisyhteisöt voivat olla palvelun tarjoajia myös tarjotessaan julkisia palveluja. Kunnat ovatkin merkittävä kuluttajapalvelujen tarjoajien ryhmä. Yhdistykset ovat laissa tarkoitettuja palvelun tarjoajia silloin, kun ne tarjoavat kuluttajapalveluja elinkeinotoiminnassa tai muille kuin jäsenilleen.

Palvelun tarjoajan velvollisuuksista säädetään lain 2 luvussa. Näitä velvollisuuksia ovat 5 §:n mukainen yleinen huolellisuusvelvollisuus, 7 §:n mukainen velvollisuus laatia turvallisuusasiakirja, 8 §:n velvollisuus ilmoittaa vaarallisesta kuluttajapalvelusta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja 9 §:n mukainen velvollisuus antaa kuluttajille tietoja.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes valvoo kuluttajapalveluiden turvallisuutta riskiperusteisesti valvontakäyntien ja asiakirjavalvonnan avulla. Valvontaa tehdään niin Tukeisiin tehtyjen ilmoitusten kuin vuosittaisen valvontasuunnitelman perusteella. Palvelun tarjoajilla on lakisääteinen velvollisuus ilmoittaa Tukesille palvelussa tapahtuneista vakavista tapaturmista ja läheltä piti -tilanteista, minkä lisäksi kuka tahansa voi tehdä Tukesille ilmoituksen vaarallisesta palvelusta. Valvontasuunnitelman puitteissa Tukes toteuttaa vuosittain valvontaprojekteja, joiden teemat ja kohteet valitaan Tukesin asiantuntemuksen sekä palveluissa tapahtuneiden onnettomuuksien tai muutosten perusteella.

Valvontaviranomaisella on 27 §:n mukainen oikeus saada tietoja valvonnan suorittamiseksi, 28 §:n mukainen tarkastusoikeus, 29 §:n mukainen näytteenotto-oikeus, joka sisältää myös oikeuden käyttää kuluttajapalvelua, ja 30 §:n mukainen oikeus käyttää ulkopuolista asiantuntija-apua. Lain 6 luvussa säädetään valvontaviranomaisen käytössä olevista hallinnollisista pakkokeinoista, joita ovat esimerkiksi oikaisumääräys (34 §), kieltö (36 §) ja määräys ryhtyä toimenpiteisiin vahingonvaaran torjumiseksi (42 §).

Vuonna 2022 Tukes käsitteli yhteensä 180 valvonta-asiaa, joihin liittyi asiakkaan loukkaantuminen kuluttajapalvelussa. Kokonaistilanne sekä Tukeisiin tehtyjen onnettomuusilmoitusten määrän että vakavien onnettomuuksien suhteen on pysynyt viime vuosina hyvin samanlaisena.

Valvontatyön lisäksi Tukes pyrkii parantamaan kuluttajapalvelujen turvallisuutta aktiivisen viestinnän ja kouluttamisen sekä palvelutarjoajille kehitettyjen työkalujen avulla. Virasto tarjoaa verkkosivuillaan kuluttajapalvelujen tarjoajille yleisiä ohjeita, suunnitelmapohjan palveluun liittyvien vaarojen tunnistamiseksi ja pienentämiseksi, turvallisuustoiminnan itsearviointityökalun turvallisuuden hallinnan nykytilan arviointiin, turvallisuusasiakirjapohjan sekä erillisen ohjeen kuluttajalle annettavista tarpeellisista tiedoista.

Kuten edellä on todettu, kuluttajapalvelujen turvallisuuden sääntely pohjautuu monilta osiltaan kulutustavaroiden turvallisuuden sääntelyyn. Kulutustavaroita ja kuluttajapalveluja säännellään

kuluttajaturvallisuuslaissa pääsääntöisesti samoin tai varsin samanlaisin säännöksin. Merkittävänä poikkeuksena tähän on lain 7 §, jossa säädetään eräitä palveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta.

Tällainen sääntely näyttäytyy osittain epätarkoituksenmukaisena silloin, kun kyse on kuluttajapalvelujen turvallisuudesta. Kulutustavaroiden turvallisuuspuutteet ovat yleensä sellaisia konkreettisia puutteita tuotteen rakenteessa tai koostumuksessa, jotka voivat aiheuttaa vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle. Kuluttajapalvelut puolestaan ovat toiminnallisia kokonaisuuksia, joiden toteutus voi vaihdella tilanteen, asiakkaan, ajankohdan ja muiden olosuhteiden mukaan. Palveluissa asiakas voi olla aktiivinen toimija, joka osallistuu itse palvelun toteutukseen. Kuluttajapalvelu koostuu varsinaisen palvelusuorituksen lisäksi myös muista elementeistä, kuten palvelussa käytettävistä välineistä, palveluympäristöstä sekä asiakkaalle annettavasta ohjeistuksesta ja viestinnästä.

Vuoden 2015 lainmuutoksen tarkoituksena on ollut kehittää kuluttajapalvelujen turvallisuuden valvontaa nykyaikaisempaan suuntaan niin, että valvonnan painopistettä siirretään yksittäisistä kohteista, laitteista ja teknisistä yksityiskohdista kokonaisvaltaiseen turvallisuusjohtamisjärjestelmän tarkasteluun. Tämä muutos on toteutettu muuttamalla jonkin verran valvontaviranomaisten tehtäviä koskevaa sääntelyä. Lainmuutos ei ole kuitenkaan ulottunut koskemaan toiminnanharjoittajan velvollisuuksia eikä valvontaviranomaisten toimivaltuuksia. Tämän voidaan katsoa johtaneen tilanteeseen, jossa valvontaviranomaisten tehtävät kohdistuvat osin sellaisiin seikkoihin, jotka eivät selkeästi nouse esiin palveluntarjoajia velvoittavasta sääntelystä. Tämä on valvonnan toteuttamisen kannalta ongelmallista: Valvontaviranomainen voi sinänsä kohdistaa ohjaavaa valvontaa palveluntarjoajan turvallisuuskulttuuriin ja -prosesseihin, turvallisuusjohtamisjärjestelmään ja omavalvontajärjestelmään riippumatta siitä, missä määrin palveluntarjoaja kiinnittää näihin seikkoihin huomiota tai edes mieltää itsellään näitä olevan. Tällaisiin seikkoihin puuttuvat viranomaistoimet voivat tällöin kuitenkin palveluntarjoajan näkökulmasta olla vaikeasti ennakoitavia. Lisäksi valvontaviranomaisen mahdollisuudet kohdentaa palveluntarjoajiin näitä velvoittavia määräyksiä ovat varsin rajalliset, mitä on pidettävä valvonnan tehokkuuden ja ennaltaehkäisevyyden kannalta puutteena.

Kun tavoitteena on valvonnan kattava vaikuttavuus, olisi perusteltua pyrkiä tähän tavoitteeseen myös lainsäädännön keinoin. Tämä tarkoittaisi sitä, että palveluntarjoajia koskevasta lainsäädännöstä selkeästi kävisi ilmi, minkälaista kuluttajapalvelun turvallisuuden varmistamisen tulisi olla. Palveluntarjoajalle asetettavien velvoitteiden noudattamista olisi voitava valvoa, ja valvontaviranomaisten olisi voitava puuttua lain noudattamatta jättämiseen myös velvoittavin päätöksin. Jos valvontaviranomaisella ei ole käytössään tehokkaita valvontakeinoja vaan velvoitteiden noudattaminen perustuu vapaaehtoisuuteen, vaarana on, ettei velvoitteita noudateta. Sen vuoksi olisi tärkeää, että viranomaisten toimivaltuudet ja palveluntarjoajien velvoitteet olisivat yhteydessä toisiinsa ja koskisivat samoja seikkoja.

3.2 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta

Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta (1137/2016, *markkinavalvontalaki*) on horisontaalinen ja yleislain luonteinen. Markkinavalvonta-asetusta täydentävät kansalliset säännökset ovat pääasiassa markkinavalvontalaissa. Markkinavalvonta-asetuksen 10 artiklan mukaista yhteispistettä koskevat säännökset on pantu kansallisesti täytäntöön markkinavalvontalailla. Myös markkinavalvonta-asetuksen mukaisesta markkinavalvontatoiminnan järjestämisestä, viranomaisten toimivaltuuksista, hallinnollisista keinoista ja kustannusten perimisestä säädetään markkinavalvontalaissa.

Lain 1 luvussa on yleiset säännökset soveltamisalasta ja määritelmistä (1 ja 2 §). Lakia sovelletaan sen 1 §:ssä mainittujen lakien soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä. Markkinavalvontalaki on osa tuotesääntelykokonaisuutta, joka muodostuu kaikkiaan kahdesta horisontaalisesta laista — markkinavalvontalaista ja eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista annetusta laista (278/2016) — sekä

useista sektorisäädöksistä. Markkinavalvontalakia ei sovelleta itsenäisesti ilman sen soveltamisalapykälässä mainittua sektorisääntelyä. Markkinavalvontalain suhde sen soveltamisalaan kuuluvien sektorilakien valvontasääntelyyn vaihtelee sektoreittain riippuen tuon sektorisääntelyn sisällöstä, ja sektorilakien soveltamisalat poikkeavat laajuudeltaan toisistaan. Siltä osin kuin sektorilaeissa erikseen säädetään erityisistä lisävaatimuksista tai toimivaltuuksista taikka markkinavalvonnasta muutoin markkinavalvontalaista poikkeavasti, sovelletaan sektorilaisissa säädettyä. Lisäksi esimerkiksi sähköturvallisuuslaissa (1135/2016), hissiturvallisuuslaissa (1134/2016), mittauslaitelaissa (707/2011) ja painelaitelaissa (1144/2016) säädetään tuotteiden ja laitteistojen käytönaikaisesta vaatimustenmukaisuudesta ja turvallisuudesta sekä siihen liittyvästä valvonnasta, mikä perustuu kansalliseen sääntelyyn.

3.3 Laki eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle

Eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annetussa laissa (1197/2009) (*Safety Gate -laki*) säädetään yleisen tuoteturvallisuusdirektiivin 12 artiklan mukaisista vakavan riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaa koskevista ilmoituksista Euroopan komissiolle sekä niistä toimenpiteistä, joihin Suomen on ryhdyttävä Euroopan komission yleisen tuoteturvallisuusdirektiivin 12 artiklan ja markkinavalvonta-asetuksen 20 artiklan nojalla jäsenvaltioille lähettämien ilmoitusten perusteella.

3.4 Viittaukset kuluttajaturvallisuuslakiin

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 19 §:n 3 momentin mukaan kuluttajatuotteiden turvallisuudesta säädetään kuluttajaturvallisuuslaissa. Lain 24 §:n 2 momentin mukaan kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset valvovat kukin toimialallaan 217 §:n 2 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja elintarvikeviranomaiset valvovat kukin toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Terveydensuojelulain (763/1994) 3 §:n mukaan terveydensuojelusta säädetään lisäksi kuluttajaturvallisuuslaissa.

Kuluttajansuojelulain (38/1978) 5 luvun 16 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan ostaja saa 1 momentissa säädetyn estämättä vedota tavaran virheeseen, jos virhe perustuu siihen, että tavara ei ominaisuuksiltaan täytä vaatimuksia, jotka sille on asetettu kuluttajaturvallisuuslain nojalla taikka muissa terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi annetuissa säännöksissä tai määräyksissä. Lain 9 luvun 16 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan tilaaja saa 1 momentin estämättä vedota virheeseen, jos virhe perustuu siihen, että suoritus ei ominaisuuksiltaan täytä vaatimuksia, jotka sille on asetettu tuoteturvallisuuslain nojalla taikka muissa terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi annetuissa säännöksissä tai määräyksissä.

Kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) 2 §:n 3 momentin mukaan kuluttajapalveluiden turvallisuudesta säädetään kuluttajaturvallisuuslaissa.

Tupakkalain (549/2016) 74 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan tupakoida ei saa leikkikentillä, joista on laadittava kuluttajaturvallisuuslain 7 §:n mukainen turvallisuusasiakirja. Tupakkalain 74 §:n 3 momentin mukaan savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää muun muassa leikkikentillä.

Metsästyslain (615/1993) 34 a §:n 3 momentin mukaan edellä 1 momentin nojalla säädettyä kieltä ei koske yritystä, jonka kaupparekisteriin ilmoitetun toiminnan laatu tai toimiala on luontokuvaus- ja katselutoiminta. Tällaiseen yritykseen sovelletaan mitä kuluttajaturvallisuuslaissa säädetään. Pykälän 4 momentin mukaan edellä 3 momentissa tarkoitetun ravintohoukuttimen sijaintipaikassa on oltava tiedot ravintohoukuttimen ylläpitäjästä yhteystietoineen ja paikasta, jossa kuluttajaturvallisuuslain mukainen turvallisuusasiakirja on nähtävissä.

Kemikaalilain (599/2013) 5 §:n 2 momentin mukaan kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuudesta säädetään kuluttajaturvallisuuslaissa siltä osin kuin siitä ei säädetä tässä laissa tai Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä.

Hissiturvallisuuslain (1134/2016) 5 §:n 8 momentin mukaan kevythissien, liukuportaiden, liukukäytävien ja nosto-ovien markkinoille saattamisesta säädetään kuluttajaturvallisuuslaissa.

Rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, terveystrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Pykälän 2 momentin mukaan jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, terveystrikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa kuluttajapalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

Eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain (191/2024, tulee voimaan 1.1.2025) 2 §:n 5 momentin mukaan kuluttajien käyttöön tarkoitettujen tuotteiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuudesta säädetään lisäksi kuluttajaturvallisuuslaissa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Yleistä

Esityksen ensisijaisina tavoitteina on panna täytäntöön EU:n yleinen tuoteturvallisuusasetus ja uudistaa kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevaa sääntelyä niin, että se on nykyaikaista ja johdonmukaista.

Vaikka yleinen tuoteturvallisuusasetus on suoraan sovellettavaa oikeutta, siinä on myös asetettu jäsenvaltioille lainsäädäntövelvoitteita, jotka täytettäisiin tämän esityksen mukaisella sääntelyllä. Lisäksi olisi kumottava sellaiset säännökset, jotka ovat päällekkäisiä tai ristiriitaisia yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaisen sääntelyn kanssa.

Yleisellä tuoteturvallisuusasetuksella yhdenmukaistetaan jäsenvaltioiden yleistä tuoteturvallisuutta koskeva sääntely. Kansallista liikkumavaraa sisältyy niihin säännöksiin, joilla asetetaan jäsenvaltioille lainsäädäntövelvoitteita: kansallisesti on säädettävä tiettyjen tietojen antamisen kielestä, toimivaltaisten viranomaisten nimeämisestä, joistakin viranomaistehtävistä ja asetukseen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista. Myös viranomaisten toimivaltuuksia koskevaan sääntelyyn sisältyy kansallista liikkumavaraa, sillä markkinavalvonta-asetuksen mukaiset toimivaltuudet, joita sovelletaan myös yleiseen tuoteturvallisuusasetukseen, ovat vähimmäistoimivaltuuksista. Tässä esityksessä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valvontaan ehdotetaan sovellettavan markkinavalvontalain mukaisia toimivaltuuksia, jolloin kansallista liikkumavaraa käytettäisiin yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöönpanossa siinä määrin kuin sitä jo on käytetty markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanossa.

Kuluttajaturvallisuutta ja markkinavalvontaa koskevan sääntelyn rakennetta muutettaisiin hienman. Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen panemiseksi täytäntöön tällä esityksellä säädettäisiin uusi laki kuluttajatuotteiden turvallisuudesta, muutettaisiin markkinavalvontalakia sekä kumot-

taisiin kuluttajaturvallisuuslaki ja Safety Gate -laki. Safety Gate -lain säännöksiä vastaavat uudet säännökset tuotaisiin markkinavalvontalakiin. Lisäksi kumottaisiin seuraavat kuluttajaturvallisuuslain nojalla annetut tai voimaan jätetyt asetukset:

- asetus näytteenotosta eräissä tapauksissa (98/1987),
- asetus pehmustettujen istuinhuonekalujen paloturvallisuusvaatimuksista (743/1990),
- asetus patjojen paloturvallisuusvaatimuksista (57/1991),
- asetus suun kanssa kosketuksiin joutuvista tarvikkeista (402/1996),
- valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004),
- valtioneuvoston asetus eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta (1110/2011) sekä
- valtioneuvoston asetus formaldehydin enimmäismääristä eräissä tekstiilituotteissa (233/2012).

Koska kuluttajaturvallisuuslaki kumottaisiin kokonaan, säädettäisiin laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta. Laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta olisi uusi laki, joka kattaisi soveltamisalaltaan pääosin nykyistä kuluttajaturvallisuuslakia vastaavasti kuluttajapalveluiden turvallisuuden. Soveltamisalaa tehtäisiin ehdotuksen mukaan supistavia muutoksia omaisuuden turvallisuuden osalta.

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa säädettäisiin kulutuspalveluiden turvallisuusvaatimuksista. Ehdotuksessa kulutuspalveluiden turvallisuutta koskeva sääntely irrotettaisiin tuoteturvallisuussäätelyn logiikasta ja säädettäisiin nimenomaisesti palveluiden toiminnallisen turvallisuuden näkökulmasta. Sääntely päivitetäisiin vastaamaan nykyistä käsitystä turvallisuusajattelusta, ja siinä pyrittäisiin korostamaan helppolukuisuutta ja ymmärrettävyyttä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto olisi jatkossakin lain valvontaviranomainen. Viranomaisen toimivaltuuksia ja valvontakeinoja koskevat säännökset päivitetäisiin vastaamaan aiempaa paremmin nykyistä valtakunnallista valvontamallia. Uutena valvontaoikeutena valvontaviranomaiselle esitettäisiin oikeutta onnettomuuden tutkimiseen.

Tämä esitys koskee kuluttajaturvallisuutta. Kuluttajaturvallisuusasiat kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaisesti maakunnan lainsäädäntövaltaan (18 §:n 1 momentin 6 ja 22 kohta; HE 73/1990 vp, s. 76/II). Ahvenanmaan maakunta vastaa yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöönpanosta alueellaan.

4.1.2 Omaisuusvaarat

Esityksen mukaan sen pikemmin kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettu laki kuin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettu lakikaan eivät koskisi omaisuusvaaroja. Tämä tarkoittaisi sitä, etteivät lain mukaiset velvoitteet koskisi omaisuudelle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemistä tai torjumista. Esityksellä muutettaisiin nykytilaa, jossa omaisuutta suojataan ennakoitavasti kuluttajaturvallisuuslain säännöksillä.

Omaisuutta suojan kohteena on tuoteturvallisuuslakia (914/1986, kumottu) säädettäessä perusteltu seuraavasti (HE 40/1986 vp, s. 4): ”Ennalta ehkäisevällä lainsäädännöllä on monia etuja. Mitä tehokkaampi tuoteturvallisuuslainsäädäntö säädetään, sitä harvemmin joudutaan esimerkiksi soveltamaan erilaisia korvaussäännöksiä sekä ratkaisemaan usein hankaliakin vastuukysymyksiä. Sekä kuluttajien että koko yhteiskunnankin kannalta on inhimillisesti ja taloudellisesti edullisinta ehkäistä vahinkojen syntyminen ennakoita.”

Tuoteturvallisuuslain säätämisen aikaan kuluttajansuojalain (38/1978) 5 luvun mukainen vahingonkorvaus ei kattanut tavaran virheestä johtuvaa muuhun kuin myytyyn tavarahan kohdistunutta esinevahinkoa. Kuluttajansuojalain 5 luvun mukaiset säännökset muulle omaisuudelle kuin tuotteelle aiheutuvan vahingon korvaamisesta ja aiemman myyntiportaan vastuusta, 8 luvun

mukaiset eräitä kuluttajapalvelusopimuksia koskevat säännökset sekä 9 luvun mukaiset taloelementtien kauppaa ja rakennusurakkaa koskevat säännökset tulivat voimaan 1.7.1994 (SK 16/1994). Tuotevastuulaki (694/1990) tuli voimaan 1.9.1991. Kuluttajansuojalain ja tuotevastuulain säännökset ovat merkittävästi muuttaneet korvaussäätelyä ja vastuukysymyksiä koskevaa oikeustilaa siitä, mitä se oli tuoteturvallisuuslain säätämisen aikaan. Kuluttajansuojalain, tuotevastuulain ja viime kädessä vahingonkorvauslain (412/1974) säännökset ovat omiaan ehkäisemään kuluttajatuotteista ja kulutuspalveluista omaisuudelle aiheutuvia vahinkoja ennakolta.

Esitys omaisuuden poistamisesta suojan kohteiden joukosta perustuisi yhtäältä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen suoraan sovellettaviin säännöksiin, joilla yhdenmukaistetaan yleinen tuoteturvallisuussäätely unionin alueella ja joilla ei välittömästi suojata omaisuutta. Toisaalta muutos perustuisi tuoteturvallisuuslain säätämisen jälkeen tapahtuneeseen lainsäädännön kehitykseen ja siihen arvioon, ettei kulutuspalvelujen tarjoajien velvoittaminen nimenomaisilla säännöksillä ottamaan ennakkollisesti omaisuutta koskevat vaarat huomioon enää tai ylipäättään ole tarpeen omaisuusvahinkojen ehkäisemiseksi. Kuluttajaturvallisuuden valvontaan kohdennetut resurssit olisi tarkoituksenmukaista kohdistaa sellaisten turvallisuuspuutteiden valvontaan, joilla on pääasiassa muutakin kuin taloudellista merkitystä.

Omaisuus ei ole suojan kohteena yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa. Kuluttajatuotteiden turvallisuudelle asetettavat yleiset vaatimukset on yhdenmukaistettu yleisellä tuoteturvallisuusasetuksella, joka on suoraan sovellettavaa oikeutta. Näistä vaatimuksista ei siis jatkossa säädettäisi kansallisessa lainsäädännössä. Omaisuutta suojataan kuitenkin useissa sektorikohtaisissa säädöksissä. Esimerkiksi markkinavalvontalain soveltamisalasäännöksessä (1 §) luetteluista säädöksistä noin puolet on sellaisia, joissa säädetään omaisuudesta suojeltavana kohteena tai joiden taustalla olevassa EU-säädöksessä näin säädetään.

Omaisuuden suojaamisesta luopuminen kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevassa yleisessä säätelyssä ei muutoinkaan tarkoittaisi sitä, että kuluttajat menettäisivät suojan tuotteista aiheutuvia esinevahinkoja vastaan; kuluttajilla olisi edelleen muuhun lainsäädäntöön, erityisesti tuotevastuulakiin (694/1990) ja kuluttajansuojalakiin (38/1978), perustuvat oikeudet. Euroopan komissio on 28.9.2022 julkaissut ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tuotevastuusta COM(2022) 495 final. Neuvosto ja parlamentti ovat 14.12.2023 saavuttaneet alustavan sovun uuden tuotevastuudirektiivin sisällöstä.

Muutos tarkoittaisi kuitenkin sitä, ettei talouden toimijoihin voitaisi kohdistaa kuluttajia kollektiivisesti suojaavia viranomaistoimenpiteitä, joilla tähdätään ainoastaan omaisuudelle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseen vaan suoja olisi jälkikäteistä ja yksilöllistä. Tosiasiassa tällaisia viranomaistoimenpiteitä onkin ollut hyvin vähän ja valvonta on keskittynyt lähes yksinomaan terveyttä ja henkeä vaarantaviin tuotteisiin ja palveluihin.

Toisaalta sellaiset kuluttajatuotteita koskevat vaatimukset, joilla suojataan kuluttajien turvallisuutta ja terveyttä, voivat suojata epäsuorasti myös omaisuutta. Näin voi katsoa olevan muun muassa kuluttajatuotteiden kemikaali- ja paloturvallisuutta koskevan säätelyn kohdalla: esimerkiksi lelujen turvallisuudesta annetun lain mukaan lelu ei saa muodostaa lapsen ympäristössä palovaaraa (24 §) eikä aiheuttaa sähköiskun, palovamman, tulipalon tai säteilyn vaaraa (26 §). On kuitenkin selvää, että omaisuuden suojaamisesta luopuminen tarkoittaisi kollektiivisen viranomaisvalvonnan lakkaamista sellaisissa tilanteissa, joissa yhdenmukaistamislainsäädännön soveltamisalaan kuulumaton kuluttajatuote voi aiheuttaa vaaraa omaisuudelle ilman, että se samanaikaisesti voi aiheuttaa vaaraa kuluttajien turvallisuudelle ja terveydelle.

Samoin esityksen mukaisen kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain voi arvioida suojaavan välillisesti myös omaisuutta; kulutuspalveluun liittyvä omaisuusvahingon vaara johtuu usein sellaisesta vaaratekijästä, joka aiheuttaa myös terveysvahingon vaaran. Toisaalta sellainen omaisuusvahinko, joka ilmenee ilman terveysvahingon vaaraa, lienee usein luonteeltaan palvelun laatuun liittyvä ja yksinomaan taloudellinen. Tällaiset omaisuusvahingot ilmenevät useimmiten nimenomaan omaisuuteen kohdistuvissa palveluissa, kuten erilaisissa asennus-, korjaus-

ja huolenpito- ja kuljetuspalveluissa. Sikäli kuin palvelu kohdistuu omaisuuteen, kuten on esimerkiksi korjaus- tai puhdistuspalvelujen kohdalla, ei olisi tarpeen kohdistaa velvoittavaa sääntelyä ja valvontaa siihen, ettei tämä palvelu aiheuta vahinkoa sen kohteena olevalle omaisuudelle. Kuluttajilla olisi edelleen kuluttajansuojalakiin ja vahingonkorvauslakiin (412/1974) perustuvat oikeudet sellaisissa tilanteissa, joissa heille aiheutuu omaisuusvahinkoja kulutuspalvelusta.

Lemmikkieläimille tarkoitettujen tuotteiden turvallisuutta sekä lemmikkieläinten kohtelua ja hoitoa säännellään eläinten hyvinvoinnista annetulla lailla (693/2023) siltä osin kuin kyse on lemmikkieläimille aiheutuvasta vahingonvaarasta. Omaisuutta suojaavasta kuluttajatuoteturvallisuuksalainsäädännöstä luopuminen ei tarkoittaisi lemmikkieläinten turvallisuuden vaarantumista siltä osin kuin kyse on lemmikkieläimille tarkoitettujen tuotteiden turvallisuudesta tai lemmikkieläimiin kohdistuvien palvelujen turvallisuudesta. Siltä osin kuin lemmikeille aiheutuu vahingonvaaraa muista kuin lemmikkieläimille tarkoitetuista tuotteista, voidaan katsoa, että kuluttajien terveyttä ja turvallisuutta suojaava lainsäädäntö suojaa välillisesti myös lemmikkieläimiä ainakin osittain. Eläintensuojelusta kuljetuksessa ja sen yhteydessä säädetään neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1/2005 ja eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006).

Sellaiset henkilöt, jotka eivät ole kuluttajia, eivät lähtökohtaisesti kuulu kuluttajansuojalain mukaisen taloudellisen suojan piiriin. Näiden henkilöiden omaisuusvahinkoja koskeva jälkikäteinen suoja määräytyy siis tuotevastuulain ja vahingonkorvauslain mukaan. Kuluttajansuojalain 8 luvun mukaiseen vahingonkorvaukseen on kuitenkin oikeus tilaajan lisäksi tämän perheenjäsenellä, joka kärsii vahinkoa palvelussa olevan virheen vuoksi.

4.1.3 Seuraamukset

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista olisi säädettävä kansallisesti. Seuraamuksista säädettäisiin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa. Myös kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista olisi syytä säätää, ja niistä säädettäisiin kyseisessä laissa. Tässä esityksessä esitetään, että seuraamusjärjestelmä koostuisi hallinnollisesta seuraamusmaksusta, jonka määräisi markkinavalvontaviranomainen tai kulutuspalvelujen turvallisuutta valvova valvontaviranomainen, ja terveystuotteen rikoslain mukaan määrättävästä rangaistuksesta.

Terveystuotteen tunnusmerkistön mukaisesti sitä koskeva säännös soveltuu sellaisiin tahallisiin ja törkeän huolimattomiin tekoihin sekä tahallisiin teonrytiksiin, jotka ovat omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle. Rangaistus on sakko tai enintään kuuden kuukauden vankeus. Terveystuotteen rikosta koskevaa säännöstä muutettaisiin niin, että se koskisi voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain sijaan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen ja kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain säännösten vastaisia tekoja ja teonrytiksiä.

Mitä tulee kuluttajatuotteisiin, seuraamusmaksun alaan kuuluvat velvollisuudet ja vaatimukset olisivat luonteeltaan toisenlaisia niin, että niiden rikkomisessa olisi kyse välillisemmin terveyden ja turvallisuuden vaarantamisesta. Seuraamusmaksun alaan kuuluviksi velvollisuuksiksi ja vaatimuksiksi esitetään sellaisia tietojenanto-, merkintä-, ilmoitus- ja muita vastaavia velvollisuuksia, joiden rikkomisen tyyppillisesti voidaan arvioida jäävän terveystuotteen tunnusmerkistön ulkopuolelle mutta jotka kuitenkin yleisen tuoteturvallisuusasetuksen tarkoituksen toteuttamiseksi ovat keskeisiä. Monille seuraamusmaksun alaan kuuluville velvoitteille yhteistä olisi myös niihin sisältyvä viipymättömyys- tai muu oikea-aikaisuusvaatimus. Tällaisten velvoitteiden rikkominen tulisi lähtökohtaisesti markkinavalvontaviranomaisen tietoon niin myöhäisessä vaiheessa, ettei niitä koskevan määräyksen antamisella voitaisi enää saavuttaa lainmukaista tilaa.

Sellaiset toimet, joihin talouden toimijoiden ja verkkomarkkinapaikkojen tarjoajien on ryhdyttävä markkinavalvontaviranomaisen määräyksestä tai pyynnöstä, eivät puolestaan lähtökohtaisesti kuuluisi seuraamusmaksusääntelyn alaan. Näissä tilanteissa markkinavalvontaviranomaisella on tarpeen tullen mahdollisuus tehostaa määräystä uhkasakolla. Sikäli kuin määräyksen

noudattamatta jättäminen tarkoittaisi myös seuraamusmaksun alaan kuuluvan velvollisuuden rikkomista, sovellettaisiin luonnollisesti myös seuraamusmaksua koskevaa sääntelyä, jossa olisi säännökset myös seuraamusmaksun määräämättä jättämisestä ja sen suhteesta rikosoikeudelliseen sääntelyyn.

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettu laki sisältää melko pienen määrän palveluntarjoajien velvollisuuksista koskevia säännöksiä. Suurin osa näistä velvollisuuksista esitetään tuotavaksi seuraamusmaksun alaan.

Seuraamusmaksulle esitetään enimmäismäärää, joka olisi yksi prosentti luonnollisen henkilön vuosituloista tai oikeushenkilön vuotuisesta liikevaihdosta tai vastaavasta tuotosta. Seuraamusmaksu olisi kuitenkin enintään 10 000 euroa, kun se määrätään luonnolliselle henkilölle, ja enintään 100 000 euroa, kun se määrätään oikeushenkilölle. Seuraamusmaksun enimmäismäärän sitominen maksuvelvollisen liikevaihtoon tai tuloihin olisi omiaan edistämään seuraamuksen oikeasuhteisuutta.

Seuraamusmaksun enimmäismäärät asettuisivat melko korkealle suhteessa joihinkin markkinavalvontalain soveltamisalaan kuuluvien säädösten mukaisiin enimmäismääriin. Esimerkiksi jalokineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022) mukainen seuraamusmaksun enimmäismäärä on 3 000 euroa ja lannoitelain (711/2022) 5 000 euroa. Näiden lakien mukaisen seuraamusmaksun piiriin kuuluvissa velvoitteissa on kuitenkin pääasiallisesti kyse muusta kuin ihmisten turvallisuuteen liittyvästä vaatimustenmukaisuudesta. Niinpä yhtäältä se, että yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännöksillä suojataan nimenomaan kuluttajien turvallisuutta ja terveyttä, ja toisaalta se edelläkin esitetty seikka, ettei moniin seuraamusmaksun soveltamisalaan kuuluviin rikkomuksiin voida tehokkaasti puuttua markkinavalvontaviranomaisen määräyksillä, puhuu korkeamman enimmäismäärän puolesta. Seuraamusmaksun enimmäismäärän olisi oltava omiaan ohjaamaan talouden toimijoita ja verkkomarkkinapaikkojen tarjoajia toimimaan oma-aloitteisesti niitä koskevien vaatimusten mukaisesti.

Toisaalta esimerkiksi kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain (566/2020) nojalla elinkeinonharjoittajalle määrättävä seuraamusmaksu voi olla oikeushenkilölle jopa 2 000 000 euroa ja oikeushenkilön johtoon kuuluvalla tai oikeushenkilössä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävälle luonnolliselle henkilölle jopa 40 000 euroa.

Tässä esityksessä seuraamusmaksun piiriin esitetään kuuluvaksi monia sellaisia velvoitteita, joiden ei voida katsoa kuuluvan aivan kuluttajatuotteita koskevan turvallisuussääntelyn keskeisimpään ydinalueeseen, vaan kyse on edellä esitetyllä tavalla pääasiassa tietojenanto-, merkintä-, ilmoitus- ja muista vastaavista velvollisuuksista. Tällaisten velvollisuuksien rikkomisen ei voida katsoa vaarantavan kuluttajaturvallisuuden toteutumista niin välittömällä tavalla, että esimerkiksi edellä mainittua 2 000 000 euron enimmäismäärää voitaisiin pitää oikeasuhteisena.

Kuluttajatuoteturvallisuutta koskevan seuraamusmaksun määräisi markkinavalvontaviranomainen. Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännösten noudattamista valvoisivat useat eri viranomaiset, kukin omalla sektorillaan. Seuraamusmaksuasiassa on kyse samojen aineellisoikeudellisten säännösten soveltamisesta kuin markkinavalvontaa muutoinkin toteutettaessa. Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen keskeisimmillä markkinavalvontaviranomaisilla, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla ja Tullilla, on jo käytössään muuhun lainsäädäntöön perustuva mahdollisuus määrätä seuraamusmaksuja. Myös Liikenne- ja viestintävirastolla, jota voidaan pitää alalla josakin määrin keskeisenä markkinavalvontaviranomaisena, on muuhun lainsäädäntöön perustuva mahdollisuus määrätä seuraamusmaksuja. Tämä toimivaltuus ei siis olisi näille viranomaisille uudenlainen.

Seuraamusmaksu olisi viimesijainen suhteessa muihin hallinnollisiin seuraamuksiin, kuten kieltoon, uhkasakkoon, turvaamistoimiin ja toiminnan keskeyttämiseen, nähden. Vaikka näillä muilla hallinnollisilla seuraamuksilla ei tähdätä rankaisemiseen, niiden kohteelle voi aiheutua niistä huomattavaa haittaa esimerkiksi toiminnan osan tai koko toiminnan keskeytyessä. Tässä suhteessa ne muistuttavat sanktioita; niillä on selkeää erityisestävyyttä, minkä lisäksi pelkällä

seuraamusten uhalla voi olla ohjaus- ja pelotevaikutusta. Seuraamusmaksun määräämisellä ei pyritä lainmukaisen tilan aikaansaamiseen tai palauttamiseen, eikä seuraamusmaksu siksi korvaisi tällaisia pyrkimyksiä toteuttavia viranomaistoimenpiteitä. Toisaalta tällaisten toimenpiteiden tekeminen ei poistaisi mahdollisuutta määrätä seuraamusmaksu, jos seuraamusmaksun määrääminen on tarpeen.

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevan seuraamusmaksun määräisi sitä koskevassa laissa tarkoitettu valvontaviranomainen. Esitys perustuu vastaaviin perusteisiin kuin tuoteturvallisuudenkin kohdalla.

4.1.4 Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöönpano

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöönpano edellyttää erityisesti markkinavalvonta- ja muista viranomaisista ja näiden toimivaltuuksista säättämistä. Varsinaiset kuluttajatuotteiden turvallisuutta ja muuta vaatimustenmukaisuutta koskevat säännökset ovat yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa, joka on suoraan sovellettavaa oikeutta.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin sovelletaan markkinavalvonta-asetuksen nojalla säädettyjä markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksia. Näistä säädetään markkinavalvontalaissa. Siksi markkinavalvontalain soveltamisalaa laajennettaisiin niin, että se kattaisi myös yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluvat tuotteet.

Merkittävä osa kuluttajaturvallisuuslain kulutustavaroita koskevista säännöksistä on päällekkäisiä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen sääntelyn kanssa, ja ne olisi siksi kumottava. Jatkossa yleinen tuoteturvallisuusasetus olisi kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskeva yleissäädös.

Markkinavalvontalaki on yleislain luonteinen laki, jolla on varsin laaja soveltamisala. Sellainen sääntely, joka koskee ainoastaan tiettyä tuotesektoria, tässä tapauksessa kuluttajatuotteita, istuu siksi huonosti markkinavalvontalakiin. Tällainen sääntely koottaisiin kuluttajatuotteita koskevaan sektorisäädökseen, kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettuun lakiin, jossa säädettäisiin kuluttajatuotteita koskevista kielivaatimuksista, kuluttajatuotteiden markkinavalvonnasta, markkinavalvontaviranomaisista, eräistä toimivaltuuksista ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista. Laki kuluttajatuotteiden turvallisuudesta säädettäisiin kuuluvaksi markkinavalvontalain soveltamisalaan, jolloin ensiksi mainitun soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin sovellettaisiin markkinavalvontalain säännöksiä siltä osin kuin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa ei toisin säädetä.

4.1.4.1 Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen noudattamisen valvonta

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöönpano edellyttää toimivaltaisten viranomaisten nimeämistä sekä näiden toimivaltuuksista ja tehtävistä säättämistä.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaan asetuksen markkinavalvonta-asetuksen 10 artiklaa, 11 artiklan 1—7 kohtaa, 12—15 artiklaa, 16 artiklan 1—5 kohtaa sekä 18, 19 ja 21—24 artiklaa sovelletaan tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin. Artiklan 2 kohdassa säädetään siitä, kuinka noissa markkinavalvonta-asetuksen säännöksissä tehdyt viittaukset on ymmärrettävä yleistä tuoteturvallisuusasetusta sovellettaessa.

Markkinavalvonta-asetuksen 10 artiklassa säädetään markkinavalvontaviranomaisten ja yhteyspisteen nimeämisestä, yhteyspisteen tehtävistä, yhteyspisteen ja markkinavalvontaviranomaisten resurssien riittävydestä sekä kansallisten markkinavalvontaviranomaisten välisen työnjaon, yhteistyön ja viestinnän järjestämisestä.

Markkinavalvontaviranomaisista säädetään asianomaisissa sektorilaeissa, minkä lisäksi markkinavalvontalain 1 §:n mukaisten säädösten mukaiset markkinavalvontaviranomaiset luetellaan markkinavalvontalain 4 §:ssä.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen valvonnasta vastaavista markkinavalvontaviranomaisista säädettäisiin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa, minkä lisäksi nämä viranomaiset mainittaisiin vakiintuneeseen tapaan markkinavalvontalain 4 §:ssä. Kuluttajatuotteen turvallisuuden valvonta yleisen tuoteturvallisuusasetuksen ja kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain nojalla kuuluisi sille viranomaiselle, joka muutoinkin valvoo kuluttajatuotteen turvallisuutta muun lainsäädännön nojalla. Näin olisi silloin, kun tuotteen vaatimustenmukaisuudesta säädetään sektorilainsäädännössä ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen sääntely täydentää tätä sektorisääntelyä. Jos tällaista sääntelyä ja siten viranomaistakaan ei ole, markkinavalvontaviranomaisia olisivat nykyiseen tapaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ja Tulli. Näin on tyypillisesti yleisten kulutustavaroiden, kuten monien vaatteiden ja kodintarvikkeiden, kohdalla.

Esityksellä olisi tarkoitus selkeyttää sitä voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslainkin mukaista sääntöä, jonka mukaan tuotteen valvonta myös yleisen kuluttajatuoteturvallisuussääntelyn nojalla kuuluu sille viranomaiselle, joka muutoinkin valvoo kuluttajatuotteen turvallisuutta oman erityislainsäädäntönsä nojalla.

4.1.4.2 Digipalvelusäädöksen säännöksiä täsmentävien säännösten valvonta

Välityspalvelujen tarjoajien velvollisuuksista säädetään pääasiassa digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2022/2065 (digipalvelusäädös). Yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa on joitakin verkkomarkkinapaikkojen tarjoajia koskevia säännöksiä, jotka täsmentävät näiden toimijoiden digipalvelusäädöksen mukaisia velvollisuuksia. Verkkomarkkinapaikan tarjoajalla tarkoitetaan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 3 artiklan 14 kohdan mukaan välityspalvelun tarjoajaa, joka käyttää verkkorajapintaa, joka antaa kuluttajille mahdollisuuden tehdä etäsopimuksia elinkeinonharjoittajien kanssa tuotteiden myynnistä. Verkkomarkkinapaikkojen tarjoajia koskevista erityisistä velvollisuuksista säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklassa.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklaa sovelletaan lähtökohtaisesti kaikenkokoisiin verkkomarkkinapaikkojen tarjoajiin. Sellaisia artiklan kohtia, joita on noudatettava digipalvelusäädöksen tietyn säännöksen noudattamiseksi, sovelletaan kuitenkin vain niihin verkkomarkkinapaikan tarjoajiin, joihin kyseistä digipalvelusäädöksen säännöstä sovelletaan. Tällaiset yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännökset täsmentävät digipalvelusäädöksen säännöksissä asetettavia velvoitteita tai antavat niille niiden sisällön tuoteturvallisuuden alalla: esimerkiksi digipalvelusäädöksen säännöksissä tarkoitettu oikea-aikaisuus (16(6) artikla), ilmeisen laittoman sisällön toimittaminen (23(1) artikla), ennen sopimuksen tekoa annettavia tietoja, vaatimustenmukaisuutta ja tuoteturvallisuustietoja koskeva unionin lainsäädännön mukainen velvoite (31(1) artikla) ja virallinen, vapaasti käytettävissä oleva ja koneluettava verkkotietokanta tai verkkorajapinta (31(3) artikla) saavat tuoteturvallisuuden alalla sisältönsä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännöksistä.

Digipalvelusäädöksen noudattamisen valvonnasta säädetään kansallisesti verkon välityspalvelujen valvonnasta annetussa laissa (18/2024). Sen mukaisia valvontaviranomaisia ovat Liikenne- ja viestintävirasto, tietosuojavaltuutettu ja kuluttaja-asiamies. Digipalvelusäädöksen 16, 23 ja 31 artiklan noudattamista valvoo Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Näiden säännösten noudattaminen edellyttää myös niitä täsmentävien yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännösten noudattamista, ja samanlainen edellytys pätee näiden säännösten noudattamisen valvontaan. Tällaisten yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännösten noudattamisen valvonta kuuluu siksi Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltaan ja tehtäviin, ja tähän valvontaan ja näiden säännösten rikkomiseen sovelletaan digipalvelusäädöksen ja verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain mukaisia valvontakeinoja ja seuraamussääntelyä.

Yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa on myös sellaisia säännöksiä, jotka ovat sisällöltään osin päällekkäisiä digipalvelusäädöksen säännösten kanssa. Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22

artiklan 12 kohdassa säädetään verkkomarkkinapaikkojen tarjoajien velvollisuudesta tehdä yhteistyötä markkinavalvontaviranomaisten, elinkeinonharjoittajien ja asianomaisten talouden toimijoiden kanssa sellaisten toimien helpottamiseksi, joilla pyritään poistamaan niiden palvelujen (so. verkkomarkkinapaikan) kautta verkossa tarjotun tai tarjottavan tuotteen aiheuttamat riskit tai, jos tämä ei ole mahdollista, vähentämään niitä. Digipalvelusäädöksen 32 artiklassa puolestaan säädetään verkkoalustan tarjoajan velvollisuudesta ilmoittaa asianomaisille kuluttajille suoraan näiden yhteystietoja käyttäen tai, jos sillä ei ole näitä yhteystietoja, saattaen julkisesti verkkorajapinnalleen tiedot laittomasta tuotteesta, elinkeinonharjoittajan henkilöllisyydestä ja mahdollisista asiaankuuluvista muutoksenhakukeinoista. Digipalvelusäädöksen 9 ja 17 artiklassa säädetään välityspalvelun tarjoajan ja säilytyspalvelun tarjoajan velvollisuudesta ilmoittaa palvelun vastaanottajalle sisällön poistamisesta tai siihen pääsyn estämisestä.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklan 12 kohdan noudattamista valvovat yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaiset markkinavalvontaviranomaiset. Valvontaan sovelletaan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaisia valvontakeinoja ja säännösten rikkomiseen yleisen tuoteturvallisuusasetuksen nojalla säädettyä seuraamussääntelyä. Verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain 12 §:n 2 momentin mukaan markkinavalvontalain 4 §:ssä tarkoitettujen valvontaviranomaisten on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle ja kuluttaja-asiamiehelle omien tehtäviensä hoidossa tietoonsa tulleesta digipalvelusäädöksen 30—32 artiklan säännösten mahdollisesta rikkomisesta.

Digipalvelusäädöksen säännösten noudattamisen valvonta kuuluu digipalvelusäädöksen 56 artiklan mukaisesti yksinomaan sille jäsenvaltiolle, jossa välityspalvelujen tarjoajan päätoimipaikka sijaitsee (*alkuperämaaperiaate*). Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukainen toimivaltainen viranomainen on sen jäsenvaltion markkinavalvontaviranomainen, jossa tuote asetetaan saataville markkinoilla (*kohdemaaperiaate*). Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklan 7—9 ja 11 kohdan noudattamista valvoisi siis verkkomarkkinapaikkojen tarjoajan sijoittautumisvaltion mukainen digipalvelusäädöksen noudattamista valvova valvontaviranomainen. Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklan 12 kohdan noudattamista puolestaan valvoisi sen jäsenvaltion markkinavalvontaviranomainen, jossa vaarallinen tuote on asetettu saataville markkinoilla ja jossa siis yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklan 12 kohdan toisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettut kuluttajat ovat.

4.1.4.3 Yhteyspiste

Yhteyspisteestä säädetään markkinavalvontalain 4 a §:ssä. Sen 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii markkinavalvonta-asetuksen 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna markkinavalvonnan yhteyspisteenä. Yhteyspisteen tehtävistä säädetään markkinavalvonta-asetuksessa. Nämä tehtävät laajenevat suoraan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen nojalla kattamaan myös sen soveltamisalaan kuuluvat tuotteet, eikä tästä olisi tarpeen säätää kansallisesti erikseen.

4.1.4.4 Kansallinen keskitetty yhteyspiste

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 25 artiklan 2 kohdassa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta nimetä keskitetty kansallinen yhteyspiste, joka on vastuussa ainakin Safety Gate -pikahälytysjärjestelmään tehtävien ilmoitusten täydellisuuden tarkistamisesta ja niiden toimittamisesta komission validointia varten sekä viestinnästä komission kanssa 26 artiklan 1—6 kohdassa säädettyjen tehtävien osalta.

Kansallisen keskitetyn yhteyspisteen tehtävät ja rooli vastaavat pitkälti yleisen tuoteturvallisuusdirektiivin nojalla perustetun RAPEX-yhteyspisteen tehtäviä ja roolia. Suomessa yhteyspisteen tehtäviä on hoitanut Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Sen tehtävät ja rooli RAPEX-yhteyspisteenä lakkaavat, kun yleistä tuoteturvallisuusasetusta aletaan soveltaa. Se nimettäisiin kansalliseksi keskitetyksi yhteyspisteeksi ja se hoitaisi jatkossa niitä tehtäviä, joista säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 25 artiklan 2 kohdassa.

Koska yleisen tuoteturvallisuusasetuksen valvontaan sovelletaan pääasiassa markkinavalvonta-asetuksen mukaisia toimivaltuuksia, jotka on pantu kansallisesti täytäntöön markkinavalvontalailla, yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluvat tuotteet säädettäisiin kuuluviksi markkinavalvontalain soveltamisalaan. Myös keskitettyä kansallista yhteispistettä koskeva sääntely, jota vastaava sääntely on nykyisellään eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annetussa laissa (1197/2009, *Safety Gate -laki*), tuotaisiin markkinavalvontalakiin. Safety Gate -laki kumottaisiin.

4.1.4.5 Henkilötietojen käsittelyn valvonta

Yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa on joitakin säännöksiä henkilötietojen käsittelystä. Henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta valvoo tietosuojavaltuutettu tietosuojalain (1050/2018) ja yleisen tietosuoja-asetuksen nojalla, eikä tällä esityksellä olisi vaikutusta tietosuojavaltuutetun toimivaltaan. Tietosuojavaltuutettu valvoisi yleisen tuoteturvallisuusasetuksen noudattamiseksi suoritettavan henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta oman toimivaltansa perusteella.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 107 johdantokappaleen mukaan jos tämän asetuksen soveltamiseksi on tarpeen käsitellä henkilötietoja, tällainen käsittely olisi tehtävä henkilötietojen suojaa koskevan unionin lainsäädännön mukaisesti. Kaikkeen tämän asetuksen nojalla suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan tapauksen mukaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksia (EU) 2016/679 ja (EU) 2018/1725 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2002/58/EY. Kun kuluttajat ilmoittavat tuotteesta Safety Gate -portaalissa, ainoastaan ne henkilötiedot olisi tallennettava, jotka ovat tarpeen vaarallista tuotetta koskevan ilmoituksen tekemiseksi, ja tallennus olisi tehtävä enintään viiden vuoden ajaksi siitä, kun kyseiset tiedot on tallennettu. Valmistajien ja maahantuojien olisi pidettävä kuluttajien valituksista rekisteriä vain niin kauan kuin on tarpeen tämän asetuksen soveltamiseksi. Valmistajien ja maahantuojien, jotka ovat luonnollisia henkilöitä, olisi ilmoitettava nimensä sen varmistamiseksi, että kuluttaja pystyy tunnistamaan tuotteen jäljitettävyyttä varten.

Talouden toimijoiden ja verkkomarkkinapaikkojen tarjoajien suorittamasta henkilötietojen käsittelystä säädetään yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetään henkilötietojen käsittelystä noudatettavista periaatteista, joita ovat muun muassa sen b alakohdan mukainen käyttötarkoitussidonnaisuus, c alakohdan mukainen tietojen minimointi ja e alakohdan mukainen säilytyksen rajoittaminen.

Tietosuojavaltuutettu valvoo henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta, ja tähän valvontaan sovelletaan tietosuojalain ja yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä seuraamussääntely mukaan lukien. Henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuden valvontaan ei sovelletaisi yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaisia valvontakeinoja, eikä yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluviin rikkomuksiin sovelletaisi yleisen tuoteturvallisuusasetuksen nojalla säädettyä seuraamussääntelyä.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 35 artiklan 2 kohdan mukainen säännös, jonka mukaan turvallisuuteen liittyvää tarkoitusta varten kerätyt henkilötiedot on rajoitettava välttämättömään vähimmäismäärään ja niitä saa käyttää ainoastaan yhteyden ottamiseksi kuluttajiin palautusmenettelyn tai turvallisuusvaroituksen yhteydessä, täsmentää yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaisia periaatteita. Samoin on yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 9 artiklan 13 kohdan ja 11 artiklan 11 kohdan mukaisten säännösten kohdalla. Näiden säännösten noudattamista valvoisi tietosuojavaltuutettu nykyisen toimivaltansa nojalla.

Siltä osin kuin yleisellä tuoteturvallisuusasetuksella asetetaan talouden toimijoille tai verkkomarkkinapaikkojen tarjoajille velvollisuus käsitellä henkilötietoja jotakin tarkoitusta varten, sovellettaisiin tällaisen velvollisuuden noudattamisen valvontaan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännöksiä ja noudattamista valvoisivat markkinavalvontaviranomaiset. Näin olisi esimerkiksi yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 11 artiklan 10 kohdan ja 35 artiklan 1 kohdan kohdalla.

4.1.4.6 Markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuudet

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaan asetuksen markkinavalvontasetuksen 10 artiklaa, 11 artiklan 1—7 kohtaa, 12—15 artiklaa, 16 artiklan 1—5 kohtaa sekä 18, 19 ja 21—24 artiklaa sovelletaan tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin. Artiklan 2 kohdassa säädetään siitä, kuinka noissa markkinavalvontasetuksen säännöksissä tehdyt viittaukset on ymmärrettävä yleistä tuoteturvallisuusasetusta sovellettaessa.

Näissä säännöksissä säädetään pääasiassa markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista. Säännökset on pantu täytäntöön pääasiassa markkinavalvontalailla. Siksi markkinavalvontalain soveltamisalaa laajennettaisiin niin, että se kattaisi myös yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluvat tuotteet. Asuintarkoitukseen käytettyihin tiloihin kohdistuvasta tarkastusoikeudesta säädetään kuitenkin sektorilaeissa, ja tästä säädettäisiin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa.

Lisäksi yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa säädetään uusista, verkkomarkkinapaikkojen tarjoajiin kohdistuvista toimivaltuuksista. Koska nämä toimivaltuudet koskevat ainoastaan kuluttajatuotteita, säädettäisiin niistä kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa.

4.1.4.7 Palautusmenettely

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen VIII luvussa on yksityiskohtaiset säännökset palautusmenettelyilmoituksesta (36 artikla) ja kuluttajan oikaisukeinoista tuoteturvallisuuteen liittyvän palautusmenettelyn yhteydessä (37 artikla). Näitä säännöksiä sovelletaan kaikkiin yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin asetuksen 2 artiklan 1 kohdan nojalla.

Palautusmenettelystä säädetään nykyisellään markkinavalvontalain 19 §:ssä. Markkinavalvontalaissa säädettäisiin jatkossakin palautusmenettelyä koskevan määräyksen antamisen edellytyksistä, jotka olisivat samat kaikille markkinavalvontalain soveltamisalaan kuuluville tuotteille. Jatkossa markkinavalvontalain palautusmenettelyn sisältöä koskevat säännöt koskisivat kuitenkin ainoastaan muita kuin kuluttajatuotteita koskevia palautusmenettelyjä, sillä kuluttajatuotteita koskevan palautusmenettelyn sisällöstä säädetään yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen palautusmenettelysäännökset ovat tuoteturvallisuuteen liittyviä menettelysäännöksiä. Niiden noudattamisen valvontaan sovellettaisiin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain ja markkinavalvontalain mukaisia toimivaltuuksia. Esimerkiksi markkinavalvontalain 17 §:n 2 momentissa säädetään toimenpidemääräyksestä, joka koskee tuotetta koskevien menettelyjen saattamista vaatimustenmukaiseksi. Markkinavalvontalain 18 §:ssä puolestaan säädetään kiellosta sekä tuotteen markkinoilta poistamista ja markkinoille saataville asettamisen rajoittamista koskevista määräyksistä. Säännöksen mukainen kiello tai määräys voidaan antaa esimerkiksi silloin, kun talouden toimija ei 17 §:ssä tarkoitettua määräyksestä huolimatta ryhdy korjaaviin toimenpiteisiin tai 17 §:ssä tarkoitettua määräystä ei voida pitää riittävänä.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 2 artiklan 4 kohdan mukaan asetus ei rajoita kuluttajansuojaa koskevassa unionin lainsäädännössä vahvistettujen sääntöjen soveltamista. Asetuksen 37 artiklan 1 kohdassa säädetään, että tuoteturvallisuuteen liittyvästä palautusmenettelystä vastaavan talouden toimijan on tarjottava kuluttajalle tehokas, maksuton ja oikea-aikainen oikaisukeino, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin (EU) 2019/770 ja (EU) 2019/771 soveltamista. Nämä direktiivit koskevat digitaalisen sisällön ja digitaalisen palvelun kauppaa sekä tavaran kauppaa. Myös kuluttajan suorittama korjausta koskevassa yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 37 artiklan 3 kohdassa säädetään siitä, että kuluttajan suorittama korjaaminen ei estä kuluttajaa vetoamasta direktiiveissä (EU) 2019/770 ja (EU) 2019/771 säädettyihin oikeuksiin.

4.1.4.8 Kuluttajaturvallisuuslain kumoaminen

Tällä esityksellä kumottaisiin kuluttajaturvallisuuslaki. Merkittävä osa kuluttajaturvallisuuslain kulutustavaroita koskevista säännöksistä on päällekkäisiä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännösten kanssa, ja ne on siksi kumottava. Jatkossa yleinen tuoteturvallisuusasetus olisi kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskeva yleissäädos.

4.1.4.9 Kuluttajaturvallisuuslain nojalla annettujen ja voimaan jätettyjen asetusten ja päätösten kumoaminen

Asetus pehmustettujen istuinhuonekalujen paloturvallisuusvaatimuksista (743/1990) ja asetus patjojen paloturvallisuusvaatimuksista (57/1991) kumottaisiin, sillä niiden mukainen sääntely olisi päällekkäistä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännösten kanssa. Yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa säädetään niistä seikoista, jotka on otettava huomioon tuotteen turvallisuuden arvioinnissa. Yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa säädetään myös standardien asemasta kuluttajatuotteen turvallisuuden arvioinnissa. Arvion mukaan kansallisissa asetuksissa tarkoitetut standardit ovat vanhentuneita, ja asiaa koskevia eurooppalaisia standardeja on sittemmin julkaistu. Tällaisia standardeja ovat pehmustetun istuinhuonekalun syttyvyyttä savukkeesta koskeva standardi EN 1021-1 ja pehmustetun istuinhuonekalun syttyvyyttä liekistä koskevasta standardi EN 1021-2 sekä patjan ja petauspatjan syttyvyyttä savukkeesta koskeva standardi EN 597-1 ja patjan ja petauspatjan syttyvyyttä liekistä koskeva standardi EN 597-2.

Asetus suun kanssa kosketuksiin joutuvista tarvikkeista (402/1996) kumottaisiin, sillä sen mukainen sääntely on päällekkäistä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaisen sääntelyn kanssa. Sen 4 §:n nojalla annettu kauppa- ja teollisuusministeriön päätös N-nitrosoamiinien ja N-nitrosoituvien aineiden vapautumisesta elastomeeristä tai kumista valmistetuista tuttipullon tuteista ja huvituteista (903/1994) jätettäisiin kuitenkin voimaan, koska päätöksellä on pantu täytäntöön komission direktiivi 93/11/ETY N-nitrosamiinien ja N-nitrosoituvien aineiden vapautumisesta elastomeeristä tai kumista valmistetuista tuttipullon tuteista ja huvituteista.

Valtioneuvoston asetus eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta (1110/2011) kumottaisiin, sillä turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuudesta luovuttaisiin. Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004) kumottaisiin, sillä sääntely olisi päällekkäistä niin yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännösten kuin kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain säännösten kanssa.

Asetus näytteenotosta eräissä tapauksissa (98/1987) kumottaisiin. Asetuksessa säädetään siitä, että tuoteturvallisuuslain (914/86, kumottu) 10 §:ssä tarkoitettuja näytteitä kulutustavaroista otettaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä näytteenottoasetuksessa (385/83) säädetään. Näytteenottoasetus on kumottu elintarvikevalvonnasta annetulla valtioneuvoston asetuksella (321/2006, kumottu). Näytteenottoon sovellettaisiin, mitä siitä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetus formaldehydin enimmäismääristä eräissä tekstiilituotteissa (233/2012) kumottaisiin REACH-asetuksen kanssa päällekkäisenä sääntelynä. REACH-asetuksen 67 artiklassa säädetään liitteen XVII mukaisesti rajoitettujen aineiden valmistuksen, markkinoille saattamisen ja käytön kiellosta. Formaldehydin saattamista markkinoille tekstiileissä on rajoitettu liitteessä XVII niin, että sen yleinen pitoisuusraja on 75 mg/kg.

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista tarvikkeista liukenevista raskasmetalleista (268/1992) jätettäisiin voimaan. Päätöstä ei sovelleta EU:n sisämarkkinoilta maahantuotaviin kontaktimateriaaleihin, jos ne ovat tässä toisessa EU-maassa laillisesti markkinoilla.

4.1.4.10 Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain säätäminen

Tällä esityksellä säädettäisiin uusi kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskeva laki. Tuossa laissa säädettäisiin sellaisista kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevista seikoista, joista yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaan on säädettävä kansallisessa lainsäädännössä mutta joista ei vakiintuneen jaottelun mukaan säädetä markkinavalvontalaissa. Tällaisia seikkoja ovat esimerkiksi seuraamukset ja asuintiloja koskeva tarkastusoikeus.

4.1.4.11 Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonta

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnasta säädettäisiin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa hieman samaan tapaan kuin voimassa olevassa kuluttajaturvallisuuslaissa. Näiden koneiden markkinavalvontaan sovellettaisiin kuitenkin vain tiettyjä lain säännöksiä, joita olisivat markkinavalvontaviranomaista, markkinavalvontaa, tarkastusoikeutta ja seuraamuksia koskevat säännökset. Kuten kuluttajatuotteidenkin markkinavalvontaan, kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovellettaisiin jatkossa pääasiassa markkinavalvontalain mukaisia toimivaltuuksia.

Kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita koskevaa seuraamussäätelyä ei varsinaisesti uudistettaisi tällä esityksellä, vaan seuraamusjärjestelmä muodostuisi jatkossakin kuluttajaturvallisuusrikkomuksesta ja terveysrikoksesta määrättävistä rangaistuksista. Kuluttajaturvallisuusrikkomuksesta olisi tuomittava sakkoon se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo markkinavalvontalain nojalla annettua kieltoa tai määräystä, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Koneita koskevaa säätelyä on uudistettu merkittävästi 14.6.2023 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/1230 koneista ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY ja neuvoston direktiivin 73/361/ETY kumoamisesta, jäljempänä *koneasetus*. Koneasetuksen soveltaminen alkaa pääasiassa 14.1.2027. Kuten on yleisen tuoteturvallisuusasetuksen kohdalla, koneasetus korvaa sitä edeltävän direktiivin ja varsinaiset vaatimukset ovat jatkossa EU-säädöksessä kansallisen lain sijaan. Esimerkiksi seuraamuksista on kuitenkin säädettävä kansallisesti.

Koska koneasetuksen täytäntöönpano tulee joka tapauksessa edellyttämään merkittäviä muutoksia niin ammatti- kuin kuluttajakäyttöisiä koneita koskevaan säätelyyn, olisi tarkoituksenmukaista, että niitä koskevan seuraamussäätelyn arviointi tehtäisiin tuon täytäntöönpanohankkeen yhteydessä.

4.1.4.12 Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttaminen

Tällä esityksellä muutettaisiin markkinavalvontalakia. Yleisellä tuoteturvallisuusasetuksella yhdenmukaistetaan harmonisoitujen ja harmonisoimattomien kuluttajatuotteiden valvontakehys niin, että kummankin tuoteryhmän valvontaan sovelletaan markkinavalvonta-asetusta. Markkinavalvonta-asetus on kansallisesti pantu täytäntöön pääasiassa markkinavalvontalailla, ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluvat tuotteet tuotaisiin tällä esityksellä markkinavalvontalain soveltamisalaan. Markkinavalvontalakiin tehtäisiin sellaiset muutokset, jotka ovat tarpeen yleisen tuoteturvallisuusasetuksen panemiseksi täytäntöön siltä osin kuin niistä on sopivaa säätää markkinavalvontalaissa. Tällä esityksellä ei olisi tarkoitus muuttaa sitä jaottelua, joka on vakiintunut markkinavalvontalaissa säädettävien seikkojen ja sektorilainsäädäntöön kuuluvien seikkojen välillä.

4.1.4.13 Eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annetun lain kumoaminen

Safety Gate -lain säännökset ovat tarpeen yleisen tuoteturvallisuusdirektiivin panemiseksi täytäntöön. Useista vastaavista seikoista säädetään jatkossa yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa,

joka on suoraan sovellettavaa oikeutta. Siltä osin kuin kansallinen lainsäädäntö on edelleen tarpeen, säännökset olisivat markkinavalvontalaissa; tällaisia säännöksiä on vain vähän, ja ne koskevat markkinavalvontaa. Safety Gate -laki kumottaisiin.

4.1.5 Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain säätäminen

4.1.5.1 Lain tarkoitus

Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi kulutuspalvelujen turvallisuutta koskeva yleinen laki. Voimassa olevassa kuluttajaturvallisuuslaissa säädetään niin kulutustavaroiden kuin kuluttajapalvelujen turvallisuudesta. Tuo laki kumottaisiin ja kulutuspalvelujen turvallisuudesta säädettäisiin erillinen lakinsa.

Lain tarkoituksena olisi parantaa kulutuspalvelujen turvallisuutta ehkäisemällä ja torjumalla kulutuspalveluista terveydelle aiheutuvia vahinkoja. Tähän pyrittäisiin poistamalla ja ehkäisemällä tällaisten vahinkojen vaaroja. Lain olisi tarkoitus kuluttajaturvallisuuslain tapaan toimia laaja-alaisena turvaverkkosäädöksenä, joka tulisi sovellettavaksi silloin, kun muuta palvelun turvallisuutta koskevaa sääntelyä ei ole. Lain yhtenä keskeisenä tavoitteena olisikin varmistaa, ettei lainsäädäntöön jää sellaisia aukkoja, joiden vuoksi havaittuihin turvallisuuspuutteisiin ei olisi mahdollista puuttua.

4.1.5.2 Soveltamisala ja käsitteet

Lain soveltamisala pysyisi monilta osiltaan samanlaisena kuin voimassa olevan lain soveltamisala. Lain asiallista soveltamisalaa kuitenkin supistettaisiin sulkemalla omaisuus suojattavien kohteiden ulkopuolelle. Omaisuuden suojaamisesta luopumista käsitellään edellä jaksossa 4.1.2.

Laissa käytettävät käsitteet, jotka määrittävät soveltamisalaa, olisivat toimintakeskeisiä, eivät toimijakeskeisiä; olennaista olisi palvelun tarjoaminen ja palvelun käyttäminen, ei elinkeinonharjoittaja-, kuluttaja- tai muu rooli. Käsitteet kuvaisivat näin myös paremmin lain tosiasiallista soveltamisalaa, joka ei rajoittuisi elinkeinonharjoittaja—kuluttaja-suhteeseen vaan olisi, kuten nykyäänkin, huomattavasti laajempi. Kaikki tämä tarkoittaisi erityisesti kuluttajan, kuluttajaan rinnastettavan ja kuluttajapalvelun käsitteistä luopumista ja palvelun käyttäjän ja kulutuspalvelun käsitteiden ottamista käyttöön.

Laki koskisi sellaisia palveluita, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tai joita olennaisessa määrin käytetään yksityiseen tai siihen rinnastuvaan kulutukseen. Yksityiseen kulutukseen rinnastettavan kulutuksen lisäämisellä soveltamisalasäännökseen olisi tarkoitus selkeyttää sitä monilta osiltaan vakiintunuttakin seikkaa, että lain soveltamisalaan kuuluisivat myös monet sellaiset palvelut, joiden käyttämisestä ei välttämättä mielletä yksityiseksi kulutukseksi. Näin voi olla esimerkiksi palveluntarjoajan tai palvelun tilaajan ja palvelun käyttäjän välisen muun suhteen tai palvelun tarjoamisen ympäristön vuoksi taikka siksi, että palvelulla on liityntä julkiseen kulutukseen. Esimerkiksi nuorisokeskuksessa leirikoulua viettävät koululaiset ja työhyvinvointipäivän koskenlaskuretkelle osallistuvat työntekijät käyttäisivät tässä laissa tarkoitettua kulutuspalvelua ja olisivat palvelun käyttäjiä. Toisaalta lain käsitteistössä säilytettäisiin yhteys kuluttajan käsitteeseen; perusopetuksen saaminen oppilaana, työskentely työntekijänä tai hoidon saaminen terveydenhuollon asiakkaana eivät olisi laissa tarkoitettua yksityistä tai siihen rinnastuvaa kulutusta, eikä niissä siis olisi kyse kulutuspalvelun tarjoamisesta.

Niin kuin on voimassa olevan lain kohdalla, lakia ei sovellettaisi yhdistyksiin ja muihin yhteisöihin siltä osin kuin ne tarjoavat kulutuspalveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa eikä luonnollisiin henkilöihin siltä osin kuin ne tarjoavat palveluja elinkeino- tai ammattitoimintansa ulkopuolella. Soveltamisalan rajaus perustuisi samoihin seikkoihin kuin nykyisin. Näitä seikkoja selostetaan tarkemmin jäljempänä esityksen kohdassa 5.1.1.

4.1.5.3 Palveluntarjoajan velvollisuudet

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetulla lailla asetettaisiin palveluntarjoajalle velvollisuuksia kulutuspalvelun käyttäjien ja sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien terveyden suojelemiseksi.

Palveluntarjoajan olisi huolehdittava siitä, että sen tarjoama kulutuspalvelu on turvallinen sen käyttäjille ja muille sen välittömässä vaikutuspiirissä oleville. Muut palveluntarjoajan velvollisuudet täsmentäisivät tämän yleisen huolellisuusvelvollisuuden sisältöä. Ensinnäkin palveluntarjoajalla olisi velvollisuus hankkia sellaiset tiedot kulutuspalvelusta, jotka ovat riittäviä lain säännösten noudattamiseksi, oikeita ja kohtuudella saatavissa. Kulutuspalvelua koskevat riittävät ja oikeat tiedot olisivat edellytyksenä sille, että palveluntarjoaja voisi täyttää muut velvoitteensa.

Palveluntarjoajan olisi tunnistettava vaarat eli kulutuspalveluun liittyvät vaaratekijät ja vaaratilanteet ja arvioitava niihin liittyvät riskit. Tämän riskien arvioinnin tulos olisi otettava huomioon kulutuspalvelua suunniteltaessa ja toteutettaessa. Palveluntarjoajan olisi suunniteltava ja toteutettava kulutuspalvelu, seurattava sen turvallisuutta, siinä olevia puutteita ja siinä aiheutuvia onnettomuuksia, arvioitava turvallisuustoimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä ryhdyttävä tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin siinä määrin kuin riskien arvioinnin tulos edellyttää. Arvioitaessa yhtäältä sitä, ovatko palveluntarjoajan toteuttamat toimet riittäviä, ja toisaalta sitä, minkälaisia toimia palveluntarjoajalta voidaan kohtuudella vaatia, olisi riskien arvioinnin tuloksen lisäksi otettava huomioon kulutuspalvelun tyyppi, luonne ja laajuus, sen toteuttamisen olosuhteet sekä sitä käyttävien ja muiden sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien henkilöryhmien erityispiireet. Tällä säännösten riskiperusteisella soveltamisella tavoiteltaisiin sitä, että laki soveltuisi oikeasuhteisesti sen soveltamisalaan kuuluviin, keskenään varsin erilaisiin kulutuspalveluihin. Lain mukaiset palveluntarjoajan toimintavelvoitteet olisivat kulutuspalvelun turvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisia vähimmäisvelvoitteita, joiden noudattaminen ei saisi muodostua kohtuuttomaksi palveluntarjoajalle.

Palveluntarjoajan olisi suunniteltava ja toteutettava kulutuspalvelu siten, että se on turvallinen. Suunnittelua ja toteutusta koskevan säännöksen tarkoituksena olisi täsmentää niitä toimintavelvoitteita, joita palveluntarjoajalla on kulutuspalvelun turvallisuuden varmistamiseksi. Tavoitteena on, että säännös nykyistä yleistä huolellisuusvelvoitetta paremmin ohjaisi palveluntarjoajia ottamaan huomioon turvallisuuden kannalta olennaisia seikkoja ja toteuttamaan niihin liittyviä toimenpiteitä. Säännöksen tarkoituksena olisi näin myös helpottaa palveluntarjoajan turvallisuustyötä.

Turvallisuuden jatkuvaa seuranta ja parantamista koskeva säännös olisi eräänlainen menettelytapasäännös, jonka tarkoituksena olisi tuoda sääntelyyn nykyaikaisen turvallisuusajattelun aineksia ja varmistaa se, että kulutuspalvelun turvallisuuteen jatkuvasti kiinnitetään riittävästi huomiota koko palvelun tarjoamisen ajan ja turvallisuudessa tapahtuneet muutokset ja havaitut puutteet otetaan riittävän varhaisessa vaiheessa ja riittävällä tavalla huomioon.

Voimassa olevan lain mukaisesta turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuudesta luovuttaisiin. Nykymuotoinen velvollisuus laatia turvallisuusasiakirja on arvion mukaan omiaan ohjaamaan palveluntarjoajaa laatimaan erillinen asiakirja vain tätä tarkoitusta varten ja mahdollisesti erillään palveluntarjoajan muusta turvallisuustoiminnasta. Lisäksi voimassa oleva laki vaikenee sellaisten palveluntarjoajien dokumentaatiovelvollisuudesta, joiden ei tarvitse laatia varsinaista turvallisuusasiakirjaa. Tämä voi johtaa tällaisten toimijoiden kohdalla vastakohtaispäätelmään, jonka mukaan mitään kirjallista työtä ei edellytettäisi. Lisäksi nykyinen säännös turvallisuusasiakirjasta tarkoittaa käytännössä varsin jyrkkää jakoa velvollisuuden piiriin kuuluviin ja siihen kuulumattomiin toimijoihin. Se ei ole täysin tässä esityksessä omaksutun, riskiperusteisen lähestymistavan mukaista.

Vaarojen tunnistamista ja riskien arviointia, suunnittelua ja toteutusta sekä turvallisuuden jatkuvaa seuranta ja parantamista koskeviin pykäliin sisällytettäisiin kuhunkin kirjaamisvelvollisuus. Tällä pyritäisiin tähdentämään sitä, että turvallisuutta koskeva ajatus-, suunnittelu- ja muu työ ovat turvallisuuden varmistamisen keskiössä ja sen dokumentointi on osa tuota työtä. Tämän dokumentaation tulisi olla kirjallista, mutta se olisi muutoin muotovapaata. Dokumentaatio voisi olla esimerkiksi erilaisia selvityksiä, ohjeita, sopimuksia, perehdytysmateriaaleja, kuvia, taulukoita, kaavioita tai numeerisia tietoja. Palveluntarjoajan ei tarvitsisi erikseen laatia säännöksen noudattamiseksi tarvittavaa dokumentaatiota siltä osin kuin säännöksessä tarkoitettu dokumentaatio jo muutoin olisi olemassa esimerkiksi pelastuslain (379/2011) mukaisen pelastussuunnitelman tai elintarvikelain (297/2021) mukaisen omavalvonnan asiakirjojen muodossa. Se voisi olla ja ihanteellisesti olisikin palveluntarjoajan turvallisuustyössä muodostunutta kirjanpitoa, jollaista olisi esimerkiksi henkilöstön koulutusrekisteri, välineiden huoltokirjanpito ja onnettomuuskirjanpito. Dokumentaatio voisi olla kokonaan tai osittain esimerkiksi palveluntarjoajan kunnossapito-, toiminta- tai turvallisuudenhallintajärjestelmässä.

Kirjaamisvelvollisuuden tarkoituksena olisi varmistaa, että palveluntarjoajalla on käytössään sellaiset työkalut ja -tavat, joiden avulla se voi noudattaa lain vähimmäisvaatimuksia. Velvollisuuden tarkoituksena olisi ohjata palveluntarjoajaa tekemään suunnitelmallista ja järjestelmällistä turvallisuudenhallintaa. Kirjaamisvelvollisuuden tarkoituksena olisi myös tehostaa valvontaviranomaisen valvontaa niin, että se voisi kattavammin valvoa palveluntarjoajan omavalvonnan toteuttamista. Kuten muut suunnittelua ja toteutusta sekä turvallisuuden jatkuvaa seuranta ja parantamista koskevat velvoitteet, kuuluisi myös näitä koskeva kirjaamisvelvollisuus ehdotetun 9 §:n mukaisen riskiperusteisen soveltamisen piiriin. Tämä tarkoittaisi sitä, että myös kirjaamisvelvollisuuden laadun ja laajuuden tarve arvioitaisiin palvelun riskien arvioinnin tuloksen ja 9 §:ssä lueteltavien seikkojen perusteella. Vaarojen tunnistamista ja riskien arviointi koskeva kirjaamisvelvollisuus ei kuitenkaan kuuluisi 9 §:n mukaisen riskiperusteisen soveltamisen piiriin. Tämä kirjaamisvelvollisuus muodostuisi tosiasiaassa suppeammaksi sellaisissa palveluissa, joissa vaaroja ja niihin liittyviä riskejä on vähemmän kuin vaarallisissa, korkeariskisissä palveluissa.

Palveluntarjoajalla olisi lisäksi velvollisuus ilmoittaa viipymättä valvontaviranomaiselle tarjoamassaan palvelussa tapahtuneesta vakavasta tai riskien arvioinnin tulokseen nähden ennakoimattomasta onnettomuudesta tai läheltä piti -tilanteesta. Kulutuspalvelujen turvallisuuden valvonnan tehokkaan kohdentamisen kannalta on tärkeää, että valvontaviranomainen saa tiedon tällaisista onnettomuuksista ja tilanteista; valvontaviranomainen voi näin yhtäältä tukea yksittäisen palveluntarjoajan turvallisuustyötä ja toisaalta kohdentaa valvontaansa valtakunnallisesti sellaisiin palveluihin, joissa näiden ilmoitusten perusteella voi olla vastaavia riskejä. Palveluntarjoajien kannustamiseksi tekemään näitä ilmoituksia seuraamusmaksua koskevaan sääntelyyn esitetään otettavaksi säännös siitä, että seuraamusmaksu voitaisiin jättää määräämättä myös sillä perusteella, että rikkomus on tullut valvontaviranomaisen tietoon 10 §:ssä tarkoitettulla ilmoituksella edellyttäen, että ilmoitus tehdään mainitussa säännöksessä tarkoitettulla tavalla viipymättä ja se täyttää mainitun säännöksen mukaiset vaatimukset eikä rikkomus ole vakava tai toistuva.

4.1.5.4 Valvontaviranomaisen toimivaltuudet

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain mukaiset valvontaviranomaisen toimivaltuudet vastaisivat monilta osiltaan voimassa olevan lain mukaisia toimivaltuuksia. Lain mukainen valvontaviranomainen olisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Lain noudattamista koskevan valvonnan ohjaus kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriölle. Valvontaviranomaisella olisi valvonnassaan nykyiseen tapaan tarkastusoikeus, näytteenotto-oikeus, oikeus käyttää palvelua ja oikeus käyttää ulkopuolista asiantuntijaa. Tiedonsaanti- ja tiedonluovutus-oikeutta sekä tiedottamista koskevia säännöksiä päivitetäisiin ottaen huomioon erityisesti tietosuojaa ja salassapitoa koskeva sääntely.

Lainmuutoksella 1510/2015 kuluttajapalveluiden turvallisuuden valvonta keskitettiin silloisista kuntien ja aluehallinnon kuluttajaturvallisuusvalvontaviranomaisista Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesiin. Tarkoituksena oli kehittää kuluttajapalvelujen turvallisuuden valvontaa nykyaikaisempaan suuntaan niin, että valvonnan painopistettä siirretään yksittäisistä kohteista, laitteista ja teknisistä yksityiskohdista kokonaisvaltaiseen turvallisuusjohtamisjärjestelmän tarkasteluun. Valvonnan pääpaino siirrettiin pistemäisistä tarkistuksista toiminnanharjoittajiin kohdistuvan ohjeistuksen parantamiseen ja turvallisuuskulttuuriin ja -prosesseihin vaikuttamiseen sekä ongelmatilanteiden ennaltaehkäisyyn. Valvontaviranomaisten tehtäviä koskevaa sääntelyä muutettiin tällöin jonkin verran. Myös palveluntarjoajia koskeva yleinen kirjaamisvelvollisuus palvelisi omalta osaltaan tätä tarkoitusta. Tässä esityksessä ehdotetaan uudenlaista viranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä, jolla pyrittäisiin toteuttamaan tuota tarkoitusta kokonaisvaltaisemmin. Erityisesti tavoitteena olisi kehittää valvontaa koskevia säännöksiä yhtäältä niin, että ne ohjaisivat valvontaa valmentavaan ja opastavaan suuntaan, ja toisaalta niin, että valvontaviranomainen voisi tarvittaessa tehokkaasti ja ennaltaehkäisevästi puuttua kulutuspalvelujen turvallisuuden varmistamisen puutteisiin myös ilman konkreettisen vaaran ilmenemistä.

Tuon tavoitteen toteuttamiseksi kuluttajapalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa säädettäisiin ensinnäkin valvontaviranomaisen velvollisuudesta pyrkiä ensisijaisesti saamaan palveluntarjoaja vapaaehtoisesti korjaamaan tarjoamansa kulutuspalvelun tai toimintansa lainvastaisuus. Valvontaviranomaisella olisi sille asetettavien tehokkuus- ja tarkoituksenmukaisuusvaatimusten rajoissa laaja vapaus päättää siitä, miten se täyttää tämän velvollisuutensa; se voisi tapahtua antamalla kehoitus korjata lainvastaisuus määräajassa mutta esimerkiksi myös ohjaamalla palveluntarjoaja tutustumaan valvontaviranomaisen ohjeisiin ja linjauksiin tai antamalla palveluntarjoajalle yksilöllistä opastusta. Kehotus olisi joka tapauksessa pääsääntöisesti annettava ennen velvoittavan valvonta- tai kieltopäätöksen antamista. Velvoittava valvontapäätös voitaisiin antaa silloin, kun palveluntarjoaja ei kehotuksenkaan jälkeen noudata lain säännöksissä asetettuja velvollisuuksiaan. Sama pätee kieltopäätöksen antamiseen, minkä lisäksi kieltopäätöksen antamisen edellytyksenä olisi, että kulutuspalvelusta aiheutuu hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä vaaraa voida muulla tavoin estää. Valvontaviranomainen voisi velvoittaa palveluntarjoajan tiedottamaan antamastaan päätöksestä tai kiellosta. Valvontaviranomainen voisi määrätä palveluntarjoajaa velvoittavien päätösten tehosteeksi uhkasakon taikka teettämisen- tai keskeyttämisen.

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa säädettäisiin lisäksi valvontaviranomaisen oikeudesta välittömän hengen tai terveyden menettämisen vaaran poistamiseksi teettää välttämättömät toimenpiteet palveluntarjoajan kustannuksella tai keskeyttää toiminta, jos vaaraa ei voida muuten estää. Valvontaviranomaiselle ehdotetaan lisäksi uutta toimivaltuutta, jonka nojalla se voisi tutkia tietoonsa tulleen onnettomuuden, jos se arvioi sen onnettomuuden syyn selvittämisen ja onnettomuuksien ehkäisyn kannalta tarpeelliseksi.

Seuraamuksia käsitellään edellä jaksossa 4.1.3.

4.1.6 Asiaan liittyvät muut säädösmuutokset

Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta säädetään jatkossa pääasiassa yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa, minkä lisäksi esityksen mukaan joistakin seikoista säädettäisiin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa. Kulutuspalvelujen turvallisuudesta säädettäisiin esityksen mukaan jatkossa kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa. Viittaukset kuluttajaturvallisuuslakiin ja sitä edeltäviin säädöksiin olisi siksi korvattava viittauksilla uusiin, asianomaisiin säädöksiin. Lisäksi tässä esityksessä ehdotetaan turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuudesta luopumista ja yleistä dokumentaatiovelvollisuutta kaikille palveluntarjoajille.

Ympäristönsuojelulain 19 §:n mukainen viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin poistettaisiin. Ympäristönsuojelulain 24 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä säädettäisiin kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitettujen valvontaviranomaisten sijaan koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (400/2008) mukaisista valvontaviranomaisista siltä osin kuin kyse

on ulkona käytettävien laitteiden melupäästöistä annetun valtioneuvoston asetuksen (621/2001) valvonnasta. Siltä osin kuin kyse on fluorattuja kasvihuonekaasuja tai otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältävien laitteiden käsittelijän pätevyysvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (766/2016) valvonnasta, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitettuja valvontaviranomaisia koskeva valvontasäännös poistettaisiin tarpeettomana.

Terveysuojelulain 3 §:n mukainen viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin.

Kuluttajansuojalain 5 luvun 16 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista säännöstä ostajan oikeudesta vedota tavarahan virheeseen ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä virheen perusteena olevien tavaralle asetettujen vaatimusten osalta kuluttajaturvallisuuslain nojalla asetettujen vaatimusten sijaan säädettäisiin yleisen tuoteturvallisuusasetuksen ja kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain nojalla asetetuista vaatimuksista. Kuluttajansuojalain 9 luvun 16 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista säännöstä tilaajan oikeudesta vedota virheeseen ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä virheen perusteena olevien suoritukselle asetettujen vaatimusten osalta kuluttajaturvallisuuslain nojalla asetettujen vaatimusten sijaan säädettäisiin kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain, kulutustuotteiden turvallisuudesta annetun lain ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen nojalla asetetuista vaatimuksista.

Kosmeettisista valmisteista annetun lain 2 §:n mukainen viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin. Samalla ehdotetaan, että säännöksessä käytettävä kuluttajapalvelun käsite muutettaisiin kulutuspalvelun käsitteeksi.

Tupakkalain 74 §:n 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että tupakoida ei saisi yleisillä leikkikentillä ja niihin kooltaan, toiminnoiltaan ja käyttöasteeltaan rinnastuvilla muilla leikkikentillä ja -paikoilla. Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi leikkikenttiä koskevaa savuttoman tupakkatuotteen käyttökieltoa.

Metsästyslain 34 a §:n 3 momentin mukainen viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin korvattaisiin viittauksella kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin. Lisäksi luovuttaisiin metsästyslain 34 a §:n 4 momentin mukaisesta velvollisuudesta ilmoittaa, missä kuluttajaturvallisuuslain mukaisen turvallisuusasiakirjan on nähtävissä.

Kemikaalilain 5 §:n 2 momentin mukainen viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan korvattavaksi 1 momenttiin lisättävällä viittauksella kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin ja 2 momenttiin tehtävällä muutoksella. Pykälän 2 momentissa oleva säännös kemikaalilain suhteesta yleiseen tuoteturvallisuussääntelyyn ehdotetaan poistettavaksi.

Hissiturvallisuuslain 5 §:n 7 momentin mukainen viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettuun lakiin.

Rikoslain 44 luvun 1 §:ssä säädetään terveysrikoksesta. Sen 1 momentin 2 kohdan mukainen viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettuun lakiin ja EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetukseen. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin kuluttajaturvallisuus lain asemesta kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin. Lisäksi kuluttajapalvelun käsite ehdotetaan korvattavaksi edellä mainitun lain mukaisella kulutuspalvelun käsitteellä. Tunnusmerkistöä ehdotetaan poistettavaksi edellytys, jonka mukaan kulutuspalvelun suorittamisen, pitämisen myynnissä tai muun luovuttamisen on tapahduttava elinkeinotoiminnan yhteydessä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Yleinen tuoteturvallisuusasetus

Yleistä tuoteturvallisuusasetusta koskevaan komission ehdotukseen liittyy oheisasiakirja, tiivistelmä vaikutustenarvioinnista (SWD(2021) 169 lopullinen, 30.6.2021). Siinä arvioidaan komission ehdotuksen vaikutuksia unionin tasolla.

Tuon arvion mukaan kuluttajille aiheutuvan vahingon arvioidaan pienenevän noin 1,0 miljardia euroa ensimmäisenä täytäntöönpanovuonna ja vähenevän noin 5,5 miljardilla eurolla seuraavan vuosikymmenen aikana. Ehdotuksen pitäisi lisäksi vähentää tehottomiin takaisinvetoihin liittyviä kuluttajille aiheutuvia haittoja yli 400 miljoonalla eurolla vuodessa. Kustannussäästöt, jotka ovat seurausta kansallisen täytäntöönpanon erojen ja lainsäädännön hajanaisuuden vähentämisestä, ovat arviolta 59 miljoonaa euroa vuodessa yrityksille ja 0,7 miljoonaa euroa vuodessa markkinavalvontaviranomaisille. Yritysten kokonaiskustannuksiksi 27 jäsenvaltion EU:ssa ehdotuksen ensimmäisenä täytäntöönpanovuonna arvioidaan 196,6 miljoonaa euroa (kertaluonteiset ja toistuvat kustannukset), mikä vastaa 0,02:ta prosenttia EU:n yritysten liikevaihdosta yhdenmukaistamattomien tuotteiden valmistukseen, tukkukauppaan ja vähittäiskauppaan. Seuraavina vuosina toistuvat kustannukset olisivat EU:n yrityksille 177,8 miljoonaa euroa.

Jäsenvaltioiden markkinavalvontaviranomaisille aiheutuisi ehdotuksesta toistuvia kokonaislisäkustannuksia, jotka olisivat noin 6,7 miljoonaa euroa vuodessa, koska vaarallisten tuotteiden markkinavalvontaa koskeva toimivalta kasvaisi ja kertaluonteiset mukauttamis- ja täytäntöönpanokustannukset olisivat vain suhteellisen maltillisia.

Suomen bruttokansantuotteen osuus EU:n bruttokansantuotteesta on noin 1,68 %. Tällä osuudella laskettuna yritysten kokonaiskustannusten voidaan arvioida olevan ensimmäisenä vuonna 3,3 miljoonaa euroa ja seuraavina vuosina 3,0 miljoonaa euroa. Vastaavasti markkinavalvontaviranomaisille aiheutuvat kustannukset olisivat noin 113 000 euroa.

4.2.2 Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettu laki

Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain mukaisen seuraamusmaksusääntelyn vaikutukset palveluntarjoajiin olisivat kokonaisuutena pienet, sillä seuraamusmaksuja määrättäisiin lähtökohtaisesti harvoin. Seuraamusmaksu olisi viimesijainen keino muihin valvontaviranomaisen käytössä oleviin keinoihin nähden. Vaikutukset kohdistuisivat vain niihin elinkeinonharjoittajiin, jotka eivät noudata yleistä tuoteturvallisuutta koskevia säännöksiä.

Edellä mainituista syistä vaikutukset valvontaviranomaisiin olisivat nekin arviolta pienet. Valvontaviranomaisilla on lähtökohtaisesti käytössään muiden niiden valvomien säädösten nojalla mahdollisuus määrätä seuraamusmaksuja, joten niillä olisi jo olemassa olevat menettelyt seuraamusmaksujen määräämiseksi.

4.2.3 Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettu laki

4.2.3.1 Palveluntarjoajiin kohdistuvista vaikutuksista yleisesti

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevasta lakiehdotuksesta aiheutuvia kustannuksia selvitetiin kirjallisella kuulemisella ja kyselyllä. Kirjallista kuulemistä sekä kyselyn sisältöä ja toteuttamista selostetaan edellä kohdassa 1.2.2.3.

Lakiehdotuksen arvioidaan kokonaisuutena vähentävän kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevan yleislain noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia niiden palveluntarjoajien osalta, joiden tarjoamat palvelut kuuluvat voimassa olevan lain soveltamisalaan.

Esityksellä ei muutettaisi sitä voimassa olevan lain mukaista peruslähtökohtaa, jonka mukaan palveluntarjoajan on huolehdittava tarjoamansa kulutuspalvelun turvallisuudesta. Kuten voimassa oleva laki, esityksen mukainen sääntely sisältäisi yleisen turvallisuusvaatimuksen lisäksi selvilläolovelvollisuuden, velvollisuuden arvioida kulutuspalveluun liittyvät riskit, velvollisuuden antaa palvelun käyttäjälle tietoja ja velvollisuuden ilmoittaa palvelussa tapahtuneista onnettomuuksista ja läheltä piti -tilanteista.

Sellaisille palveluntarjoajille, jotka eivät voimassa olevan lain mukaisia velvoitteitaan toteuttaessaan ole tuottaneet tai koonneet kirjallista materiaalia, kirjaamisvelvollisuus aiheuttaisi kustannuksia. Turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuudesta luopuminen puolestaan vähentäisi tuon velvollisuuden piiriin kuuluvien palveluntarjoajien kustannuksia.

Esityksellä poistettaisiin omaisuus suojattavien kohteiden joukosta. Voimassa olevan lain mukaisilla toiminnanharjoittajan velvollisuuksia koskevilla säännöksillä suojataan niin omaisuutta kuin terveyttä. Omaisuuden suojaamista koskevien toiminnanharjoittajien velvoitteiden poistaminen laista vähentäisi palveluntarjoajille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Lisäksi se johtaisi siihen, että sellaiset kulutuspalvelut, jotka kohdistuvat vain omaisuuteen, kuten korjaus-, puhdistus- tai eläintenhoitopalvelut, rajautuisivat suurelta osin tai jopa kokonaan lain mukaisten velvoitteiden asiallisen soveltamisalan ulkopuolelle, jolloin tällaisten palvelujen tarjoajien hallinnollinen taakka voisi vähentyä merkittävästi.

Seuraamusmaksusääntelyn vaikutukset palveluntarjoajiin ovat kokonaisuutena pienet, sillä seuraamusmaksuja määrätään lähtökohtaisesti harvoin. Seuraamusmaksu olisi viimesijainen keino muihin valvontaviranomaisen käytössä oleviin keinoihin nähden. Vaikutukset kohdistuisivat vain niihin palveluntarjoajiin, jotka eivät noudata kulutuspalvelujen yleistä turvallisuutta koskevia säännöksiä.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia muihin sääntelyn noudattamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

4.2.3.2 Vaikutukset yrityksiin

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain pääasialliseen soveltamisalaan arvioidaan kuuluvan 51 147 suomalaista yritystä, joista 45 691:n vuosittainen liikevaihto on korkeintaan 100 000 euroa (jäljempänä *pienet yritykset*) ja 5 456:n yli 100 000 euroa (jäljempänä *suuret yritykset*). Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettu laki olisi toissijainen ja täydentävä erityislainsäädäntöön nähden, eli sitä sovellettaisiin tosiasiallisesti suurempaan joukkoon yrityksiä. Arvion pohjaksi otetun joukon ulkopuolelle jäävien yritysten tarjoamien palvelujen turvallisuuteen sovelletaan kuitenkin pääasiallisesti jotakin muuta lakia.

Toimenpiteiden toteuttamiseen kuluu pienessä yrityksessä yhteensä 42 tuntia vuodessa ja suuressa yrityksessä yhteensä 114,5 tuntia vuodessa. Tästä tavanomaisen liiketoiminnan osuus eli se osuus, jonka yritys tekisi myös lakisääteisen velvoitteen puuttuessa, on pienessä yrityksessä keskimäärin 77 % ja suuressa yrityksessä keskimäärin 71 %. Toimenpiteistä aiheutuva hallinnollinen taakka eli se osa työstä, jota palveluntarjoaja ei tekisi ilman lakisääteistä velvoitetta, on puolestaan pienessä yrityksessä yhteensä 9,7 tuntia vuodessa ja suuressa yrityksessä yhteensä 32,7 tuntia vuodessa.

Osa kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain mukaisista velvoitteista on päällekkäisiä sen syrjäyttävän muun lainsäädännön mukaisten velvoitteiden kanssa. Arviolta 33 % turvallisuuden varmistamiseksi tehtäviin toimenpiteisiin käytetystä työstä perustuu tällaisiin muihin velvoitteisiin. Voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain aiheuttamasta hallinnollisesta taakasta arviolta 22 % muodostuu omaisuuden ennakkolisesta suojaamisesta.

	Pienet yritykset	Suuret yritykset	Yhteensä
--	------------------	------------------	-----------------

Voimassa olevan lain mukainen hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä (euroa)	4 467 986	2 242 932	6 710 918
Turvallisuusasiakirjasta aiheutuva hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä (euroa)	-86 058	-69 467	-155 525
Omaisuuksien suojaamisesta aiheutuva hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä (euroa)	-952 376	-472 385	-1 424 761
Yleisestä kirjaamisvelvollisuudesta aiheutuva hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä (euroa)	227 170	155 736	382 906
Ehdotetun lain mukainen hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä (euroa)	3 656 722	1 856 817	5 513 539
Muutos (euroa)	-811 263	-386 116	-1 197 379

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevan lakiehdotuksen arvioidaan vähentävän yritysten hallinnollista taakkaa 1 197 379 eurolla.

4.2.3.3 Vaikutukset yhdistyksiin

Suomessa oli 31.12.2023 yhteensä 108 292 rekisteröityä yhdistystä ja 507 uskonnollista yhdyskuntaa. Kaupparekisteriin on ilmoitettava ainoastaan ne aatteelliset yhdistykset, joilla on elinkeinotoiminnan harjoittamista varten pysyvä toimipaikka tai palveluksessa vähintään yksi työntekijä. Tällaisia aatteellisia yhdistyksiä oli 728.

Rekisteröidyistä yhdistyksistä 16 078 on urheilu- ja liikuntayhdistyksiä, 20 221 kulttuurialan yhdistyksiä ja 11 517 vapaa-ajan yhdistyksiä. Muita luokkia ovat poliittiset yhdistykset (5 997), ammattiin ja elinkeinon liittyvät yhdistykset (11 680), sosiaali- ja terveysalan yhdistykset (8 043), uskontoon ja maailmankatsomukseen liittyvät yhdistykset (1 542) sekä maanpuolustukseen ja kansainvälisiin suhteisiin liittyvät yhdistykset (2 489). Lisäksi on muita yhdistyksiä (6 872) ja luokittelemattomia yhdistyksiä (23 855).

Yhdistyksiin kohdistuvien vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuuksia. On vaikeasti arvioitavissa, kuinka suuri osuus yhdistysten tarjoamista palveluista olisi sääntelyn piiriin kuuluvia palveluja. Voidaan kuitenkin arvioida, että kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain pääasialliseen soveltamisalaan kuuluisivat rekisteröidyt urheilu- ja liikuntayhdistykset, kulttuurialan yhdistykset ja vapaa-ajan yhdistykset. Tällaisia yhdistyksiä on 47 816.

Käyttäen muutoin pienten yritysten hallinnollisen taakan laskemiseen käytettyjä lukuja ja noudattaen samaa laskutapaa voidaan laskea esityksestä aiheutuva yhdistyksiin kohdistuvan hallinnollisen taakan suhteellinen muutos. Voimassa olevan lain mukaista hallinnollista taakkaa kuvataan laskelmassa luvulla 100.

Voimassa olevan lain mukainen hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä	100
Turvallisuusasiakirjasta aiheutuva hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä	-2
Omaisuuksien suojaamisesta aiheutuva hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä	-21
Yleisestä kirjaamisvelvollisuudesta aiheutuva hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä	5

Ehdotetun lain mukainen hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä	82
<i>Muutos</i>	<i>-18</i>

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevan lakiehdotuksen arvioidaan vähentävän yhdistyksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa 18,0 prosentilla verrattuna voimassa olevan lain aiheuttamaan hallinnolliseen taakkaan.

4.2.3.4 Vaikutukset kuntiin

Suomessa on 309 kuntaa. Kunnat ovat suuria palveluntarjoajia, jotka tarjoavat laajasti erilaisia kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvia palveluja. Esityksen vaikutuksia kuntiin arvioitiin palvelukokonaisuustasolla. Alla esitetyt luvut kuvaavat siis esityksestä kunnille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa yhden palvelun tai palvelukokonaisuuden, esimerkiksi liikuntapalvelu- tai uimahallipalvelukokonaisuuden, osalta.

Toimenpiteiden toteuttamiseen kunnassa kuluu yhteensä 131,3 tuntia vuodessa. Tavanomaisen liiketoiminnan osuus on kunnassa keskimäärin 84 %. Toimenpiteistä aiheutuva hallinnollinen taakka eli se osa työstä, jota palveluntarjoaja ei tekisi ilman lakisäätöistä velvoitetta, on kunnassa yhteensä 21,5 tuntia.

Voimassa olevan lain mukainen hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä (euroa)	76 900
Turvallisuusasiakirjasta aiheutuva hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä (euroa)	-2 791
Omaisuuksien suojaamisesta aiheutuva hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä (euroa)	-16 107
Yleisestä kirjaamisvelvollisuudesta aiheutuva hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä (euroa)	3 932
Ehdotetun lain mukainen hallinnollinen taakka yhteensä kohderyhmässä (euroa)	61 934
<i>Muutos (euroa)</i>	<i>-14 966</i>

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevan lakiehdotuksen arvioidaan vähentävän kuntien hallinnollista taakkaa 19,5 prosentilla verrattuna voimassa olevan lain aiheuttamaan hallinnolliseen taakkaan.

4.2.3.5 Vaikutukset palvelun käyttäjiin ja sen välittömässä vaikutuspiirissä oleviin henkilöihin

Kulutuspalvelujen yleisen turvallisuuden arvioidaan kohentuvan. Palveluntarjoajan velvollisuudet olisivat entistä selkeämmät, ja niissä painotettaisiin aiempaa enemmän vaarojen tunnistamista sekä turvallisuuden jatkuvaa seuranta ja parantamista. Palveluntarjoajien toteuttaman omavalvonnan arvioidaan tulevan järjestelmällisemmäksi ja suunnitelmallisemmaksi, minkä arvioidaan parantavan palvelujen käyttäjien ja niiden välittömässä vaikutuspiirissä olevien turvallisuutta.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat aiheuttavat kustannuksia yhteiskunnalle. Vuonna 2017 koti- ja vapaa-ajan tapaturmien aiheuttamat välittömät kustannukset olivat 586—845 miljoonaa euroa. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan vuodeosastohoidosta aiheutuvat kustannukset muodostavat tästä suurimman osan. Ehkäisemällä esimerkiksi yksi kulutuspalvelussa sattuva tapaturma, kuten kaatuminen tai

putoaminen, voitaisiin terveydenhuollon vuodeosastohoidon kustannuksissa säästää noin 3400—3650 euroa. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:33)

Omaisuuksien poistamisella suojattavien kohteiden joukosta ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia turvallisuuteen.

4.2.3.6 Vaikutukset valvontaviranomaisiin

Lakiehdotus aiheuttaisi valvontaviranomaiselle kustannuksia, kun sen tulisi uudistaa ohjeitaan, linjauksiaan ja muuta neuvontaansa. Erityisesti lain tullessa voimaan valvontaviranomaiseen kohdistuisi todennäköisesti pyyntöjä antaa ohjausta, koulutusta ja neuvontaa.

Asiakirjavalvonta aiheuttaisi nykyiseen verrattuna jonkin verran lisätyötä valvontaviranomaiselle tietojen vastaanottamisen ja läpikäynnin osalta, kun nykyinen turvallisuusasiakirjakäytäntö korvattaisiin ehdotetulla yleisellä kirjaamisvelvollisuudella, jota noudattaessaan palveluntarjoajat voisivat sisällyttää kuluttajaturvallisuutta koskevat seikat omiin järjestelmiinsä ja laajempiin turvallisuussuunnitelmiin. Ehdotettu valvontasääntely mahdollistaisi kuitenkin valvontaviranomaisen resurssien tarkoituksenmukaisemman kohdentamisen ja tehokkaan, useita palveluntarjoajia kattavan valvonnan.

Ehdotuksen mukainen valvonta arvioidaan voitavan toteuttaa valvontaviranomaisen nykyisillä resursseilla kehittämällä valvontaa ehdotuksessa tarkoitettulla tavalla valmentavampaan suuntaan ja suuntaamalla resursseja riskiperusteisesti sellaisten kulutuspalvelujen valvontaan, joihin niitä on tarkoituksenmukaisinta kohdistaa.

Koska seuraamusmaksuja määrättäisiin todennäköisesti vain harvoin niiden viimesijaisuuden vuoksi, seuraamusmaksun vaikutukset valvontaviranomaiseen olisivat arviolta pienet. Valvontaviranomaisena toimivalla Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on käytössään muiden sen valvomien säädösten nojalla mahdollisuus määrätä seuraamusmaksuja, joten sillä olisi jo olemassa olevat menettelyt seuraamusmaksujen määräämiseksi.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain soveltaminen yhdistyksiin ja muihin yhteisöihin

Osa työryhmälle asetettua valmistelutehtävää oli arvioida ehdotettavan sääntelyn soveltamisalan laajuutta. Tässä tarkoituksessa esitettiin yhtenä vaihtoehtona yhdistyksiä ja muita yhteisöjä koskevasta, voimassa olevan lain mukaisesta soveltamisalapoikkeuksesta luopumista niin, että näiden yhteisöjen jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjoamat kulutuspalvelut tuotaisiin kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevan yleisen sääntelyn soveltamisalaan. Vaihtoehdon mukainen soveltamisalan laajennus ei koskisi yhdistysten kaikkea toimintaa vaan ainoastaan kulutuspalvelun tarjoamiseksi katsottavaa toimintaa.

5.1.1.1 Taustaksi

Hallitus on vastaavasti vuonna 2003 kuluttajaturvallisuussääntelyn uudistamisen yhteydessä esittänyt eduskunnalle soveltamisalan laajentamista koskemaan myös yhdistyksiä siltä osin kuin ne tarjoavat palveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa (HE 127/2003 vp). Talousvaliokunta on esityksen käsittelyssä lisännyt esitettyyn soveltamisalasääntöön yhdistyksiä koskevan rajauksen, joka on voimassa nykyiselläänkin ja jolla yhdistysten jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjoamat palvelut rajataan sääntelyn ulkopuolelle. Valiokunta on perustellut rajausta seuraavasti (TaVM 10/2003 vp): ”Erityisesti sellaisille liikunnan, urheilun ja muun harrastustoiminnan piirissä toimiville yhdistyksille, joiden toiminta perustuu pääasiassa vapaaehtoistyöhön, saattaisivat tämän lain soveltamisalaan kuuluvien palvelusten edellyttämät

turvallisuusasiakirjoja ja riskien arviointia koskevat velvoitteet muodostua käytännössä ras-kaiksi. Liikunnan ja urheilun seuratoiminnassa ja muussa harrastustoiminnassa kiinnitetään alan järjestöjen mukaan käytännössä oma-aloitteisesti huomiota turvallisuuskysymyksiin ja turvalli-suutta koskevia käytännön ohjeita ja sääntöjä on annettu verrattain kattavasti.”

Orpon hallitusohjelmassa on liikuntaan ja urheiluun liittyviä kirjauksia (s. 93): Tasa-arvoisesta mahdollisuudesta liikunnan harrastamiseen huolehditaan ja tasa-arvon toteutumista liikunnan tukemisessa edistetään. Kehitetään vastuullista ja kaikille avointa kansalaisjärjestötoimintaa. Varmistetaan, että harrastaminen on jokaiselle turvallista. Ehkäistään ja puututaan epäasialli-seen kohteluun. Vakinaistetaan ja laajennetaan Et ole yksin -toiminta. Vapaaehtois- ja talkootyö on liikunnan harrastamisen kivijalka. Urheiluseurat vahvistavat yhteisöllisyyttä ja yhteenkuulu-vuuden tunnetta. Liikunnalla on tärkeä rooli myös osana maahanmuuttajien kotoutumista. Hal-litus turvaa liikunnan vapaaehtoistyön varmistaen, ettei tarpeeton byrokratia ole este seurojen ja järjestöjen toiminnalle tai tapahtumien järjestämiselle.

Hallitusohjelmassa on myös kansalaisyhteiskuntaa koskevia kirjauksia (s. 193): Keskeinen osa toimivaa demokratiaa on aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta. Hallitus valmistelee kansalaisjärjestöstrategian ja sen toimeenpanosuunnitelman. Strategian puitteissa kevennetään järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa ylimääräistä säätelyä, selvitetään mahdollisuuksia kehittää kansalaisjärjestöjen omaa varainhankintaa ja parannetaan hallinnon ja kansalaisyhteis-kunnan vuorovaikutusta.

Yhdistystoiminnalla on merkittävä rooli ihmisten, erityisesti lasten ja nuorten, vapaa-ajankäy-tössä. Tilastokeskuksen vuonna 2017 tekemän vapaa-aikatutkimuksen mukaan yli puolet (54 %) kymmenen vuotta täyttäneestä väestöstä oli osallistunut viimeisen 12 kuukauden aikana yh-distysten, seurojen, piirien tai vastaavien toimintaan. Osallistuminen oli yleisintä 10—14-vuo-tiaiden keskuudessa (yli 80 %). Suosituinta oli urheilujärjestöjen ja liikuntakerhojen toiminta (24 %), ja 10—14-vuotiaista suurin osa oli osallistunut urheiluseuran tai liikuntakerhon toimin-taan (n. 65 %). Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020 -tutkimuksessa selvitettiin nuorten järjestökiinnittyneisyyttä. Sen mukaan 10—29-vuotiaista 43 % oli mukana jonkin seuran, ker-hon, yhdistyksen tai järjestön toiminnassa. Mukana olleista lapsista ja nuorista noin 91 % oli jäsenenä jossakin seurassa, kerhossa, yhdistyksessä tai järjestössä ja noin 9 % vain mukana toi-minnassa olematta jäsen. Urheilu- ja liikuntajärjestöön kuuluminen oli selvästi yleisintä (29 %).

Yhdistysten jäsenilleen tarjoamien kulutuspalvelujen turvallisuudessa ei ole havaittavissa eri-tyisiä muutoksia. Kuulemisissa saadun tiedon perusteella yhdistyksissä huolehditaan nykyisel-lään toiminnan turvallisuudesta ja esimerkiksi erilaiset keskusjärjestöt tarjoavat piiri- ja jä-senyhdistyksilleen tukea turvallisuussuunnitteluun.

5.1.1.2 Vaikutukset

Yhdistyksiin kohdistuvien vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuuksia. Voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain vaatimukset kohdistuvat jo yhdistyksiin siltä osin kuin ne tarjoavat pal-veluja elinkeinotoiminnassa tai muille kuin jäsenilleen. Näin on esimerkiksi silloin, kun yhdis-tys järjestää avoimia tapahtumia tai tarjoaa mahdollisuuden osallistua tutustumistarkoituksessa yhdistyksen toimintaan ilman jäsenyyttä. On vaikeasti arvioitavissa, kuinka suuri osuus yhdis-tysten tarjoamista palveluista on tällaisia, voimassa olevan säätelyn piiriin kuuluvia palveluja. On myös epävarmaa, kuinka suuri osa yhdistyksistä ylipäätään tarjoaa ehdotetun lain sovelta-misalaan kuuluvia palveluja jäsenilleen. Voidaan kuitenkin arvioida, että kulutuspalvelujen tur-vallisuudesta annetun lain pääasialliseen soveltamisalaan kuuluisivat rekisteröidyt urheilu- ja liikuntayhdistykset, kulttuurialan yhdistykset ja vapaa-ajan yhdistykset. Tällaisia yhdistyksiä on 47 816.

Yhdistyksille aiheutuva hallinnollinen taakka muodostuisi osin voimassa olevan kuluttajatur-vallisuuslain noudattamisesta aiheutuvaa taakkaa vastaavasta taakasta ja osin esityksen mukai-sesta soveltamisalan laajenuksesta johtuvasta lisäyksestä. Käyttäen pienten yritysten hallinnol-lisen taakan laskemiseen käytettyjä lukuja ja noudattaen samaa laskutapaa tämä yhdistyksille

aiheutuva hallinnollinen kokonaistaakka olisi vuosittain yhteensä 3 674 713 euroa, mikä tarkoittaisi vuosittain keskimäärin 77 euroa yhdistystä kohden. Sellaisten yhdistysten, joiden tarjoamat palvelut jo nykyisellään kuuluvat kokonaisuudessaan kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalaan, hallinnollinen taakka vähenisi 18,0 prosentilla.

Soveltamisalan laajentamisesta yhdistyksille aiheutuvia tosiasiallisia kustannuksia vähentäisi se, että yhdistykset jo nyt toteuttavat toimintaansa jossakin määrin esitettyjen velvoitteiden mukaisesti. Näin arvioidaan olevan erityisesti suuremmissa yhdistyksissä, minkä lisäksi ylemmän tason järjestöt ja liitot, esimerkiksi keskusjärjestöt ja lajiliitot, laativat turvallisuusohjeistuksia ja tarjoavat turvallisuuden suunnitteluun liittyvää tukea jäsenyhdistyksilleen.

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevan lakiehdotuksen arvioidaan lisäävän yhdistysten hallinnollista taakkaa yhteensä korkeintaan 3 674 713 eurolla.

Hallinnollisen taakan lisäksi sääntelyn noudattamisesta voi aiheutua hankintakustannuksia palvelun käyttäjien ja sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien turvallisuuden varmistamiseksi hankituista välineistä, laitteista tai muista vastaavista tuotteista. Vastaajat raportoivat käyttävänsä pienessä yrityksessä vuosittain 350 euroa tällaisiin hankintoihin. Kun otetaan huomioon vastaajien raportoima keskimääräinen tavanomaisen liiketoiminnan osuus (77 %) ja kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain osuus taakasta (67 %), esityksestä aiheutuvan muun sääntelytaakan arvioidaan olevan yhdistyksille vuosittain yhteensä korkeintaan 2 578 956 euroa.

Lakiehdotuksen aiheuttamat kustannukset saattavat vaarantaa yhdistysten, erityisesti pienten yhdistysten, toimintaedellytykset. Tämä voisi johtaa siihen, että yhdistykset joutuisivat rajamaan jäsenilleen järjestämäänsä toimintaa. Yhdistykset toimivat useasti vapaaehtois- ja talkoovoimin, ja tähän toimintaan on jo nyt hankalaa saada mukaan ihmisiä. Uudenlaiset hallinnolliset vastuut olisivat omiaan vaikeuttamaan tätä entisestään. Kokonaisuudessaan lakiehdotus voisi johtaa siihen, että tarjolla olevan liikunnan, urheilun, taiteen ja muun harrastustoiminnan monimuotoisuus ja saavutettavuus vähenevät.

Tapaturmien ehkäiseminen vähentää yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Ehkäisemällä esimerkiksi yksi kulutuspalvelussa sattuva tapaturma, kuten kaatuminen tai putoaminen, voitaisiin terveydenhuollon vuodeosastohoidon kustannuksissa säästää noin 3400—3650 euroa.

Soveltamisalan laajentaminen toisi myös valvontaviranomaisen valvottavaksi merkittävän määrän uusia palveluntarjoajia, mikä lisäisi viranomaiskustannuksia.

5.1.1.3 Johtopäätökset

Yhdistysten jäsenilleen tarjoamat palvelut muodostavat vapaa-ajan turvallisuuden kannalta merkityksellisen palvelujoukon. Tältä osin niiden sisällyttämistä kulutuspalveluja koskevan yleisen turvallisuussääntelyn soveltamisalaan voidaan pitää perusteltuna. Yhdistysten jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjoamien palvelujen tuominen kulutuspalvelujen yleisen turvallisuussääntelyn soveltamisalaan aiheuttaisi yhdistyksille kuitenkin sellaisia kustannuksia, jotka voisivat vaarantaa yhdistysten toimintaedellytykset ja heikentää näin kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia. Yhdistysten toiminnan turvallisuudessa ei ole havaittavissa sellaista kielteistä kehitystä, jonka perusteella lainsäädännöllisiin toimiin turvallisuuden varmistamiseksi olisi ryhdyttävä.

Kun otetaan huomioon yhdistyksille aiheutuvat kustannukset ja niiden mahdolliset vaikutukset, turvallisuudesta huolehtimisen nykytila, yhdistysten jäsenten välisen toiminnan ja muun palvelutoiminnan ero sekä tarve turvata kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset, tässä esityksessä ei ehdoteta soveltamisalan laajentamista kattamaan yhdistysten jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjoamat kulutuspalvelut.

5.2 Ulkomainen lainsäädäntö

5.2.1 Kulutuspalvelujen turvallisuuden sääntely

5.2.1.1 Ruotsi

Ruotsin tuoteturvallisuuslaki (*produktsäkerhetslag*, 2004:451) on tullut voimaan 1.7.2004. Siihen liittyy myös samaan aikaan annettu tuoteturvallisuusasetus (*produktsäkerhetsförordning*, 2004:469).

Tuoteturvallisuuslaissa säädetään sekä tuotteiden että palveluiden turvallisuudesta kuluttajille. Kuluttajapalveluiden turvallisuuden osalta tuoteturvallisuuslain 1 §:n mukaan lailla pyritään varmistamaan, että kuluttajille tarjottavat palvelut eivät aiheuta henkilövahinkoa. Tuoteturvallisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät omaisuus- ja ympäristövahingot. Tuoteturvallisuuslain 2 §:n mukaan sitä sovelletaan palveluihin, joita tarjotaan elinkeinotoiminnassa tai julkisessa toiminnassa. Edellytyksenä on, että palvelu on tarkoitettu kuluttajille tai että voidaan olettaa, että kuluttajat käyttävät tavaraa tai palvelua. Tuoteturvallisuuslaki on yleislaki, jota ei sovelleta palveluihin, joista on erityislainsäädäntöä, jos erityislainsäädännöllä päästään samaan turvallisuustasoon.

5.2.1.2 Norja

Laki tuotteiden ja kuluttajapalveluiden valvonnasta, tuotevalvontalaki, (*Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester, produktkontrolloven*, 11 juni 1976 nr. 79) annettiin vuonna 1976. Lakia on muutettu useaan otteeseen sen säätämisen jälkeen.

Tuotevalvontalain tarkoitus ja soveltamisala ovat laajempia kuin muiden Pohjoismaiden vastaavat säädökset. Kuluttajapalveluiden turvallisuuden varmistamisen lisäksi lain tarkoituksena on estää kulutustuotteista ja ympäristöstä häiritsevistä tuotteista aiheutuvia haittoja. Ympäristöhäiriöihin liittyen lain tarkoitus on estää muun muassa ekosysteemien häiriintyminen sekä jätteisiin ja meluun liittyvä ympäristön häiriintyminen. Lisäksi lain tarkoituksena on estää ympäristöhäiriöitä edistämällä energian tehokasta käyttöä tuotteissa.

Kuluttajapalveluiden turvallisuuden osalta tuotevalvontalain tarkoituksena on ehkäistä kuluttajapalveluista aiheutuvia terveysvaaroja ja huolehtia siitä, että kuluttajapalvelut ovat turvallisia. Lain ulkopuolelle jäävät omaisuudelle aiheutuvat vaarat.

Lakia sovelletaan sen 2 §:n mukaan palveluiden tuotantoon, mukaan lukien testaus, maahan tuonti, myynti, käyttö ja muu käsittely. Lain 2 a §:n mukaan kuluttajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka ei pääasiallisesti toimi osana kaupallista toimintaa. Kuluttajapalveluilla tarkoitetaan palveluita, joita tarjotaan pääasiassa elinkeinotoiminnan ulkopuolella toimiville luonnollisille henkilöille. Turvallisella kuluttajapalvelulla tarkoitetaan palvelua, joka tavanomaisten toteutustapojen tai kohtuudella odotettavissa olevien toteutustapojen perusteella ei aiheuta terveydellisen vahingon riskiä, jota ei voida hyväksyä ja joka ei ole ihmisten terveyden ja turvallisuuden suojelun korkean tason mukaista.

5.2.1.3 Tanska

Tanskassa kuluttajapalveluiden turvallisuudesta on säädetty aiemmin tuoteturvallisuudesta annetulla lailla (*lov om produktsikkerhed*), joka on vuodelta 1994. Vuoden 2009 lainmuutoksella tuotteisiin liittyvät palvelut kuitenkin poistettiin lain soveltamisalan piiristä. Tanskassa on joitakin yksittäisiä palvelusektoreita koskevaa lainsäädäntöä, kuten tatuointitoimintaa ja solariumpalveluita koskevat erityislait.

5.2.1.4 Viro

Viron tuoteturvallisuuslaki (*toote ohutuse seadus*) tuli voimaan vuonna 2004 maan EU-jäsenyyden yhteydessä. Vuoden 2006 alussa lakiin lisättiin säännökset palveluiden turvallisuudesta ja samalla lain nimi muutettiin tuote- ja palveluturvallisuuslaiksi (*toote ja teenuse ohutuse seadus*).

Lakia sovelletaan kuluttajamarkkinoille suunnattuihin tuotteisiin ja palveluihin, joita tarjotaan elinkeinotoiminnassa. Lain tarkoitusta ja soveltamisalaa koskevassa 1 §:ssä ei määritellä sitä, mitkä turvallisuuden osa-alueet laki kattaa. Lain 2 §:n määritelmissä markkinavalvonnasta kuitenkin todetaan, että markkinavalvonnalla tarkoitetaan valvontatoimintaa, jonka tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää tarjotusta palvelusta ihmisten terveydelle ja omaisuudelle aiheutuvaa riskiä. Tuote- ja palveluturvallisuuslaki on yleislaki, jota ei sovelleta tavaroihin ja palveluihin, joista on erityislainsäädäntöä, jos erityislainsäädännöllä päästään samaan turvallisuustasoon. Palvelulla tarkoitetaan laissa kuluttajalle suoritettua palvelutyötä tai tarjottua etua, josta merkittävä osa käytetään tai josta kuluttaja saa merkittävän osan henkilökohtaisesti. Palveluntarjoaja taas on luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka taloudellisessa tai ammatillisessa toiminnassa tarjoaa tai muutoin antaa kuluttajan saataville palvelun maksutta tai maksua vastaan.

6 Lausuntopalaute

6.1 Yhdistystoimijoiden kirjallinen kuuleminen

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi yhdistystoimijoilta perusvalmistelun aikana kirjallista lausuntoa. Lausuntopyyntö koski valmistelun aikana tehtyä ehdotusta luopua voimassa olevan lainsäädännön mukaisesta soveltamisalarajauksesta, jolla yhdistysten ja muiden yhteisöjen jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjoamat palvelut rajataan kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle. Lausunnonantajia pyydettiin erityisesti kiinnittämään huomiota voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain noudattamisesta yhdistyksille aiheutuviin kustannuksiin ja hallinnolliseen taakkaan sekä ehdotetun soveltamisalan laajennuksen vaikutukseen yhtäältä palvelujen käyttäjien turvallisuuteen ja toisaalta yhdistyksille aiheutuviin kustannuksiin ja hallinnolliseen taakkaan. Lausuntoaika oli 28.2.—13.3.2024.

Lausuntoa pyydettiin Suomen Olympiakomitea ry:ltä, Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry:ltä, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:ltä, Kirkkohallitukselta, Suomen Latu ry:ltä ja Metsähallitukselta. Kaikki pyydettyt tahot antoivat lausunnon, minkä lisäksi lausunnon antoi Suomen Diabetesliitto ry. Suomen Latu ry:ltä saadun lausunnon jättivät yhdessä sen kanssa Suomen Partiolaiset ry, Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry, Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry ja Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry.

Lausunnonantajat suhtautuivat pääasiassa kielteisesti ehdotuksen mukaiseen soveltamisalan laajentamiseen. Yleisesti muutoksen katsottiin aiheuttavan tai voivan aiheuttaa yhdistyksille sellaisia kustannuksia, jotka saattaisivat vaarantaa yhdistysten, erityisesti pienten yhdistysten, toimintaedellytykset. Muutoksen katsottiin olevan perusteeton ja vastoin niitä peruslähtökohtia, joille elinkeinotoiminnan ja yhdistysten yleishyödyllisen toiminnan erottelu nojaa. Ehdotuksen katsottiin myös olevan ristiriidassa useiden hallitusohjelman kirjausten kanssa. Osa lausunnonantajista ei pitänyt lakisäätteisiä turvallisuusveloitteita tarpeellisena tai tehokkaana tapana kehittää yhdistystoiminnan turvallisuutta. Moni lausunnonantaja toi esiin sen, että turvallisuuden varmistamiseen kiinnitetään jo nykyisellään huomiota yhdistystoiminnassa. Yksi lausunnonantaja kannatti ehdotusta ja katsoi sen palvelevan palvelujen käyttäjien turvallisuutta aiheuttamatta kohtuutonta taloudellista tai hallinnollista taakkaa. Tuo lausunnonantaja piti tärkeänä, että myös yhdistysten tuottamissa vapaa-ajantoiminnoissa huomioidaan ja toteutetaan kuluttajaturvallisuuslain mukaiset turvallisuutta koskevat seikat. Toinen lausunnonantaja piti ehdotuksen mukaista vastuukysymysten selkeytymistä hyvänä asiana.

Yhdistyksille ehdotuksesta aiheutuvaa taakkaa on selvitetty eikä perusvalmisteluvaiheessa esillä ollut ehdotusta soveltamisalan laajentamisesta ole otettu mukaan tähän esitykseen. Asiaa käsitellään tarkemmin esityksen osiossa 5.1.1.

7 Säännökohtaiset perustelut

7.1 Laki kuluttajatuotteiden turvallisuudesta

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Sen 1 momentissa säädettäisiin, että lakia sovelletaan kuluttajatuotteisiin. Kuluttajatuotteen käsite määriteltäisiin 2 momentissa. Kuluttajatuotteilla tarkoitettaisiin niitä tuotteita, jotka kuuluvat yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan. Lakia sovellettaisiin siis silloin, kun sovelletaan yleistä tuoteturvallisuusasetusta. Kuluttajatuotteen käsite poikkeaisi yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaisesta tuotteen käsitteestä, mutta kansallisen lain ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisala muodostuisi kuitenkin yhteneväiseksi, kun otetaan huomioon yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 1 artiklan mukaiset soveltamisalan rajaukset.

Voimassa olevassa laissa ei säädetä tuotekohtaisista soveltamisalan rajauksista, eikä siinä ole erityisiä säännöksiä käytetyistä tuotteista. Nyt esitettävä soveltamisalasäännös, joka olisi tosiasialliselta sisällöltään yhdenmukainen yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalasäännösten kanssa, kaventaisi kuluttajatuotteiden yleisten turvallisuusvaatimusten soveltamisalaa. Kuluttajatuotteen käsitteen ulkopuolelle rajautuisivat yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti lääkkeet, elintarvikkeet ja rehut, elävät kasvit ja eläimet, geneettisesti muunnetut organismit ja geneettisesti muunnetut mikro-organismit suljetuissa oloissa sekä kasvi- ja eläinperäiset tuotteet, jotka liittyvät suoraan niiden tulevaan lisääntymiseen, elämistä saatavat sivutuotteet ja niistä johdetut tuotteet, kasvinsuojeluaineet, laitteet, joilla kuluttajat liikkuvat tai matkustavat ja joita käyttää suoraan palveluntarjoaja kuluttajille tarjottavan liikennepalvelun yhteydessä ilman, että kuluttajat ohjaavat niitä itse, tietyt ilma-alukset, antiikkiesineet sekä tietyin edellytyksin ennen käyttöä korjattavat tai kunnostettavat tuotteet.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden kuulumisesta lain soveltamisalaan. Koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/42/EY, jäljempänä *konedirektiivi*, kuuluu markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan. Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi tarvitaan kansallista, täydentävää sääntelyä markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista. Voimassa olevassa lainsäädännössä konedirektiivi on implementoitu valtioneuvoston asetuksella koneiden turvallisuudesta (400/2008), joka on annettu eräiden teknisten laitteiden vaatimuksenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) ja kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004) nojalla ja jätetty sittemmin voimaan kuluttajaturvallisuuslain nojalla, kun laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta on kumottu. Koneiden markkinavalvontaan sovelletaan kansallisesti kahta lakia: ammattikäyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettua lakia ja kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan kuluttajaturvallisuuslakia. Markkinavalvonta-asetuksen edellyttämät muutokset ammattikäyttöisten koneiden osalta on toteutettu jo aiemmin, ja eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin on sisällytetty tarvittava kansallinen täydentävä sääntely.

Markkinavalvonta-asetus edellyttää, että markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuudet ovat käytettävissä kaikkien konedirektiivin soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valvonnassa. Siksi ehdotetussa laissa säädettäisiin kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnasta vastaavasta viranomaisesta (4 §) ja markkinavalvontalain mukaisten toimivaltuuksien soveltamisesta näiden tuotteiden markkinavalvontaan (5 §). Viranomaisen oikeudesta tehdä tarkastuksia pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin ja seuraamuksista ei säädetä markkinavalvontalaissa vaan sektorilainsäädännössä. Ehdotetussa laissa tarkastusoikeudesta säädettäisiin 6 §:ssä, ja tätä olisi sovellettava myös konedirektiivin soveltamisalaan kuuluvien,

kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan. Näihin koneisiin sovellettavista rangaistusseuraamuksista säädettäisiin lain 16 §:ssä, jota sovellettaisiin ainoastaan näihin koneisiin.

2 §. *Kuluttajatuotteita koskevat yleiset vaatimukset.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että kuluttajatuotteita koskevista yleisistä vaatimuksista ja velvollisuudesta noudattaa niitä säädetään yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa. Säännös olisi informatiivinen. Kuluttajatuotteiden turvallisuudelle asetettavat yleiset vaatimukset ja talouden toimijoiden velvollisuudet on yhdenmukaistettu yleisellä tuoteturvallisuusasetuksella, joka on suoraan sovellettavaa oikeutta. Näistä vaatimuksista ja velvollisuuksista ei siis jatkossa säädettäisi kansallisessa lainsäädännössä. Asiaa käsitellään edellä yleisperusteluissa. Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettussa laissa olisi vain yksi yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluvia toimijoita koskeva säännös, lain 3 §, joka koskisi eräiden tietojen antamisen kieltä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuudesta, jonka nojalla voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kuluttajatuotteille asetettavista vaatimuksista terveyden suojaamiseksi.

3 §. *Kuluttajatuotteita koskevat kielivaatimukset.* Pykälässä säädettäisiin siitä kielestä, jolla eräät yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa määritellyt tiedot on annettava. Yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa säädetään jäsenvaltioille velvollisuus määrittää se kieli, jolla nämä tiedot on annettava. Säännöksessä viitattaisiin kielilain (423/2003) 34 §:ään, jossa säädetään kulutus-työvälineistä annettavien tietojen kielestä. Näin on myös voimassa olevassa lainsäädännössä (kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista annetun valtioneuvoston asetuksen (613/2004) 9 §).

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eräiden yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa tarkoitettujen ohjeiden ja turvallisuustietojen antamisesta suomeksi, ruotsiksi tai molemmilla kielillä sen mukaan kuin kielilain 34 §:ssä säädetään, jollei tietoja ole annettu yleisesti tunnetuilla ohje- ja varoitusmerkinnöillä. Siitä, milloin nämä tiedot on annettava, säädetään yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa: asetuksen 9 artiklan 7 kohdan ja 11 artiklan 4 kohdan mukaan niiden mukaista vaatimusta ei sovelleta, jos tuotetta pystyy käyttämään turvallisesti ja valmistajan tarkoittamalla tavalla ilman tällaisia ohjeita ja turvallisuustietoja. Asetuksen 19 artiklan d kohdan ja 22 artiklan 9 kohdan d alakohdan soveltaminen riippuu niissä tarkoitettujen tietojen antosäännösten, jollaisia edellä tarkoitettujen 9 artiklan 7 kohta ja 11 artiklan 4 kohta ovat, soveltamisen edellytysten täyttymisestä.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 9 artiklan 7 kohdan mukaan valmistajien on varmistettava, että niiden tuotteeseen liitetään selkeät ohjeet ja turvallisuustiedot kielellä, jota kuluttajat voivat helposti ymmärtää ja jonka määrittää se jäsenvaltio, jossa tuote asetetaan saataville markkinoille. Tätä vaatimusta ei sovelleta, jos tuotetta pystyy käyttämään turvallisesti ja valmistajan tarkoittamalla tavalla ilman tällaisia ohjeita ja turvallisuustietoja. Vastaava maahantuojia koskeva säännös on 11 artiklan 4 kohdassa.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen talouden toimijoiden velvoitteita etämyynissä koskevan 19 artiklan d kohdan mukaan se jäsenvaltio, jossa tuote asetetaan saataville markkinoilla, määrittää varoitusten ja turvallisuustietojen kielen.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklan 9 kohdan d alakohta koskee tuotteeseen kiinnitettäviä tai sen mukana olevia varoituksia ja turvallisuustietoja. Näiden varoitusten ja tietojen on oltava kielellä, jota kuluttajat voivat helposti ymmärtää ja jonka määrittää se jäsenvaltio, jossa tuote asetetaan saataville markkinoilla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä kielestä, jolla 1 momentissa tarkoitettujen tietojen on annettava silloin, kun ne annetaan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 21 artiklassa tarkoitettulla tavalla digitaalisessa muodossa käyttäen sähköisiä teknisiä ratkaisuja. Säännöksen tarkoituk-

sena olisi varmistaa, että 1 momentissa tarkoitetut ohjeet ja turvallisuustiedot annetaan suomeksi, ruotsiksi tai molemmilla kielillä niin kuin kielilain 34 §:ssä säädetään riippumatta siitä, missä muodossa nämä tiedot annetaan.

Sähköisessä muodossa olevia tietoja koskevan 21 artiklan mukaan se jäsenvaltio, jossa tuote asetetaan saataville markkinoilla, määrittää sähköisessä muodossa olevien tietojen kielen. Säännöksessä luetellaan ne säännökset, joissa tarkoitetut tiedot voidaan asettaa saataville digitaalisessa muodossa käyttäen sähköisiä teknisiä ratkaisuja. Nämä säännökset eivät ole samat kuin tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetut säännökset.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä kielestä, jolla muut kuin 1 momentissa tarkoitetut tiedot olisi annettava silloin, kun ne annetaan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 21 artiklassa tarkoitetulla tavalla digitaalisessa muodossa käyttäen sähköisiä teknisiä ratkaisuja. Säännöksessä tarkoitettuja tietoja ovat muiden muassa tuotteen tyyppi-, erä- ja sarjanumero, valmistajan nimi, rekisteröity toiminimi ja rekisteröity tavaramerkki sekä valmistajan posti- ja sähköpostiosoite. Tällaiset tiedot olisi annettava kielilain 34 §:n mukaisesti suomeksi, ruotsiksi tai molemmilla kielillä vain siltä osin kuin on tarpeen tiedon yksilöimiseksi ja ymmärtämiseksi. Selvää on, ettei esimerkiksi valmistajan vieraskielistä nimeä olisi tarpeen kääntää suomeksi tai ruotsiksi. Myös esimerkiksi sähköpostiosoite ja osoite voivat sisältää erisnimiä tai sellaisia vieraskielisiä osia, joiden kääntäminen ei tule kyseeseen. Sen sijaan voisi olla tarpeen ilmoittaa kielilain 34 §:n vaatimusten mukaisesti esimerkiksi se, että mainittu sähköpostiosoite on nimenomaan valmistajan. Tietoja voitaisiin yksilöidä myös yleisesti tunnetuilla merkinnöillä.

4 §. Markkinavalvontaviranomaiset. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvonnasta vastaavasta viranomaisesta. Säännös olisi tarpeen yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklan panemiseksi täytäntöön. Säännös vastaisi osaksi voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain 18 §:ää, ja kuten nykyisinkin, velvollisuus soveltaa lakia koskisi kaikkia kuluttajatuotteiden turvallisuutta valvovia viranomaisia ja yleisten kulutustavaroitten turvallisuuden valvonta kuuluisi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että kuluttajatuotteen markkinavalvonta myös ehdotettavan lain ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen nojalla kuuluu sille viranomaiselle, joka valvoo kuluttajatuotteen turvallisuutta muun lainsäädännön nojalla. Monen tuotteen turvallisuusvaatimuksista säädetään erityislainsäädännössä, jossa myös säädetään tuotteen turvallisuuden valvonnasta vastaavasta viranomaisesta. Tällaisia viranomaisia ja säädöksiä luetellaan esimerkiksi markkinavalvontalain 4 §:n 3—8 momentissa. Vaikka kuluttajatuotteen turvallisuutta valvova viranomainen ei muun lainsäädännön nojalla olisi markkinavalvonta-asetuksessa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen, se olisi kuitenkin markkinavalvontaviranomainen soveltaessaan nyt ehdotettavaa lakia ja yleistä tuoteturvallisuusasetusta. Sillä olisi tällöin markkinavalvontaviranomaisille säädetyt toimivaltuudet ja tehtävät.

Voimassa olevassa kuluttajaturvallisuuslain 18 §:ssä säädetään niistä edellytyksistä, joilla viranomaiset soveltavat kuluttajaturvallisuuslakia. Nämä edellytykset liittyvät tiiviisti myös voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain 4 §:n mukaiseen säännökseen lain toissijaisuudesta ja täydentävyydestä. Nyt ehdotettavassa laissa ei säädettäisi sen täydentävyydestä ja toissijaisuudesta, koska siitä säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 1 artiklassa. Tämä laki soveltuisi kuluttajatuotteisiin siten kuin yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 1 artiklassa säädetään, ja noissa tilanteissa olisi erityislainsäädännössä nimetyn viranomaisen tehtävä soveltaa yleistä tuoteturvallisuusasetusta ja siten myös nyt ehdotettavaa lakia niissä tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on markkinavalvontaviranomainen ensinnäkin niiden kuluttajatuotteiden osalta, joiden valvontaa ei muualla säädetä muulle viranomaiselle. Tällaisia tuotteita ovat tyypillisesti yleiset kulutustavarat, joiden turvallisuudesta ei ole tuote- tai sektorikohtaista erityissäätelyä, kuten monet vaatteet ja kodintarvikkeet. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivaltaan kuuluisivat lisäksi muut kuluttajatuotteet, joilla ei ole 1 momentissa tarkoitettua valvontaviranomaista. Tällaisia kuluttajatuotteita

olisivat esimerkiksi sellaiset kuluttajatuotteet, joita kyllä valvoo jokin muu viranomainen, mutta valvonnan kohteena on turvallisuuteen liittymätön vaatimustenmukaisuus tai vain jokin aivan erityinen ominaisuus tai seikka niin, ettei tuota viranomaista voida pitää kuluttajatuotteen turvallisuuden valvonnasta vastaavana viranomaisena.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Tullin tämän lain ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaisista markkinavalvontaviranomaistehtävistä. Säännöksen sisältö vastaisi nykytilaa niin, että Tulli valvoisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rinnalla yleisten kulutustavaroiden turvallisuutta vain säännöksessä tarkoitetuissa tilanteissa. Tullin ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston välinen työnjako on tältä osin vakiintunut.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii markkinavalvontaviranomaisena kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta. Tästä säädetään nykyisin voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain 26 §:n 2 momentissa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin siitä, että markkinavalvontaviranomaisen tehtävistä ja toimivaltuuksista säädetään tämän lain lisäksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa ja yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa. Säännös olisi informatiivinen.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin siitä, että ulkorajavalvontaviranomaisesta säädetään markkinavalvontalain 4 §:n 2 momentissa. Säännös olisi informatiivinen. Tulli toimii markkinavalvontalain 4 §:n 2 momentin mukaisesti markkinavalvonta-asetuksen 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna ulkorajataarkastuksista vastaavana viranomaisena ja valvoo markkinavalvontalain 23 §:ssä tarkoitettua maastavientikiellon ja 25 §:ssä tarkoitettua hävittämismääräyksen noudattamista ulkorajalla.

5 §. Markkinavalvonta. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvonnasta. Markkinavalvontalakia sovelletaan vain siten kuin sektorilainsäädännössä säädetään. Niinpä olisi tarpeen säätää tämän lain ja markkinavalvontalain suhteesta sekä markkinavalvontalain soveltumisesta tämän lain soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että markkinavalvontaviranomainen valvoo tämän lain ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaisten talouden toimijoiden ja verkkomarkkinapaikkojen tarjoajien velvollisuuksien noudattamista kuluttajatuotteiden osalta. Talouden toimijalla tarkoitetaan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 3 artiklan 13 kohdan mukaisesti valmistajaa, valtuutettua edustajaa, maahantuojaa, jakelijaa, jakelupalvelujen tarjoajaa tai muuta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on tuotteiden valmistamiseen tai markkinoilla saataville asettamiseen liittyviä tämän asetuksen mukaisia velvoitteita. Verkkomarkkinapaikkojen tarjoajat eivät ole talouden toimijoita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kuluttajatuotteiden markkinavalvontaan sovellettavista toimivaltuuksista, joista säädettäisiin osin ehdotettavassa laissa, osin yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa ja osin markkinavalvontalaissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovellettavista toimivaltuuksista, joista säädettäisiin osin ehdotettavassa laissa ja osin markkinavalvontalaissa.

6 §. Oikeus tehdä tarkastuksia. Pykälässä säädettäisiin viranomaisen oikeudesta tehdä tarkastuksia pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin. Tällaisten tarkastusten tekeminen on rajattu markkinavalvontalain 9 §:n mukaisen tarkastusoikeuden ulkopuolelle, ja tällaisista tarkastuksista säädetään erityislaeissa. Näin tehtäisiin myös kuluttajatuotteiden ja kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden kohdalla ehdotetussa laissa.

7 §. Verkkomarkkinapaikan tarjoajaa koskeva määräys. Pykälässä säädettäisiin verkkomarkkinapaikkojen tarjoajiin kohdistettavista määräyksistä. Säännös olisi tarpeen yleisen tuoteturval-

lisuusasetuksen 22 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan panemiseksi täytäntöön. Säännöksen 1 momentissa säädettäisiin määräyksen antamisen edellytyksistä ja pääasiallisesta sisällöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että määräys voisi koskea 1 momentissa tarkoitettun sisällön lisäksi myös muuta samanlaista sisältöä. Tästä säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklan 5 kohdassa, joka täsmentää ja täydentää 22 artiklan 4 kohdan mukaista säännöstä määräyksen antamisesta. Pykälän 2 momentissa tarkoitettu määräys tulisi säännöksen sanamuodon mukaisesti antaa määräyksessä määräyksi ajaksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että määräystä annettaessa on noudatettava, mitä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 5 kohdassa säädetään määräyksen antamisesta ja sisällöstä. Määräys olisi ensinnäkin annettava asetuksen (EU) 2022/2065 9 artiklan 2 kohdassa säädettyjen vähimmäisedellytysten mukaisesti. Koska tästä edellytyksestä säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa, siitä ei olisi syytä säätää kansallisesti. Kansallisesti ei olisi myöskään syytä säätää siitä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklan 5 mukaisesta seikasta, että ehdotetun säännöksen nojalla annetut määräykset voivat koskea säännöksessä tarkoitettun sisällön lisäksi muuta samanlaista sisältöä sillä edellytyksellä, että kyseisen sisällön haku rajoittuu määräyksessä yksilöityihin tietoihin eikä edellytä verkkomarkkinapaikan tarjoajan toteuttavan kyseisen sisällön itsenäistä arviointia ja että haku ja poistaminen voidaan toteuttaa oikeasuhteisella tavalla käyttäen luotettavia automatisoituja välineitä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että markkinavalvontaviranomainen voisi antaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettun määräyksen myös väliaikaisena. Väliaikainen määräys olisi voimassa, kunnes markkinavalvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Markkinavalvontaviranomaisen olisi ratkaistava asia kiireellisesti.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin siitä, että markkinavalvontaviranomainen voisi tehostaa tämän pykälän nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Näiden hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990). Säännöksen tavoitteena on varmistaa, että verkkomarkkinapaikan tarjoaja ryhtyy viranomaisen määräämiin toimenpiteisiin. Jos kyse on vakavan riskin tuoteesta, vahingot voivat olla merkittäviä. Markkinavalvontaviranomaisen on viime kädessä varmistettava, että riskin poistamiseksi tehdään kaikki tarvittavat toimet. Teetäen suoritettun toimenpiteen kustannukset maksettaisiin ennakkoon valtion varoista, mutta ne voitaisiin periä laiminlyöjältä ilman tuomiota tai päätöstä. Toimenpiteen teettämisestä on aina tehtävä erillinen päätös, mutta teettämisestä aiheutuvien kustannusten perimisestä päätöstä ei tarvitse tehdä.

8 §. Ilmoittaminen Euroopan komissiolle. Pykälässä säädettäisiin markkinavalvontaviranomaisille kuuluvista, yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 26 artiklassa säädetyistä tehtävistä. Siltä osin kuin nämä tehtävät yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa säädetään jäsenvaltioille, ne säädettäisiin ehdotetulla säännöksellä kansallisesti sen markkinavalvontaviranomaisen tehtäväksi, joka kulloinkin soveltaa ehdotettua lakia.

9 §. Seuraamusmaksu. Pykälässä säädettäisiin niistä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaisista velvoitteista, joiden rikkomisesta voitaisiin määrätä seuraamusmaksu. Kunkin toimijan velvoitteet luettelaisiin omassa momentissaan.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen ja kulutustavaralain säännösten rikkomiseen sovellettava seuraamusjärjestelmä sisältäisi seuraamusmaksun ja terveystrikoksesta määrättävän rangaistuksen. Terveystrikoksen tunnusmerkistön mukaisesti sitä koskeva säännös soveltuu sellaisiin tahallisiin ja törkeän huolimattomiin tekoihin sekä tahallisiin teonryityksiin, jotka ovat omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle. Rangaistus on sakko tai enintään kuuden kuukauden vankeus.

Seuraamusmaksun alaan kuuluvat velvollisuudet ja vaatimukset olisivat luonteeltaan toisenlaisia niin, että niiden rikkomisessa olisi kyse välillisemmin terveyden ja turvallisuuden vaarantamisesta. Seuraamusmaksun alaan kuuluviksi velvollisuuksiksi ja vaatimuksiksi esitetään sellaisia tietojenanto-, merkintä-, ilmoitus- ja muita vastaavia velvollisuuksia, joiden rikkomisen tyyppillisesti voidaan arvioida jäävän terveysrikoksen tunnusmerkistön ulkopuolelle mutta jotka kuitenkin yleisen tuoteturvallisuusasetuksen tarkoituksen toteutumiseksi ovat keskeisiä. Monille seuraamusmaksun alaan kuuluville velvoitteille yhteistä olisi myös niihin sisältyvä viipymättömyys- tai muu oikea-aikaisuusvaatimus. Tällaisten velvoitteiden rikkominen tulisi lähtökohtaisesti markkinavalvontaviranomaisen tietoon niin myöhäisessä vaiheessa, ettei niitä koskevan määräyksen antamisella voitaisi enää saavuttaa lainmukaista tilaa.

Sellaiset toimet, joihin talouden toimijoiden ja verkkomarkkinapaikkojen tarjoajien on ryhdyttävä markkinavalvontaviranomaisen määräyksestä tai pyynnöstä, eivät puolestaan lähtökohtaisesti kuuluisi seuraamusmaksusääntelyn alaan. Näissä tilanteissa markkinavalvontaviranomaisella on tarpeen tullen mahdollisuus tehostaa määräystä uhkasakolla. Sikäli kuin määräyksen noudattamatta jättäminen tarkoittaisi myös seuraamusmaksun alaan kuuluvan velvollisuuden rikkomista, sovellettaisiin luonnollisesti myös seuraamusmaksua koskevaa sääntelyä, jossa olisi säännökset myös seuraamusmaksun määräämättä jättämisestä ja sen suhteesta rikosoikeudelliseen sääntelyyn.

10 §. Seuraamusmaksun määrä. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun suuruudesta. Seuraamusmaksun suuruus perustuisi aina kokonaisarviointiin, jossa otettaisiin huomioon rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus ja kestoaika, rikkomuksella saavutettu hyöty, seuraamusmaksun kohteen toimet rikkomuksen korjaamiseksi, muussa jäsenvaltiossa samasta rajat ylittävästä rikkomuksesta määrätty seuraamus sekä mahdolliset muut tapauksen olosuhteisiin vaikuttaneet tekijät. Oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saisi olla enintään yhden prosentin oikeushenkilön liikevaihdosta ylittämättä kuitenkin 100 000:ta euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saisi olla enintään yhden prosentin henkilön tuloista ylittämättä kuitenkin 10 000:ta euroa.

Seuraamusmaksun suuruutta käsitellään edellä yleisperusteluissa.

11 §. Seuraamusmaksun määrääminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksun määräävästä viranomaisesta. Seuraamusmaksu on rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus, ja sen määräisi esityksen mukaan markkinavalvontaviranomainen. Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännösten noudattamista valvovat useat eri viranomaiset, kukin omalla sektorillaan. Seuraamusmaksuasiassa on kyse samojen aineellisoikeudellisten säännösten soveltamisesta kuin markkinavalvontalain nojalla annettavia määräyksiä koskevissa asioissa. Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen keskeisimmillä markkinavalvontaviranomaisilla, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla ja Tullilla, on jo käytössään muuhun lainsäädäntöön perustuva mahdollisuus määrätä seuraamusmaksuja. Myös Liikenne- ja viestintävirastolla, jota voidaan pitää alalla josakin määrin keskeisenä markkinavalvontaviranomaisena, on muuhun lainsäädäntöön perustuva mahdollisuus määrätä seuraamusmaksuja. Tämä toimivaltuus ei siis olisi näille viranomaisille uudenlainen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, ettei seuraamusmaksua saisi määrätä, jos teosta on kulunut yli kaksi vuotta. Seuraamusmaksu raukeaisi, kun maksuvelvollisuus luonnollinen henkilö kuolee.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että seuraamusmaksua koskevassa asiassa ei saisi seuraamusmaksun määräämiseksi luonnolliselle henkilölle käyttää hänen markkinavalvontalain 8 §:ssä säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle mainitun lain 28 §:n nojalla sakon uhka velvollisuuden täyttämiseksi. Säännöksellä toteutettaisiin itsekriminointisuoja.

12 §. Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen. Pykälässä säädettäisiin niistä perusteista, joilla seuraamusmaksua jätetään tai voidaan jättää määräämättä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä perusteista, joiden ollessa käsillä seuraamusmaksua ei määrättäisi lainkaan. Momentin mukaan seuraamusmaksua ei määrättäisi, jos rikkomus on vähäinen. Rikkomus voisi olla vähäinen, jos kyse on säännöksen kertaluonteisesta rikkomisesta, vaikka se kohdistuisi useampaan kuluttajaan. Kysymys olisi kyseiseen yksittäistapaukseen liittyvästä vähäisyydestä. Seuraamusmaksua ei myöskään määrättäisi, jos seuraamusmaksun määräämistä olisi pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Kyse olisi kokonaisarvioinnista, jossa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi virheellisen menettelyn syyt ja seuraukset sekä tekijän yksilölliset olosuhteet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että seuraamusmaksua ei määrätä sille, jonka samasta teosta on vireillä tai lainvoimaisesti ratkaisuseuraamusmaksun määräämistä koskeva asia. Säännöksen tarkoituksena olisi toteuttaa kaksoisrangaistavuuden kieltoa.

Pykälän 3 momentin mukaan seuraamusmaksu voitaisiin jättää määräämättä, jos valmistaja, valtuutettu edustaja, maahantuojia, jakelija tai verkkomarkkinapaikan tarjoaja on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että rikkomus ei olisi vakava tai toistuva. Vaikka rikkomus siis olisi vähäistä suurempi, seuraamusmaksu voitaisiin jättää määräämättä, jos momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä, jos samasta rikkomuksesta on tuomittu uhkasakko maksettavaksi.

13 §. Seuraamusmaksun suhde rikosoikeudelliseen sääntelyyn. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun suhteesta rikosoikeudelliseen sääntelyyn, ja säännöksellä toteutettaisiin kaksoisrangaistavuuden kieltoa (*ne bis in idem*). Sen mukaan on kiellettyä syyttää ja tuomita kahdesti samasta teosta. Kaksoisrangaistavuuden kielto ei estä määräämästä hallinnonollista seuraamusmaksua hallinnollisten pakkokeinojen ohella.

Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä sille, joka on epäiltynä samasta rikkomuksesta esitutkinnassa, jonka osalta on vireillä samaa rikkomusta koskeva syyteharkinta tai joka on vastaajana tuomioistuimessa samaa rikkomusta koskevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei saisi määrätä myöskään sille, jolle on samasta rikkomuksesta annettu lainvoimainen tuomio rikosasiassa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksun määräämistä koskevan asian vireillölovaikutuksesta rikosprosessiin. Jos samasta rikkomuksesta on vireillä seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tai se on ratkaistu, esitutkintaa ei voitaisi aloittaa, syytettyä ei voitaisi nostaa eikä tuomiota rikosasiassa antaa. Säännös koskee luonnollista henkilöä.

14 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisen tekemään päätökseen. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämisuhan asettamista ja täytäntönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen. Siitä säädetään 1 momentista poiketen uhkasakkolaissa (1113/1990).

Pykälän 3 momentin mukaan markkinavalvontaviranomaisen määräys voitaisiin panna täytäntöön valituksesta huolimatta. Markkinavalvontaviranomaisen päätöksellä pyritään varmistamaan turvallisuutta ja yleistä etua, on välttämätöntä säätää, että markkinavalvontaviranomaisen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Pykälän 4 momentin mukaan markkinavalvontaviranomaisen tämän lain 7 §:n nojalla antamaan väliaikaiseen määräykseen ei saisi erikseen hakea muutosta valittamalla. Valituskielto on tyyppillinen väliaikaisen kiellon tyyppisissä valvontatilanteissa, ja on perusteltua myöntää valitus-

oikeus vasta viranomaisen tehtyä asiassa lopullinen ratkaisunsa tämän pykälän 1 momentin mukaisesti. Markkinavalvontaviranomaisen on 7 §:n 4 momentissa sanotun mukaisesti ratkaistava väliaikaista määräystä koskeva asia lopullisesti ilman aiheetonta viivytystä.

15 §. Seuraamusmaksun täytäntöönpano. Seuraamusmaksu pantaisiin täytäntöön siinä järjestyksessä kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään. Pykälä sisältäisi tähän liittyvän informatiivisen viittauksen. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta vastaisi Oikeusrekisterikeskus, jolla on vastaavia täytäntöönpanotehtäviä. Seuraamusmaksusta ei perittäisi korkoa. Lisäksi pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun vanhentumisesta, koska sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tai velan vanhentumisesta annettuun lakiin (728/2003) ei sisälly tähän tarkoitukseen soveltuvia säännöksiä. Vanhentumisaika olisi viisi vuotta seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä, mikä vastaa sakkorangaistukselle säädettyä vanhentumisaikaa.

16 §. Kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita koskevat rangaistussäännökset. Pykälässä säädettäisiin kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita koskevista rangaistussäännöksistä. Säännös olisi pääasialliselta sisällöltään samanlainen kuin voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain mukainen säännös. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kuluttajaturvallisuusrikkomuksesta. Sen mukaan joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta markkinavalvontalain nojalla annettua kieltoa tai määräystä, olisi tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kuluttajaturvallisuusrikkomuksesta sakkoon. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että jos 1 momentissa tarkoitettua kieltoa tai määräystä on tehostettu uhkasakolla, voitaisiin tuota kieltoa tai määräystä rikkova jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että rangaistus terveysrikoksesta säädetään rikoslain 44 luvun 1 §:ssä.

17 §. Kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunta. Pykälässä säädettäisiin kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnasta. Voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain 53 §:n 1 momentissa säädetään, että työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimii kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunta. Neuvottelukuntarakenteen joustavuuden lisäämiseksi ehdotetaan pakottavasta sääntelystä luopumista säätämällä siitä, että työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä voi toimia kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunta. Säännös vastaisi muilta osiltaan voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain mukaista sääntelyä.

18 §. Kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnan kokoonpano. Pykälässä säädettäisiin kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnan kokoonpanosta. Säännös vastaisi voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain mukaista sääntelyä.

19 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että lailla kumotaan kuluttajaturvallisuuslaki.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä asetuksista ja päätöksistä, jotka kuluttajaturvallisuuslain kumoamisesta huolimatta jäisivät voimaan. Muut kuluttajaturvallisuuslain nojalla annetut säädökset ja määräykset kumoutuisivat. Momentissa säädettäisiin siitä, että kauppa- ja teollisuusministeriön päätös elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista tarvikkeista liukenevista raskasmetalleista (268/1992), kauppa- ja teollisuusministeriön päätös N-nitrosoamiinien ja N-nitrosoituvien aineiden vapautumisesta elastomeeristä tai kumista valmistetuista tuteista ja huvituteista (930/1994), valtioneuvoston asetus koneiden turvallisuudesta (400/2008) ja asetus eräiden leikkuulaitteiden markkinoille saattamisen kieltämisestä (683/2013) jäävät edelleen voimaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eräiden riskien aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annetun lain kumoamisesta.

7.2 Laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Pykälä sisältäisi myös laissa käytettävien keskeisimpien käsitteiden määritelmät sekä soveltamisalapoikkeukset.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että lakia sovelletaan kulutuspalveluihin. Kulutuspalvelulla tarkoitettaisiin lainkohdan mukaan sellaista palvelua, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota olennaisessa määrin käytetään yksityiseen tai siihen rinnastettavaan kulutukseen. Lainkohdassa tarkoitettua kulutusta olisi esimerkiksi ratsastustunnin, tatuointipalvelun, liikunta-verkkokurssin tai koiravaljakkoajelun ostaminen, ulkoilureitin, leikkipaikan tai uimahallin käyttäminen sekä konsertin tai rallitapahtuman seuraaminen yleisöstä. Lisäksi tällaista kulutusta olisi esimerkiksi koululaisen osallistuminen iltapäivän harrastekerhotoimintaan opetustoiminnan ulkopuolella. Voimassa olevan lain soveltamisalan mukaisesti vapaaehtoistyö sellaisella palvelusektorilla, jossa samaa tai samankaltaista työtä tekevät vapaaehtoistyöntekijän lisäksi työntekijät, ei olisi lainkohdassa tarkoitettua kulutusta. Vapaaehtoistyö voisi kuitenkin olla yksityiseen kulutukseen rinnastuvaa kulutusta, kun sitä tehdään sellaisessa palvelussa, jossa vapaaehtoistyön tekijä ei rinnastu työntekijään ja jossa vapaaehtoistyön tekijä osallistuu palveluun.

Kulutuspalvelun käsitteen olisi tarkoitus ilmentää sitä, ettei lakia sovelleta ainoastaan kuluttajien turvallisuuteen ja näille tarjottaviin palveluihin vaan laajempaan joukkoon ihmisten käyttämiä palveluita. Käsitteellä korostettaisiin palvelun käyttötarkoitusta sitä käyttävän tai sitä tarjoavan henkilön roolin sijaan. Samalla vahvistettaisiin käsitetasolla se seikka, että lain soveltamisalaan kuuluvia palveluja tarjotaan muissakin kuin kuluttaja—elinkeinonharjoittaja-suhteissa, kuten nykyäänkin. Toisaalta käsite säilyttäisi kielellisen yhteyden kuluttajan käsitteeseen, mikä ilmentäisi sitä, ettei lakia sovellettaisi esimerkiksi työntekijän, koululaisen tai opiskelijan taikka potilaan tai sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan turvallisuuteen silloin, kun nämä roolinsa mukaisesti käyttävät palvelua. Näin olisi esimerkiksi siltä osin kuin potilas saa erikoissairaanhoidtoa tai koululainen perusopetusta.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin palveluntarjoajan käsite, joka samalla määrittäisi lain henkilöllistä soveltamisalaa. Palveluntarjoajalla tarkoitettaisiin sellaista luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka tarjoaa kulutuspalvelua.

Voimassa olevaa lakia sovelletaan sen sanamuodon mukaisesti kuluttajapalveluihin, joita tarjotaan, suoritetaan, pidetään kaupan, myydään tai muutoin luovutetaan. Tässä esityksessä tarjoamisen käsite olisi ymmärrettävä laajasti niin, että se kattaa voimassa olevassa laissa tarkoitettun palvelun suorittamisen, pitämisen kaupan, myymisen ja muun luovuttamisen. Sellainen toimija, joka suo luonnolliselle henkilölle mahdollisuuden hankkia kulutuspalvelun käyttöönsä tai käyttää palvelua, olisi esityksessä tarkoitettu palveluntarjoaja. Palveluntarjoaja voisi olla esimerkiksi laskettelukeskus, sisäleikkipaikkaa ylläpitävä yritys, kauneudenhoitoalan yrittäjä, melontapalveluita järjestävä paikallisyhdistys, kunta uimahallipalvelun tarjoajana tai moottorikelkka-safareja järjestävä luonnollinen henkilö.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta lain henkilölliseen soveltamisalaan. Sen mukaan lain säännöksiä ei sovellettaisi palveluntarjoajaan, joka on luonnollinen henkilö, siltä osin kuin tämä tarjoaa kulutuspalvelua muussa kuin elinkeinotoiminnassaan. Tyypillisinä esimerkkeinä tällaisesta lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä toiminnasta voidaan mainita taloyhtiön asukkaan muiden asukkaiden hyväksi tekemät talkootyöt, kotipiikan leikkivälineiden tarjoaminen lähialueen lasten käyttöön, tuttavalle tarjottava muuttoapu, ystävän rakennekynsien laittaminen ja sukulaisten auttaminen kodinhoidossa. Laissa tarkoitettuja palveluntarjoajan velvollisuuksia ja valvontaa ei olisi syytä ulottaa koskemaan tällaista toimintaa, ja rajausta vastaisi voimassa olevan lain mukaista rajausta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta lain henkilölliseen soveltamisalaan. Sen mukaan lain säännöksiä ei sovellettaisi palveluntarjoajaan, joka on yhdistys tai muu yhteisö, siltä osin kuin tämä tarjoaa kulutuspalvelua jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa. Tällaista

lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävää toimintaa olisivat tyypillisesti esimerkiksi urheiluseuran harjoitukset ja partion lippukunnan kokoontumiset. Laissa tarkoitettuja palveluntarjoajan velvollisuuksia ja valvontaa ei olisi syytä ulottaa koskemaan tällaista toimintaa, ja rajaus vastaisi voimassa olevan lain mukaista rajausta.

2 §. Lain toissijaisuus ja täydentävyys. Pykälässä säädettäisiin lain toissijaisuudesta ja täydentävyydestä. Pykälä vastaisi voimassa olevaa sääntelyä.

Lakia sovellettaisiin vain siltä osin kuin kulutuspalvelun turvallisuutta koskevassa erityislainsäädännössä ei ole säännöksiä, joita noudattamalla päästään samaan turvallisuuden tasoon kuin käsillä olevaa lakia noudattamalla. Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain säännökset väistyisivät siis tyypillisesti siltä osin kuin kulutuspalvelun turvallisuudesta tai turvallisuuden tietyistä osa-alueesta on erityislainsäädännössä tarkempia säännöksiä.

Lakia voitaisiin soveltaa myös tilanteissa, joissa palvelun turvallisuutta arvioidaan ja valvotaan myös muun yleislainsäädännön nojalla. Esimerkiksi yleisötapauksissa tulisivat usein sovellettavaksi kyseessä olevan lain lisäksi samanaikaisesti kokoontumista koskeva, pelastamista koskeva ja rakenteita koskeva yleislainsäädäntö. Tällaisissa säädöksissä on kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain tavoin kyse yleisluontoisesta sääntelystä, jolla säännellään turvallisuutta tietyistä näkökulmista. Sen vuoksi olisi perusteltua, että näitä lakeja voitaisiin soveltaa rinnakkaisesti; näin voitaisiin turvata tehokkaasti palveluun osallistuvien ja sen lähipiirissä olevien henkilöiden turvallisuus kokonaisvaltaisesti. Viranomaisten yhteistyöllä voitaisiin välttyä siltä, että valvonnassa olisi epätarkoituksenmukaista päällekkäisyyttä. Kulutuspalveluiden turvallisuutta koskevan lain yhtenä keskeisenä tavoitteena olisi varmistaa, ettei lainsäädäntöön jäisi sellaisia aukkoja, joiden vuoksi havaittuihin turvallisuuspuutteisiin ei olisi mahdollista puuttua.

3 §. Turvallinen kulutuspalvelu ja turvallisuuden arviointi. Pykälässä säädettäisiin siitä, milloin kulutuspalvelua pidettäisiin turvallisena. Lisäksi siinä säädettäisiin niistä seikoista, joihin kiinnitetään huomiota kulutuspalvelun turvallisuutta arvioitaessa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä edellytyksistä, joiden täytyessä kulutuspalvelua pidetään turvallisena.

Kulutuspalvelun turvallisuus edellyttäisi ensinnäkin sitä, ettei kulutuspalvelusta aiheudu sen käyttäjille tai muille sen välittömässä vaikutuspiirissä oleville sellaista terveysvahingon vaaraa, joka ei ole hyväksyttävissä. Toiseksi kulutuspalvelun turvallisuus edellyttäisi sitä, että palveluntarjoaja on varmistanut edellä tarkoitetun seikan suunnittelemalla ja toteuttamalla kulutuspalvelun ehdotetun lain säännösten mukaisesti. Kulutuspalvelun turvallisuus edellyttäisi siis sitä, että kulutuspalvelun tarjoaja on varmistanut, että kulutuspalveluun liittyvät riskit ovat hyväksyttävällä tasolla ja hallinnassa.

Terveysvahinko voisi olla vaaratilanteessa aiheutuva fyysinen tai henkinen sairaus, vamma tai muu haitta terveydelle. Kyse voisi olla esimerkiksi murtumasta, allergisesta reaktiosta tai psyykkisestä traumasta. Toisin kuin on voimassa olevassa laissa, ehdotetun lain tarkoituksena ei olisi suojata omaisuutta. Tämä tarkoittaisi sitä, etteivät palveluntarjoajan tämän lain mukaiset velvoitteet koskisi omaisuudelle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemistä ja torjumista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä seikoista, joihin kiinnitettäisiin huomiota kulutuspalvelun turvallisuutta arvioitaessa. Säännöksen tarkoituksena olisi yhtäältä ohjata palveluntarjoajaa kulutuspalvelun turvallisuutta koskevien olennaisten sääntöjen äärelle ja toisaalta lisätä turvallisuuden arvioinnin ennakoitavuutta. Valvontaviranomaisen olisi kulutuspalvelujen turvallisuutta valvoessaan otettava huomioon momentissa lueteltavat seikat.

4 §. Huolellisuusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin palvelun tarjoajan yleisestä velvollisuudesta huolehtia, että sen tarjoama kulutuspalvelu on turvallinen sen käyttäjille ja muille sen välittömässä vaikutuspiirissä oleville. Tätä velvollisuutta täsmentäisivät palveluntarjoajan 5—8

§:n mukaiset velvollisuudet, joiden noudattaminen olisi edellytyksenä huolellisuusvelvollisuuden täyttämiseksi. Turvallisen kulutuspalvelun edellytyksistä säädettäisiin 3 §:ssä.

Huolellisuusvelvollisuus kohdistuisi kulutuspalvelun käyttäjien ja muiden kulutuspalvelun välittömässä vaikutuspiirissä olevien henkilöiden turvallisuuteen. Kulutuspalvelusta voi aiheutua terveysvahinkoa palvelun käyttäjille ja muille sen välittömässä vaikutuspiirissä oleville henkilöille. Kulutuspalvelun käyttäjiä olisivat ne, jotka osallistuvat kulutuspalveluun. Muu välittömässä vaikutuspiirissä oleva henkilö taas olisi sellainen henkilö, joka ei osallistu varsinaiseen kulutuspalveluun mutta esimerkiksi liikkuu tai oleskelee alueella, jonka turvallisuuteen kulutuspalvelu vaikuttaa. Vaikutuspiiriin kuuluva henkilö voisi olla esimerkiksi henkilö, joka osallistumatta kulutuspalveluun seuraa sen suorittamista taikka oleskelee tai liikkuu palvelun suorittamispaikan läheisyydessä siten, että palvelusta saattaa aiheutua hänelle terveysvahinko. Tällaisia henkilöitä voisivat olla esimerkiksi köysirataohjelmapalvelun köysiradan alla kulkevat henkilöt, suurpetojen haaskakuvauspalvelun lähellä asuvat henkilöt tai yleisötapahtuma-alueen sisäentuloalueen ohitse kävelevät jalankulkijat.

Koska huolellisuusvelvollisuus saa yksityiskohtaisen sisältönsä 3 §:n ja 5–8 §:n mukaisista säännöksistä, huolellisuusvelvollisuuden noudattamista arvioitaisiin pitkälti näiden säännösten mukaisesti ja ottaen huomioon, mitä 9 §:ssä säädettäisiin 7 ja 8 §:n riskiperusteisesta soveltamisesta. Huolellisuusvelvollisuuden sisältö olisi siis erilainen eri palveluntarjoajilla, sillä sen arvioinnissa otettaisiin huomioon 3 §:n 2 momentissa tarkoitetut seikat, 6 §:n mukaisen riskien arvioinnin tulos ja muut 9 §:n mukaiset seikat eli kulutuspalvelun tyyppi, luonne, laajuus ja toteuttamisen olosuhteet sekä kulutuspalvelua käytettävien ja muiden sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien henkilöryhmien erityispiirteet. Huolellisuusvelvollisuuden täyttäminen edellyttäisi siis tarkastelun kohteena olevan kulutuspalvelun turvallisuuden varmistamiseksi riittäviä, palveluntarjoajalta kohtuudella vaadittavia toimia.

5 §. *Selvilläolovelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että palveluntarjoajalla on oltava lain säännösten noudattamiseksi riittävät ja oikeat tiedot tarjoamastansa kulutuspalvelusta.

Selvilläolovelvollisuuteen kuuluisi se, että palveluntarjoaja hankkisi riittävät tiedot ja osaamisen tarjoamastaan palvelusta sekä sitä koskevasta lainsäädännöstä ja viranomaisohjeistuksista, jotta palvelun turvallinen tarjoaminen ja lain säännösten noudattaminen olisi mahdollista. Tiedot voisivat kohdistua esimerkiksi palvelun toiminnalliseen sisältöön, siihen liittyviin teknisiin vaatimuksiin, asiakkaiden erityisiin turvallisuustarpeisiin tai palveluntarjoajalta vaadittavaan osaamiseen. Riittävien tietojen tulisi olla kohtuudella saatavissa. Kohtuullisuus ei tarkoittaisi kuitenkaan sitä, että tiedon tulisi olla saatavissa julkisista lähteistä, vaan joidenkin palveluiden olennaisiin turvallisuustietoihin perehtyminen voisi edellyttää esimerkiksi maksullisten standardien hankkimista tai maksullista kouluttautumista.

6 §. *Vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi.* Pykälässä säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta tunnistaa tarjoamansa palvelun vaarat ja arvioida niihin liittyvät riskit. Lisäksi pykälässä säädettäisiin tietyistä vakavista vaaroista sekä velvollisuudesta pitää kirjaa pykälässä säädetyistä seikoista.

Pykälän tarkoituksena olisi osaltaan nykyaikaistaa palveluntarjoajan velvoitteita luomalla lainsäädännölliset puitteet turvallisuusjohtamiselle. Turvallisuusjohtamisella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä järjestelmällistä ja tavoitteellista toimintaa, jonka tarkoituksena olisi onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen ja turvallisuuden jatkuva parantaminen suunnitelmallisen ja kattavan vaarojen tunnistamisen ja riskien arvioinnin perusteella. Palveluntarjoajan olisi tunnettava toimintaansa liittyvät vaarat ja riskit, toimittava riskien ennalta ehkäisemiseksi ja pyrittävä jatkuvasti parantamaan palvelunsa turvallisuutta. Riskien arvioinnin tulos ohjaisi palveluntarjoajaa koskevien 7 ja 8 §:n mukaisten velvolluuksien noudattamista. Kyse olisi lainsäädännössä asetettavasta vähimmäisvaatimuksesta, eikä säännöksen noudattaminen lähtökohtaisesti edellyttäisi palveluntarjoajilta turvallisuusjohtamisjärjestelmän käyttöönottoa tai turvallisuusjohtamisstandardien noudattamista.

Pykälän 1 momentin mukaan palveluntarjoajan olisi tunnistettava tarjoamaansa kulutuspalveluun liittyvät vaaratekijät ja vaaratilanteet. Vaaralla tarkoitettaisiin sellaista asiaa, joka voi aiheuttaa terveysvahingon kulutuspalvelun käyttäjälle tai sen välittömässä vaikutuspiirissä olevalle henkilölle. Vaaratekijät olisivat sellaisia kulutuspalvelussa esiintyviä konkreettisia asioita, jotka voisivat aiheuttaa terveydelle haitallisia seurauksia. Vaaratekijä voisi olla esimerkiksi fyysikaalinen tai kemiallinen vaaratekijä, fyysinen tai psykososiaalinen kuormitustekijä tai tapaturman vaara. Vaaratekijä voisi olla esimerkiksi jäinen piha, liian matala vaahtomuoviallas tai pelästynyt hevonen. Laissa tarkoitettu vaaratilanne syntyisi, kun henkilö altistuu vaaratekijälle eli tulisi vaaravyöhykkeelle ja olisi vaaralle alttiina. Vaaratilanne voisi syntyä esimerkiksi, kun kotieläinpihan asiakas kulkee hiekoittamattomalla jäisellä piha-alueella, lapsi hyppää trampoliinilta liian matalaan vaahtomuovialtaaseen tai aloitteleva ratsastaja ohjataan ratsastamaan jo valmiiksi pelästyneellä hevosella. Vaaratekijä ei välttämättä johda vaaratilanteen syntymiseen, mutta vaaratilanteessa on aina läsnä yksi tai useampi vaaratekijä.

Palveluntarjoajan olisi arvioitava vaarojen tunnistamisen perusteella vaaroihin liittyvät riskit. Kyse olisi päätöksenteon vaiheesta, jossa edetään tunnistetuista vaaroista tarvittaviin toimenpiteisiin. Riskien arvioinnilla tarkoitettaisiin tässä laissa sen arviointia, ovatko riskit arvioinnin hetkellä ja senhetkisillä turvallisuustoimenpiteillä hyväksyttävällä tasolla. Jos riskit eivät olisi hyväksyttävällä tasolla, tulisi palveluntarjoajan ryhtyä uusiin tai korjaaviin 7 §:n mukaisiin toimenpiteisiin. Jos riskit olisivat riskien arvioinnin perusteella hyväksyttävällä tasolla, ei lisätoimenpiteisiin olisi tarpeen ryhtyä. Palveluntarjoajan olisi siis tärkeää tunnistaa osana riskien arviointia myös jo aiemmin tehdyt turvallisuustoimenpiteet ja arvioida, ovatko ne riittäviä palvelun turvallisuuden varmistamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eräistä vaaratekijöistä ja vaaratilanteista, joita olisi riskien arvioinnissa aina pidettävä vakavina. Kyse olisi palveluun liittyvistä vaaratekijöistä, jotka ovat läsnä palvelussa riippumatta siitä, kuka palvelua käyttää. Koska palvelumarkkina on nopeasti uudistuva ja uudistumisen osalta vaikeasti ennakoitava, ei listausta olisi perusteltua laatia tyhjentäväksi, vaan palvelussa voisi olla myös muita sellaisia vaaroja, jotka olisi otettava riskien arvioinnissa huomioon vakavina vaaroina.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta dokumentoida vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi. Dokumentoinnille ei olisi varsinaista muotovaatimusta, vaan se voisi olla esimerkiksi kuvailevaa tai numeerista. Dokumentaatio voisi koostua myös sellaisesta palveluntarjoajan materiaalista, jota ei ole erityisesti laadittu tai koottu säännöksen noudattamista varten. Olennaista olisi, että vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi kävisi ilmi tuosta materiaalista. Tarkoituksena olisi, että kirjallinen materiaali toimisi palveluntarjoajaa hyödyttävänä työkaluna.

7 §. Suunnittelu ja toteutus. Pykälässä säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta suunnitella ja toteuttaa tarjoamansa kulutuspalvelu siten, että se on turvallinen. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myös palveluntarjoajan velvollisuudesta dokumentoida 1 momentin mukaisten velvoitteidensa noudattaminen. Turvallisen kulutuspalvelun edellytyksistä säädettäisiin 3 §:ssä. Suunnittelua ja toteutusta koskevaa 7 §:ää sovellettaisiin 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla riskiperusteisesti. Tämä tarkoittaisi sitä, ettei kaikissa lain soveltamisalaan kuuluvissa kulutuspalveluissa olisi toteutettavia samoja suunnittelua ja toteutusta koskevia toimenpiteitä vaan 7 §:n 2 momentissa lueteltavat toimenpiteet olisi toteuttava siinä määrin kuin olisi tarpeen ja kohtuullista ottaen huomioon 3 ja 9 §:n mukainen sääntely.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä toimenpiteistä, jotka palveluntarjoajan olisi ainakin toteutettava kulutuspalvelua suunnitellessaan ja toteuttaessaan. Säännöksen noudattaminen ei lähtökohtaisesti edellyttäisi palveluntarjoajalta turvallisuusjohtamisjärjestelmän käyttöönottoa tai turvallisuusjohtamisstandardien noudattamista.

Momentin 1 kohdan mukaan tällainen toimenpide olisi palvelun toteutukseen osallistuvan henkilöstön osaamisesta, riittävästä määrästä ja selkeästä vastuunjaosta huolehtiminen. Henkilöstön osalta olisi pantava merkille se, että henkilöstön käsite kattaisi sekä palveluntarjoajan omat

työntekijät että muutoin palvelun toteuttamiseen osallistuvat henkilöt, kuten alihankkijan henkilöstön ja vapaaehtoistyöntekijät.

Momentin 2 kohdan mukaan palveluntarjoajan olisi käytettävä kulutuspalvelun turvalliseen toteuttamiseen soveltuvia menetelmiä, tuotteita ja ympäristöä. Kulutuspalvelu olisi toisin sanoen toteutettava turvallisella tavalla ja käyttäen siihen soveltuvia aineita, laitteita, välineitä ja muita tuotteita. Tuotteiden soveltuvuudesta huolehtiminen voisi monissa tapauksissa tarkoittaa myös esimerkiksi niiden määräaikaistarkastuksia ja ylläpitoa. Kulutuspalvelulle olisi valittava sen turvalliseen toteuttamiseen soveltuva ympäristö, mikä voisi edellyttää esimerkiksi liikuntasalin vähimmäiskorkeutta, maan enimmäisjyrkkyyttä tai palvelussa käytettävän puun kunnan varmistamista.

Momentin 3 kohdan mukaan palveluntarjoajan olisi varauduttava erityis-, onnettomuus- ja hätätilanteisiin. Palveluntarjoajan olisi esimerkiksi suunniteltava tehtävänjako ja johtamisvastuun määräytyminen erityis-, onnettomuus- ja hätätilanteissa: kuka hälyttää apua, miten apu saadaan paikalle, kuka antaa ensiapua, kuka elvyttää ja kuka opastaa paikalla olevia henkilöitä. Ensiapuja ja pelastusvälineiden tulisi olla palvelu huomioon ottaen riittäviä, ja palveluntarjoajalla tulisi olla tarvittava evakuointivalmius ja etsintävalmius mahdollisten eksymistilanteiden varalle. Palveluntarjoajan olisi suunniteltava myös se, kuka tekee tilanteen jälkeen 10 §:n mukaisen ilmoituksen valvontaviranomaiselle, ja se, miten tapahtunut tilanne otetaan huomioon 8 §:n mukaisesti turvallisuuden jatkuvassa seurannassa ja parantamisessa. Erityis-, onnettomuus- ja hätätilanteista säädetään myös pelastuslaissa (379/2011), jota sovellettaisiin rinnakkain tämän lain kanssa, kuten nykyisinkin.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin palveluntarjoajan tietojenantovelvollisuudesta. Palveluntarjoajan olisi annettava palvelun käyttäjälle ennakolta tiedot palvelun vaativuustasosta ja tarvittaessa käyttäjän henkilökohtaisia ominaisuuksia koskevista vaatimuksista ja rajoituksista. Hänelle olisi annettava tiedot tarpeellisesta valmistautumisesta, ennakko-osaamisesta, taitotasosta sekä osallistumisen edellyttämistä asiakirjoista ja luvista. Käyttäjälle olisi annettavat tiedot palvelun mahdollisesti aiheuttamista pysyvistä ja muista olennaisista vaikutuksista. Tiedot olisi annettava myös sellaisista varusteista, jotka käyttäjän oletetaan ottavan mukaansa palveluun, ja mahdollisista rajoituksista koskien omien varusteiden käyttämistä. Käyttäjälle olisi annettava palvelun suorittamisen aikana noudatettavat tarpeelliset toiminta- ja käyttäytymisohjeet, opastus tarvittavien henkilönsuojaimien asianmukaiseen käyttämiseen sekä toimintaohjeet toiminnan keskeyttämisen varalta, mukaan lukien ohjeet hätä- ja onnettomuustilanteiden varalta. Lisäksi palvelun käyttäjälle olisi kerrottava palvelun turvallisuudesta vastaava henkilö, esimerkiksi ohjaaja, valvoja tai valmentaja. Palveluntarjoajan tulisi lisäksi antaa palvelun välittömässä vaikutuspiirissä oleville henkilöille sellaiset tiedot, joiden perusteella he voivat toimia asianmukaisella ja turvallisella tavalla. Annettavien ennakkotietojen tulisi olla selkeitä ja ymmärrettäviä.

Momentin 5 kohdan mukaan palveluntarjoajan olisi varmistettava kulutuspalvelun riittävä käytönaikainen valvonta. Käytönaikainen valvonta voisi tapauksesta riippuen olla esimerkiksi käyttäjien pääsynvalvontaa palveluun, henkilöstön kiertelyä palvelualueella valvontatarkoituksessa tai pistokokeenomaista käytönaikaista valvontaa.

Momentin 6 kohdassa säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta poistaa kulutuspalveluun liittyvät vaarat lopettaessaan kulutuspalvelun tarjoamisen. Kyse voisi olla koko kulutuspalvelun tai sen osan tarjoamisen lopettamisesta. Palvelun turvallinen lopettaminen voisi tarkoittaa esimerkiksi palvelun käytön estämistä, palvelun tarjoamisen lopettamisesta tiedottamista ja välineistön poistamista ympäristöstä. Kohdan mukainen palveluntarjoajan velvollisuus ei luonnollisestikaan koskisi sellaisia, esimerkiksi ympäristöstä johtuvia, vaaroja, jotka ovat olemassa kulutuspalvelun tarjoamisesta riippumatta, vaikka tällaiset vaarat olisivatkin tullut ottaa huomioon vaaroja tunnistettaessa ja riskejä arvioitaessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 6 §:n 3 momentin tapaan palveluntarjoajan velvollisuudesta pitää kirjaa, josta 1 momentin mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen käy ilmi. Kirjaamiselle

ei olisi muotovaatimusta, eikä velvollisuuden täyttämiseksi olisi tarpeen laatia erillistä materiaalia, jos 1 momentin mukaiset seikat jo käyvät ilmi palveluntarjoajalla olevasta muusta materiaalista, kuten pätevyystodistuksista, tuoteselosteista, evakuointisuunnitelmasta tai perehdytysaineistosta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston valtuudesta antaa asetuksella tarkempia säännöksiä kulutuspalveluille asetettavista vaatimuksista terveyden suojaamiseksi. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain 52 §:ää niin, että valtuus koskisi kuitenkin vain sellaisia kulutuspalveluille asetettavia vaatimuksia, joita voitaisiin antaa terveyden, ei omaisuuden, suojaamiseksi.

8 §. Turvallisuuden jatkuva seuranta ja parantaminen. Pykälässä säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta seurata jatkuvasti tarjoamansa kulutuspalvelun turvallisuutta, turvallisuuden puutteita ja kulutuspalvelusta aiheutuvia onnettomuuksia, arvioida turvallisuustoimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä ryhtyä tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin. Lisäksi pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta pitää näistä seikoista kirjaa. Turvallisuuden jatkuvaa seurantaa ja parantamista koskevaa 8 §:ää sovellettaisiin 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla riskiperusteisesti.

Säännöksen tarkoituksena olisi ohjata palveluntarjoajia kohti nykyaikaista turvallisuusajattelua ja varmistaa, että palveluntarjoaja toteuttaa riittävää omavalvontaa. Nykyaikaiselle turvallisuusajattelulle ominaisina piirteinä voidaan pitää turvallisuuden suunnitelmallista ja järjestelmällistä hallintaa sekä jatkuvan parantamisen periaatetta. Tämä tarkoittaisi sitä, että kulutuspalvelun turvallisuuden kehittäminen olisi tämän lain tarkoittamalla tavalla suunnitelmallinen ja systemaattinen prosessi, jossa palveluntarjoaja 6 §:n mukaisen vaarojen tunnistamisen ja riskien arvioinnin perusteella seuraisi palvelunsa turvallisuutta, toteuttaisi toimenpiteitä tunnistamiensa riskien poistamiseksi tai pienentämiseksi, arvioisi tehtyjen turvallisuustoimenpiteiden toteutumista ja ryhtyisi tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin. Palveluntarjoajan olisi seurattava tarjoamansa palvelun turvallisuustilannetta ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja pyrittävä ennakoimaan ja ehkäisemään vaaratilanteita. Palveluntarjoajan olisi tätä tarkoitusta varten pidettävä kirjaa kulutuspalvelusta aiheutuvista onnettomuuksista.

Turvallisuuden jatkuva seuranta ja parantaminen eivät tarkoittaisi sitä, että turvallisuustavoitteita olisi syytä jatkuvasti tiukentaa. Ehdotettava 8 § olisi pääasiassa turvallisuuden varmistamista koskevia menettelytapoja sääntelevä säännös, jonka tarkoituksena olisi varmistaa, etteivät vaarojen tunnistaminen, riskien arviointi ja turvallisuustoimenpiteiden toteuttaminen ole muusta palvelun tarjoamisesta irrallisia, kertaluonteisia tapahtumia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 6 §:n 3 momentin ja 7 §:n 2 momentin tapaan velvollisuudesta pitää kirjaa, josta 1 momentissa tarkoitetut seikat käyvät ilmi. Kirjaamiselle ei olisi muotovaatimusta, eikä velvollisuuden täyttämiseksi olisi tarpeen laatia erillistä materiaalia, jos 1 momentin mukaiset seikat jo käyvät ilmi palveluntarjoajalla olevasta muusta materiaalista, mukaan lukien muiden säännösten noudattamiseksi edellytettävä dokumentaatio.

9 §. Eräiden palveluntarjoajan velvoitteiden riskiperusteinen soveltaminen. Pykälässä säädettäisiin 7 ja 8 §:n mukaisten velvoitteiden suhteuttamisesta 6 §:n mukaiseen riskien arviointiin. Pykälässä säädettäisiin siitä, että palveluntarjoajan on täytettävä 7 ja 8 §:n mukaiset velvoitteensa niin, että se suhteuttaa toimenpiteensä yhtäältä 6 §:n 1 momentin mukaisen riskien arvioinnin tulokseen ja toisaalta 9 §:ssä lueteltuihin seikkoihin. Myös 7 ja 8 §:n mukaiset kirjaamisvelvoitteet kuuluisivat tämän suhteutuksen piiriin.

Säännöksen tarkoituksena olisi yhtäältä ohjata palveluntarjoajia toteuttamaan sellaiset toimet, jotka ovat tarkoituksenmukaisia ja riittäviä juuri tämän tarjoaman kulutuspalvelun turvallisuuden varmistamiseksi. Toisaalta säännöksen tarkoituksena olisi asettaa myös raja sille, kuinka pitkälle meneviä toimia palveluntarjoajalta voitaisiin kohtuudella odottaa tämän lain mukaisten velvollisuuksien täyttämiseksi. Säännöksellä pyrittäisiin siihen, että lain vaatimukset kohdistuisivat oikeasuhtaisesti sen soveltamisalaan kuuluviin palveluntarjoajiin, jotka ovat keskenään varsin erilaisia ja tarjoavat varsin erilaisia palveluja erilaisille käyttäjille. Säännös ohjaisi yhtä

lailla palveluntarjoajan omaa toimintaa kuin valvontaviranomaisen tai tuomioistuimen suorittamaa arviointia.

Säännöksen 1 kohdassa mainittaisiin kulutuspalvelun tyyppi ja luonne. Kulutuspalvelun tyyppillä tarkoitettaisiin sen varsinaista sisältöä: kulutuspalvelu voisi tyyppiltään olla esimerkiksi ihonhoitoa, joogaa tai värikuula-ammuntaa. Kulutuspalveluun saattaa sen tyyppin vuoksi liittyä erottamattomasti merkittäviä vaaroja, esimerkiksi hukkumisen tai putoamisen vaara. Tällöin palveluntarjoajalta voitaisiin edellyttää pidemmälle meneviä toimenpiteitä turvallisuuden varmistamiseksi kuin sellaisessa kulutuspalvelussa, joissa tällaisia vaaroja ei ole.

Kulutuspalvelun luonteella tarkoitettaisiin erityisesti palvelun tarjoamisen tapaa. Palvelu voisi olla luonteeltaan esimerkiksi hoitokäynti, kurssi, harjoitus, kilpailu tai yleisötapahtuma. Kulutuspalveluun liittyvien riskien hyväksyttävyydelle voitaisiin asettaa eri luonteisissa palveluissa eriasteisia vaatimuksia. Palvelun luonne voi vaikuttaa esimerkiksi siihen, millä tavoin palvelun käyttäjä osallistuu palvelun suorittamiseen. Esimerkiksi hoitokäynnillä palvelun käyttäjä saattaa olla melko passiivinen palvelun suorittamisen kohde, kun taas kilpailussa tai harjoituksessa palvelun käyttäjä voi itse olla merkittävä osa palvelun suorittamista ja esimerkiksi kokeilla osaamisensa rajoja. Yhtäältä palvelun käyttäjän oma osallistuminen voi lisätä palveluun liittyviä riskejä, ja toisaalta tällaisia riskejä voidaan joissakin tapauksissa juuri siksi pitää hyväksyttävimpinä. Toisaalta palvelun luonne vaikuttaa myös niihin odotuksiin, joita palvelun käyttäjillä on. Palvelun käyttäjä voi tyyppillisesti odottaa saavansa kurssilla eritasoista ohjausta ja opastusta kuin esimerkiksi kilpailussa. Hoitokäynnillä oleva palvelun käyttäjä voi yleensä luottaa siihen, että häneltä ei vaadita erityistä osaamista hoidon suorittamisesta vaan palveluntarjoajalla on vaadittava osaaminen.

Pykälän 2 kohdassa mainitulla kulutuspalvelun laajuudella tarkoitettaisiin erityisesti sitä käytävien ja sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien ihmisten määrää. Joissakin palveluissa myös käytettävän alueen tai palveluympäristön laajuus voisi tulla otettavaksi huomioon. Tämä voisi tulla kyseeseen esimerkiksi isoissa laskettelukeskuksissa tai kun palveluntarjoaja järjestää useiden päivien mittaisen ja ajomatkaltaan pitkän koiravaljakkosafarin.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin kulutuspalvelun toteuttamisen olosuhteiden ottamisesta huomioon. Kulutuspalvelun toteuttamisen olosuhteet kattaisivat kulutuspalvelun tarjoamisen fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen ympäristön. Arvioinnissa otettaisiin siis tapauksen mukaan huomioon esimerkiksi sääolosuhteet, luonnonmuodot ja tilan soveltuvuus palvelun tarpeisiin. Tapauksen mukaan huomioon voitaisiin ottaa myös sosiaalisia ja psyykkisiä seikkoja, kuten kiire, stressi, ryhmäpaine ja pelko, mikäli tällaiset seikat voivat vaikuttaa kulutuspalvelun turvallisuuteen.

Säännöksen 4 kohdassa mainittaisiin kulutuspalvelua käyttävien ja muiden sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien henkilöryhmien erityispiirteet. Tällaisia erityispiirteitä voisivat olla esimerkiksi matala tai korkea ikä, kehitysvammaisuus, liikuntarajoitteisuus tai kielitaidon puute. Säännöksen tarkoituksena olisi yhtäältä varmistaa, että esimerkiksi haavoittuvat henkilöryhmät tulisivat otetuiksi riittävällä tavalla huomioon. Toisaalta säännöksen tarkoituksena olisi myös varmistaa, etteivät lain vaatimukset ole kohtuuttomia silloin, kun palvelun käyttäjillä on erityisen hyvät ennakkotiedot tai korkea osaamisen taso esimerkiksi siksi, että he ovat alan asiantuntijoita, lajin korkean tason harrastajia tai kokeneita kilpailijoita.

10 §. Onnettomuudesta ilmoittaminen valvontaviranomaiselle. Pykälässä säädettäisiin palveluntarjoajan veloitteesta ilmoittaa vakavasta tai riskien arvioinnin tulokseen nähden ennakkomattomasta onnettomuudesta tai läheltä piti -tilanteesta valvontaviranomaiselle. Palveluntarjoajan olisi tehtävä ilmoitus viipymättä ja ilmoitettava samalla, mihin toimenpiteisiin se on tapahtuneen vuoksi ryhtynyt.

Palveluntarjoajalla olisi velvollisuus ilmoittaa valvontaviranomaiselle palvelusta aiheutuneista onnettomuuksista ja läheltä piti -tilanteista, eli tilanteista, jotka olisivat voineet johtaa onnettomuuteen mutta eivät mahdollisesti ainoastaan sattumanvaraisista syistä ole sellaiseen johtaneet.

Ilmoitusvelvollisuus koskisi ensinnäkin vakavia onnettomuuksia ja läheltä piti -tilanteita. Kyseeseen tulisivat lähinnä sellaiset tilanteet, joissa palvelusta on aiheutunut tai olisi voinut aiheutua kuolema tai vakava loukkaantuminen. Toiseksi ilmoitusvelvollisuus koskisi riskien arvioinnin tulokseen nähden ennakoimattomia onnettomuuksia ja läheltä piti -tilanteita. Tällä tarkoitettaisiin tilanteita, jotka ovat palveluntarjoajan toteuttaman riskien arvioinnin näkökulmasta syystä tai toisesta epätyypillisiä, odottamattomia tai ennakoimattomia. Kyseessä voisi olla esimerkiksi tilanne, jossa on esiintynyt kyseiselle palvelutyypille uusi tai poikkeuksellinen vaaratekijä tai vaaratilanne. Ilmoitus tulisi tehdä siinä laajuudessa kuin on tapahtunut tilanne kokonaisuutena arvioiden kohtuullista ja tarkoituksenmukaista.

Osana ilmoitusvelvollisuuttaan palveluntarjoajan tulisi ilmoittaa valvontaviranomaiselle, mihin toimenpiteisiin se on tapahtuneen vuoksi ryhtynyt. Tällä tarkoitettaisiin niitä toimenpiteitä, joita palveluntarjoaja on tapahtuneen seurauksena toteuttanut palvelun turvallisuuden parantamiseksi ja esiintyneen vaaratekijän tai vaaratilanteen poistamiseksi. Toimenpiteissä voisi olla kyse esimerkiksi ohjeistuksen selkeyttämisestä, palvelussa käytettävän tuotteen korjaamisesta tai palvelun käytönaikaisen valvonnan lisäämisestä. Olennaista olisi, että ilmoituksesta käy ilmi riittävät tiedot, jotta valvontaviranomainen kykenee arvioimaan, onko palvelu turvallinen palveluntarjoajan toteuttamien toimenpiteiden seurauksena vai edellyttääkö turvallisuuden varmistaminen valvontaviranomaisen toimenpiteitä.

Ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena olisi, että valvontaviranomainen saa tiedot palveluiden turvallisuuden valvonnan kannalta olennaisista onnettomuuksista ja läheltä piti -tilanteista. Valvontaviranomaisen on tärkeää saada viipymättä tapahtuneen jälkeen tieto tällaisista tapahtumista, jotta se voi tarvittaessa ryhtyä valvontatoimenpiteisiin palvelun turvallisuuden varmistamiseksi. Joissain tilanteissa valvontaviranomainen voi joutua kohdentamaan valvontatoimenpiteitä myös muihin samantyyppisiin palveluihin varmistuakseen niiden turvallisuudesta. Lisäksi ilmoitusvelvollisuuden perusteella saatavan tiedon avulla voitaisiin pyrkiä ennaltaehkäisemään samankaltaisia onnettomuuksia ja läheltä piti -tilanteita jatkossa.

Voimassa olevan lain mukaan palveluntarjoajan tulee tehdä valvontaviranomaiselle ilmoitus välittömästi. Pykälässä säädettäisiin, että ilmoitus on tehtävä viipymättä. Muutos olisi kielellinen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston valtuudesta antaa asetuksella tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoituksen sisällöstä ja muodosta.

11 §. Valvonta. Pykälän mukaan lain noudattamista valvoisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, joka on myös voimassa olevan lain mukainen valvontaviranomainen. Lisäksi pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen tehtävien hoidosta ja tärkeysjärjestyksestä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain mukaisesta valvontaviranomaisesta, joka olisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen pääasiallisesta tehtävästä, joka olisi lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamisen valvonta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että valvontaviranomaisen olisi hoidettava tehtävänsä tehokkaalla ja riskiperusteisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Tehtävät olisi olosuhteiden vaatiessa asetettava tärkeysjärjestykseen. Valvontaviranomaisen olisi pyrittävä parhaaseen valvonnan vaikuttavuuteen yhtäältä niin, että se suuntaa resurssinsa kulutuspalvelujen riskien tarkastelun perusteella tunnistettuihin, todennäköisimmin ja vakavinta vaaraa aiheuttavien kohteiden valvontaan, ja toisaalta niin, että se valitsee käyttöönsä sellaiset valvontakeinot, joilla voidaan saavuttaa laaja ja kattava vaikutus.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen velvollisuudesta laatia tämän lain mukaista valvontaansa koskeva valvontasuunnitelma. Suunnitelmassa olisi otettava huomioon

riskiperusteisuus sekä valvonnan toteuttamisen eri muodot siten, että valvonta olisi vaikuttavuudeltaan mahdollisimman kattavaa. Valvontasuunnitelma olisi tarkistettava vuosittain, ja sen toteutuminen olisi arvioitava. Tarkoituksena olisi, että valvonta painottuisi yksittäisten kohteiden ja erityisesti yksittäisten laitteiden ja teknisten yksityiskohtien tarkastamisen sijaan kokonaisvaltaiseen turvallisuusjohtamisjärjestelmän tarkasteluun. Perinteisen, tarkastuspainotteisen valvonnan lisäksi myös muut vaikuttamisen keinot voisivat tulla kyseeseen huomioiden kuitenkin, että kyseessä on viranomaisvalvonta ja esimerkiksi viranomaisen velvollisuus lähtökohtaisesti käsitellä sille tehdyt ilmoitukset mahdollisista lainvastaisuuksista.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston valtuudesta antaa asetuksella tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelmasta ja sen sisällöstä.

12 §. *Valvonnan ohjaus.* Pykälässä ehdotetaan säädettävän työ- ja elinkeinoministeriön ohjaustehtävästä. Yleinen kuluttajaturvallisuuksisääntely on työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan kuuluvaa sääntelyä.

13 §. *Tarkastusoikeus.* Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta tehdä tarkastuksia sekä päästä paikkoihin, joihin pääsy on lain valvonnan kannalta tarpeen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että valvontaviranomaisella on oikeus päästä alueelle, huoneistoon tai muuhun sellaiseen tilaan sekä tehdä siellä tarkastuksia. Edellytyksenä olisi, että toimenpiteet olisivat valvonnan kannalta tarpeen. Viranomaisen olisi voitava päästä alueille ja tiloihin, joissa kulutuspalvelua tarjotaan, jotta se pystyisi valvomaan laissa säädettyjen velvollisuuksien noudattamista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeudesta tehdä tarkastuksia pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin. Perustuslain 10 §:n mukaan kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä voidaan säätää lailla vain, jos ne ovat välttämättömiä perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi. Näin ollen säädettäisiin, että valvontaviranomainen voisi tehdä tarkastuksen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin vain, jos on syytä epäillä, että kulutuspalvelussa on tehty rikoslain 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu terveysrikos. Lisäksi säädettäisiin, että ulkopuolisella asiantuntijalla ei olisi 2 momentin mukaista oikeutta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tarkastuksissa noudatetaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Hallintolain 39 § koskee pykälän esitöiden mukaan ainoastaan sellaista viranomaisen toimivaltaan kuuluvaa tarkastusta, joka on tarpeen suorittaa tietyn hallintoasian selvittämiseksi tai päätöksen edellytysten toteuttamiseksi. Viranomaisen toimivaltaan kuuluvat valvontatyyppiset tarkastukset sen sijaan jäävät pykälän soveltamisalan ulkopuolelle (HE 72/2002 vp, s. 93). Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt selkeyden vuoksi tarpeellisenä, että valvontatyyppisten tarkastusten sääntelyssä viitataan hallintolain tarkastuksia koskeviin 39 §:n yleissäännöksiin (esim. PeVL 35/2014 vp).

14 §. *Onnettomuuden tutkinta.* Pykälän mukaan valvontaviranomainen voisi tutkia tietoonsa tulleen kulutuspalvelusta aiheutuneen onnettomuuden, jos valvontaviranomainen arvioi sen onnettomuuden syyn selvittämisen tai onnettomuuksien ehkäisyn kannalta tarpeelliseksi. Valvontaviranomaisella olisi onnettomuutta tutkiessaan tämän lain 18 §:n mukainen oikeus saada tietoja muilta viranomaisilta sekä palveluntarjoajilta ja muilta, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

Tarkemmin keskeisissä ehdotuksissa kuvatulla tavalla lain pääasiallisena tarkoituksena olisi ennaltaehkäistä kulutuspalveluista aiheutuvia terveysvahinkoja. Näin ollen myös viranomaisvalvonta kohdistuisi tulevaisuuteen ja palveluista mahdollisesti aiheutuvien terveyshaittojen ennaltaehkäisyyn. Tästä huolimatta valvontaviranomaiselle olisi tarkoituksenmukaista säätää oikeus jälkikäteeseen onnettomuuden tutkintaan, koska tapahtuneiden onnettomuuksien syy-seurausketjujen selvittäminen edesauttaisi olennaisesti terveysvahinkojen vaaran ennaltaehkäisemisessä. Onnettomuuden tutkinnan tarkoituksena olisi tunnistaa ja analysoida muun muassa onnettomuuteen johtaneita tekijöitä, käytössä olleiden turvallisuustoimenpiteiden riittävyttä ja

onnettomuuteen vaikuttaneiden eri osapuolten toimintaa. Valvontaviranomaisen olisi tiedotettava onnettomuuden tutkinnan tuloksista tämän lain 20 §:n mukaisesti. Lisäksi valvontaviranomainen voisi antaa onnettomuuksien tutkinnasta saadun tiedon perusteella suosituksia ja ohjeita palvelun turvallisuuden parantamiseksi sekä jakaa onnettomuuksista kertyvää tietoa palveluntarjoajille, viranomaisille ja muille sidosryhmille. Onnettomuuksien tutkimuksista saadulla tiedolla valvontaviranomainen voisi tukea kulutuspalveluiden turvallisuuden kehittämistä maanlaajuisesti, palvelusektoreittain sekä yksittäisissä valvontakohteissa.

15 §. Näytteet ja palvelun käyttö. Pykälässä säädettäisiin viranomaisen oikeudesta ottaa näytteitä kulutuspalvelun yhteydessä käytettävästä tuotteesta ja käyttää kulutuspalvelua valvontaa varten. Lisäksi säädettäisiin velvollisuudesta korvata näyte ja palvelun käyttö käyvän hinnan mukaan.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta ottaa näytteitä ja käyttää kulutuspalvelua valvontaa varten. Viranomainen voisi ottaa näytteitä tai käyttää palvelua vain, jos se on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten valvonnan kannalta tarpeen. Näytteiden ottamista ja palvelun käyttämistä tulisi pitää lain tai sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnan kannalta toissijaisena keinona. Ensisijaisesti valvonta olisi toteutettava palveluntarjoajalta hankittavilla tiedoilla sekä tarkastuksilla. Näytteet ja palvelun käyttö valvontakeinona tulisivat kyseeseen vasta, jos palveluntarjoajalta saadut tiedot ja asiakirjat sekä tarkastukset eivät olisi lain noudattamisen valvonnan kannalta riittäviä.

Näytteiden ottamisessa voisi olla kyse esimerkiksi näytteenotosta palvelun suorittamisessa käytettävistä materiaaleista. Palvelun käytöllä puolestaan tarkoitettaisiin sitä, että viranomainen valvontatarkoituksessa tosiasiallisesti käyttää palvelua samaan tapaan kuin palvelun käyttäjät. Palvelun käyttämistä ei olisi esimerkiksi se, että valvontaviranomainen tarkastuksella liikkuu palveluympäristössä havainnoidakseen sitä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin näytteiden ottamisesta ja kulutuspalvelun käytöstä suoritettavista korvauksista. Korvaamisen edellytyksenä olisi ensinnäkin, että palveluntarjoajalle on aiheutunut näytteen ottamisesta tai palvelun käytöstä taloudellista vahinkoa ja että palveluntarjoaja vaatii korvausta suoritettavaksi. Jos näyte voitaisiin palauttaa palveluntarjoajalle vahingoittumattomana tai kyseessä olisi maksuton palvelu, ei kysymystä korvattavuudesta syntyisi. Korvaus olisi suoritettava käyvän hinnan mukaan, mikä tarkoittaisi käytännössä asianomaisen palveluntarjoajan perimää myyntihintaa. Korvausta ei kuitenkaan olisi suoritettava, jos valvontaviranomainen havaitsisi, että kulutuspalvelu ei vastaa tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vaatimuksia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että valvontaviranomainen voi velvoittaa palveluntarjoajan korvaamaan kulutuspalvelun hankinnasta, testauksesta ja tutkimisesta aiheutuneet kustannukset, jos palvelu ei täytä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vaatimuksia.

Pykälän 4 momentti sisältäisi viittauksen 13 §:ään. Näytteenoton ja palvelun käytön osalta olisivat voimassa samat rajoitukset kuin 13 §:n mukaisessa tarkastuksessa, kun näytteenotto tai palvelun käyttö edellyttää, että valvontaviranomainen pääsee alueelle, huoneistoon tai muuhun sellaiseen tilaan, jonne pääsy on tässä laissa tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeen. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin voitaisiin päästä ottamaan näytettä tai käyttämään palvelua vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu terveysrikos.

16 §. Ulkopuoliset asiantuntijat. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta käyttää apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen mahdollisuudesta käyttää apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Ulkopuoliset asiantuntijat voisivat valvontaviranomaisen pyynnöstä tehdä valvontaa varten tarvittavia tarkastuksia, tutkimuksia ja selvityksiä, joiden tekemiseen heillä olisi oltava tarvittava asiantuntemus ja pätevyys. Lisäksi ulkopuolisen asiantuntijan

olisi osoitettava viranomaiselle pätevyytensä ja käyttämiensä menetelmien luotettavuus. Sääntelyllä lisättäisiin valvontaviranomaisen käytettävissä olevaa osaamista. Ehdotetun lain soveltamisala olisi laaja, mikä tarkoittaisi myös valvottavien palvelujen ja palveluntarjoajien suurta kirjoa. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttö voisi olla tarpeen, jos kulutuspalvelun valvonta edellyttää sellaista osaamista tai välineistöä, jota valvontaviranomaisella ei ole. Asiantuntija-avun käyttäminen saattaisi olla tarpeen myös muista resurssisyyistä.

Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovellettaisiin hallinnon yleislakeja suoraan niiden soveltamisalaa koskevien säännösten nojalla. Pykälän 2 momentissa olisi kuitenkin tarpeen säätää ulkopuolisen asiantuntijan palveluksessa ja johtotehtävissä olevan rikosoikeudellisesta virkavastuusta ja vahingonkorvausvastuusta tämän hoitaessa tämän lain mukaisia tehtäviä.

17 §. Valvontaviranomaisen suoritteista perittävät maksut. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen toiminnasta perittävistä maksuista. Säännöksessä olisi ensinnäkin viittaus valtion maksuperustelakiin (150/1992), jossa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista. Lisäksi säädettäisiin siitä, että valvontaviranomainen perii maksun 23 §:n mukaisen valvontapäätöksen, 24 §:n mukaisen kieltopäätöksen ja 26 §:n 1 momentin mukaisen tiedottamismääräyksen noudattamisen valvonnasta. Nämä ovat valtion maksuperustelain 6 §:ssä tarkoitettuja maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita, ja niistä säädetään tarkemmin tuon lain 8 §:n nojalla Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista vuosina 2022—2024 annetussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa (1283/2021).

18 §. Oikeus saada tietoja. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot muilta viranomaisilta sekä palveluntarjoajilta ja muilta, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

Valvontaviranomaisella olisi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä tietoja muilta viranomaisilta, kuten poliisilta, pelastuslaitokselta ja terveydensuojeluviranomaiselta. Viranomaisten keskinäinen tiedonsaanti tulisi turvata silloinkin, kun kyse on salassa pidettävistä tiedoista. Valvontaviranomaisella olisi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä tietoja myös palveluntarjoajilta ja muilta lain velvoittamilta tahoilta. Viimeksi mainittuja voisivat olla esimerkiksi valvonnassa apuna käytettävät ulkopuoliset asiantuntijat.

Valvontaviranomaisen oikeus saada tietoja salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä rajoittuisi vain valvonnan suorittamisen kannalta välttämättömiin tietoihin. Sellaiset salassa pidettävät tiedot, joita valvontaviranomaisen voisi näissä tarkoituksissa olla välttämätöntä saada, olisivat todennäköisesti käytännössä useimmiten liikesalaisuuksia taikka terveydentilaa tai yksityiselämää koskevia tietoja, mutta tapauskohtaisesti myös muunlaiset salassa pidettävät tiedot voisivat olla välttämättömiä. Tilanteita, joissa muun muassa terveydentilaa koskevat tiedot voisivat olla asian käsittelyn kannalta välttämättömiä, ovat esimerkiksi hukkumistapaukset, kauneudenhoitopalveluihin liittyvät ongelmatapaukset sekä ohjelmapalveluissa tapahtuneet onnettomuudet. Liikesalaisuuksia sisältävän tiedon saaminen voisi olla valvontaviranomaiselle välttämätöntä esimerkiksi, jotta se pystyy arvioimaan, millaiselle asiakaskunnalle tai missä laajuudessa kulutuspalvelua tarjotaan. Yksityiselämää koskevien tietojen osalta valvontaviranomaisen voisi olla välttämätöntä saada tietoja, jotka koskisivat esimerkiksi henkilön jäsenyyttä yhdistyksessä. Tämä voisi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, kun valvontaviranomainen kohdistaa valvontatoimenpiteitä yhdistyksen tarjoamaan kulutuspalveluun tai jos kulutuspalvelussa on tapahtunut onnettomuus, jonka osalta valvontaviranomaisen on valvontatoimenpiteiden kohdentamiseksi ja onnettomuuden tutkimiseksi välttämätöntä saada tietoa myös onnettomuudessa olleen aiemmasta harrastuneisuudesta lajin parissa. Valvontaviranomaisen tietojensaantioikeutta ei laajennettaisi enempää kuin olisi ihmisten terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi toteutettavan valvonnan kannalta välttämätöntä.

19 §. Oikeus luovuttaa tietoja oma-aloitteisesti. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta luovuttaa salassapitosäännösten ja muiden tiedon luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä valvontatehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja oma-aloitteisesti muulle viranomaiselle tämän valvontatehtävää varten sekä syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi.

Voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain 47 §:ssä säädetään valvontaviranomaisen oikeudesta luovuttaa tietoja valvontaviranomaiselle valvontatehtävää varten sekä syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Lähtökohtana tällaisessa tietojen luovuttamisessa on tietopyyntö, jonka tekee toinen viranomainen, jolla on oikeus saada pyytämänsä tiedot. Tällaisesta tietojen luovuttamisesta ei olisi tarpeen säätää erikseen, sillä oikeus luovuttaa tiedot tällaisessa tilanteessa perustuu vastaanottajan oikeuteen saada nuo tiedot.

Tietojen oma-aloitteisesti luovuttamisesta, joka siis ei perustuisi tietopyyntöön, olisi sen sijaan syytä säätää erikseen. Säännöksellä pyrittäisiin varmistamaan se, että kulutuspalvelujen turvallisuutta valvova viranomainen voisi saattaa valvontatyössään havaitsemansa epäkohdat ja laiminlyönnit toimivaltaisen viranomaisen tietoon. Sikäli kuin olisi syytä epäillä rikosta, tyypillisesti terveysrikosta, valvontaviranomainen voisi saattaa tarvittavat tiedot esitutkinta- ja syyttäjäviranomaisten tietoon oma-aloitteisesti. Sääntelyllä tähdättäisiin ihmisten hengen ja terveyden ennakkollista suojaamisen tehostamiseen erityisesti tätä valvovien viranomaisten yhteistyötä helpottamalla.

Tietojen luovuttaminen oma-aloitteisesti olisi mahdollista vain siltä osin kuin se olisi välttämätöntä pykälässä mainittuja tarkoituksia varten.

20 §. Tiedottaminen. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen velvollisuudesta ja oikeudesta tiedottaa valvontaan ja muista kulutuspalvelujen turvallisuuteen liittyvistä asioista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisuuden velvollisuudesta tiedottaa 4 ja 5 luvun säännösten nojalla tekemistään päätöksistä sekä 14 §:ssä tarkoitetun onnettomuuden tutkinnan tuloksista. Päätöksistä tiedottaminen olisi tärkeää erityisesti palveluntarjoajille, joita velvoittavien säännösten tulkinnasta päätöksissä olisi kyse. Koska ehdotettu laki olisi yleislaki ja koskisi keskenään varsin erilaisia kulutuspalveluja, olisi valvontaviranomaisen ratkaisukäytännöllä suuri merkitys lakia soveltaville palveluntarjoajille. Onnettomuuksien tutkinnan tuloksista puolestaan olisi tärkeää tiedottaa vastaavien onnettomuuksien ja muiden terveysvahingon vaarojen ehkäisemiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta tiedottaa myös muista kulutuspalvelujen käyttäjien tai niiden välittömässä vaikutuspiirissä olevien turvallisuuden kannalta tarpeellisista asioista. Tutkittujen onnettomuuksien tulosten ja antamiensa velvoittavien päätösten lisäksi valvontaviranomaisella voisi olla tarve tiedottaa myös muista onnettomuuksista tai valvontahavainnoista esimerkiksi palvelun käyttäjien varoittamiseksi palvelussa havaituista uusista vaaratekijöistä taikka onnettomuuteen tai palvelun turvallisuuteen liittyvien väärrien tietojen korjaamiseksi. Tällainen tiedottaminen tapahtuisi tyypillisesti nopeasti onnettomuuden jälkeen, kun taas onnettomuustutkintaan liittyvä tiedottaminen tapahtuisi tyypillisesti vasta useita kuukausia onnettomuuden tapahtumisen jälkeen. Muita kulutuspalveluiden turvallisuuteen liittyviä olennaisia tiedottamisen aiheita voisivat olla esimerkiksi valvontaviranomaisen julkaisemat uudet ohjeet, tiettyyn alueeseen tai palvelusektoriin kohdistuvat valvontahankkeet, palvelun käyttäjiin kohdistuva turvallisuusviestintä sekä muut ajankohtaiset asiat. Viranomaisen yleisestä velvollisuudesta tuottaa ja jakaa tietoa säädetään viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

Tiedottaminen voisi tarkoittaa myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen julkaisemista. Esimerkiksi palvelun käyttäjälle sattunutta vakavaa tapaturmaa koskeva tieto olisi lähtökohtaisesti tällaista tietoa. Valvontaviranomaisella olisi tietosuojalain (1050/2018) 6 §:n mukai-

sesti oikeus käsitellä tällaisia tietoja sille kuuluvien lakisääteisten valvonta- ja tiedottamistehtävien perusteella. Julkaisemisessa olisi luonnollisesti noudatettava yleisen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain vaatimuksia.

21 §. Virka-apu. Pykälässä säädettäisiin poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua valvontaviranomaiselle. Valvontaviranomainen voisi pyytää poliisilta virka-apua kaikkiin valvontatoimenpiteisiin, jos se olisi valvonnan toteuttamiseksi välttämätöntä. Valvontaviranomainen voisi tarvita virka-apua esimerkiksi toteuttaakseen sille 13 §:ssä säädetyn tarkastusoikeuden, 15 §:ssä säädetyn oikeuden ottaa näytteitä ja käyttää palvelua tai 25 §:ssä säädetyn oikeuden teettää toimenpide.

22 §. Valvontamenettely. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen velvollisuudesta pyrkiä ensisijaisesti saamaan palveluntarjoaja vapaaehtoisesti korjaamaan tarjoamansa kulutuspalvelun tai toimintansa lainvastaisuus. Tämä velvollisuus voitaisiin toteuttaa valvontaviranomaisen tarkoituksenmukaiseksi katsomalla tavalla. Ennen valvonta- tai kieltopäätöksen antamista olisi kuitenkin annettava palveluntarjoajalle kehoitus korjata lainvastaisuus määräajassa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että valvontaviranomaisen tulisi aina ensisijaisesti saada palveluntarjoaja vapaaehtoisesti korjaamaan lainvastaisuus. Tämän velvollisuuden noudattamiselle ei asetettaisi yleisten hallinto-oikeudellisten vaatimusten lisäksi erityisiä muoto- tai menettelyvaatimuksia, vaan se voisi tapahtua monin eri tavoin, kuten ohjaamalla palveluntarjoaja tutustumaan valvontaviranomaisen ohjeisiin, antamalla yksilöllistä kirjallista opastusta tai suositus taikka järjestämällä keskustelutilaisuus palveluntarjoajan edustajan kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen kehoitusvelvollisuudesta. Valvontaviranomainen ei saisi tehdä valvonta- tai kieltopäätöstä ennen kuin se on kehottanut palveluntarjoajaa korjaamaan lainvastaisuuden. Kehotuksessa olisi asetettava määräaika korjaamiselle. Kehotus olisi osa 1 momentissa tarkoitettua menettelyä, ja kehotuksen noudattaminen tarkoittaisi lainvastaisuuden vapaaehtoista korjaamista. Kehotuksen tehosteeksi ei senkään vuoksi saisi asettaa uhkasakkoa eikä teettämis- tai keskeyttämisuhkaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeuksista 1 ja 2 momentin mukaisen velvollisuuden noudattamiseen. Lainvastaisuuden aiheuttama vaara voi olla niin vakava, että velvollisuuden täyttäminen saattaisi vaarantaa palvelun käyttäjien ja palvelun välittömään vaikutuspiiriin kuuluvien turvallisuuden. Niissä tilanteissa, joissa viranomaisen olisi 27 §:n mukaan oikeus teettää toimenpide palveluntarjoajan kustannuksella, sillä olisi myös oikeus olla noudattamatta neuvotteluvelvollisuuttaan. Velvollisuuden täyttämistä ei edellytettäisi myöskään sellaisissa tilanteissa, joissa se palveluntarjoajasta johtuvasta syystä olisi ilmeisen tarpeetonta. Näin voisi olla esimerkiksi silloin, kun palveluntarjoaja pyrkii salaamaan henkilöllisyyteensä. Velvollisuutta ei olisi myöskään välttämättä tarpeen noudattaa sellaisissa tilanteissa, joissa on esimerkiksi palveluntarjoajan antaman lausuman perusteella selvää, ettei se tule vapaaehtoisesti korjaamaan lainvastaisuutta.

23 §. Valvontapäätös. Pykälässä säädettäisiin velvoittavasta valvontapäätöksestä, jonka valvontaviranomainen voi antaa, jos palveluntarjoaja ei ole noudattanut laissa asetettuja velvollisuuksia. Valvontaviranomainen voisi velvoittaa palveluntarjoajan korjaamaan lainvastaisuuden asettamassaan määräajassa ja määrämällään tavalla. Valvontapäätös voitaisiin antaa kaikissa sellaisissa tilanteissa, joissa palveluntarjoaja ei noudata sille ehdotetussa laissa asetettuja velvollisuuksiaan. Ennen valvontapäätöksen antamista olisi kuitenkin noudatettava 22 §:n mukaista valvontamenettelyä.

24 §. Kieltopäätös. Pykälässä säädettäisiin velvoittavasta kieltopäätöksestä, jonka valvontaviranomainen voisi antaa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kieltopäätöksen antamisen edellytyksistä. Päätös voitaisiin antaa, jos kulutuspalvelusta aiheutuu palvelun käyttäjälle tai sen välittömässä vaikutuspiirissä

olevalle hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä vaaraa voida muilla tavoin estää. Kieltopäätöksen antaminen on siis viimesijainen keino 22 §:n mukaiseen valvontamenettelyyn ja 23 §:n mukaiseen valvontapäätökseen nähden.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että kieltopäätös annettaisiin niin, että se on voimassa siihen saakka, kunnes hengen tai terveyden vaaraa aiheuttava lainvastaisuus on poistettu. Valvontaviranomainen voisi myös määrätä tavan, jolla lainvastaisuus on korjattava.

25 §. Toiminnan keskeyttäminen. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta keskeyttää toiminta, jos on ilmeistä, että kulutuspalvelusta aiheutuu välitön hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä sitä voida muuten estää. Toiminnan voisi keskeyttää vain siltä osin kuin se on välttämätöntä vaaran torjumiseksi.

Toiminnan keskeyttäminen 25 §:n nojalla olisi mahdollista vain silloin, kun vaaraa ei voida muuten estää. Vaaran olisi oltava ilmeinen ja välitön. Myös niissä tilanteissa, joissa kulutuspalvelusta aiheutuu välitön hengen tai terveyden menettämisen vaara, valvontaviranomaisen olisi ensisijaisesti puututtava tilanteeseen 22—24 §:ssä tarkoitetuilla tavoilla ja asetettava valvontatai kieltopäätöksen tehosteeksi tarvittaessa keskeyttämisuhka. Kyse olisi varsin voimakkaasta hallinnollisesta keinosta, jonka käyttäminen voisi tulla kyseeseen vain aivan poikkeuksellisissa ja erittäin kiireellisissä tilanteissa. Toiminta voitaisiin keskeyttää vain siinä laajuudessa kuin olisi välttämätöntä ottaen huomioon muut valvontaviranomaisen käytössä olevat keinot.

Säännöksen mukainen toiminnan keskeyttäminen olisi erotettava uhkasakkolain mukaisesta keskeyttämisuhan toteuttamisesta. Jälkimmäisessä olisi kyse valvonta-, kielto tai muun päätöksen tehosteeksi asetetun uhan täytäntöönpanosta, jossa noudatettaisiin uhkasakkolaissa säädettyä.

Toiminnan keskeyttäminen 25 §:n nojalla ei edellyttäisi, että asiassa olisi jo tehty hallintopäätös. Kyse olisi siinä mielessä välittömän hallintopakon käyttämisestä. Palveluntarjoajan oikeusturvan kannalta olisi kuitenkin tärkeää, että toiminnan keskeyttämisestä annettaisiin ensi tilassa valituskelpoinen ratkaisu. Samalla eli yhdessä toiminnan keskeyttämistä koskevan ratkaisun kanssa ja yhtä lailla ensi tilassa toiminnan keskeyttämisen jälkeen olisi ratkaistava myös valvontapäätöstä koskevat 23 §:n mukaiset seikat tai kieltopäätöstä koskevat 24 §:n mukaiset seikat.

26 §. Toimenpiteen teettäminen. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta teettää palveluntarjoajan kustannuksella toimenpide, jos on ilmeistä, että kulutuspalvelusta aiheutuu välitön hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä sitä voida muuten estää. Toimenpiteen voisi teettää vain siltä osin kuin se olisi välttämätöntä vaaran poistamiseksi ottaen huomioon muut valvontaviranomaisen käytössä olevat keinot.

Toimenpide voitaisiin teettää 26 §:n nojalla vain silloin, kun vaaraa ei voida muuten estää. Vaaran olisi oltava ilmeinen ja välitön. Myös niissä tilanteissa, joissa kulutuspalvelusta aiheutuu välitön hengen tai terveyden menettämisen vaara, valvontaviranomaisen olisi ensisijaisesti puututtava tilanteeseen 22—24 §:ssä tarkoitetuilla tavoilla ja asetettava valvontatai kieltopäätöksen tehosteeksi tarvittaessa teettämisuhka. Kyse olisi varsin voimakkaasta hallinnollisesta keinosta, jonka käyttäminen voisi tulla kyseeseen vain aivan poikkeuksellisissa ja erittäin kiireellisissä tilanteissa. Vain sellaisia toimenpiteitä voitaisiin teettää, jotka olisivat välttämättömiä ottaen huomioon muut valvontaviranomaisen käytössä olevat keinot.

Säännöksen mukainen toimenpiteen teettäminen olisi erotettava uhkasakkolain mukaisesta teettämisuhan toteuttamisesta. Jälkimmäisessä olisi kyse valvonta-, kielto tai muun päätöksen tehosteeksi asetetun uhan täytäntöönpanosta, jossa noudatettaisiin uhkasakkolaissa säädettyä.

Toimenpiteen teettäminen 26 §:n nojalla ei edellyttäisi, että asiassa olisi jo tehty hallintopäätös. Kyse olisi siinä mielessä välittömän hallintopakon käyttämisestä. Palveluntarjoajan oikeustur-

van kannalta olisi kuitenkin tärkeää, että toimenpiteen teettämisestä annettaisiin ensi tilassa valituskelpoinen ratkaisu. Samalla eli yhdessä toimenpiteen teettämisestä koskevan ratkaisun kanssa ja yhtä lailla ensi tilassa toimenpiteen teettämisen jälkeen olisi ratkaistava myös valvontapäätöstä koskevat 23 §:n mukaiset seikat tai kieltopäätöstä koskevat 24 §:n mukaiset seikat.

27 §. Määräys tiedottamisesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että valvontaviranomainen voisi velvoittaa palveluntarjoajan tiedottamaan määräajassa ja määräämällään tavalla antamastaan päätöksestä tai kiellosta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että valvontaviranomainen voisi palveluntarjoajan kustannuksella tiedottaa 1 momentissa tarkoitetuista asioista, jos palveluntarjoaja ei ole noudattanut viranomaisen antamaa määräystä tai jos kiireellisyyden vuoksi tällaiseen tiedottamiseen on painavia syitä.

Sääntely vastaisi sisällöltään voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain 44 §:n mukaista sääntelyä.

28 §. Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämishukka. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen toimivaltuudesta tehostaa palveluntarjoajan 18 §:n mukaista tietojenantovelvoitetta sekä valvontaviranomaisen antamaa valvonta- tai kieltopäätöstä taikka tiedottamismääräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämishallalla siten kuin uhkasakko laissa säädetään. Voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain mukaan uhkasakon tuomitsee maksettavaksi hallinto-oikeus. Sääntelyä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi muun vastaavan sääntelyn kanssa niin, että uhkasakon tuomitsisi maksettavaksi valvontaviranomainen. Muutosta uhkasakon tuomitsemista koskevaan päätökseen haettaisiin samalla tavoin kuin päävelvoitetta koskevaan päätökseen eli valittamalla hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

29 §. Seuraamusmaksu. Pykälässä säädettäisiin palveluntarjoajalle määrättävästä seuraamusmaksusta. Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä palveluntarjoajalle, joka ei noudata 6 §:n tai 10 §:n mukaisia velvollisuuksiaan.

Pykälän 2 momentin mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä palveluntarjoajalle, joka ei noudata 7 §:n mukaisia velvollisuuksiaan tai 8 §:n 2 momentin mukaista kirjaamisvelvollisuuttaan.

Pykälän 3 momentin mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä 2 momentin perusteella vain, jos palveluntarjoaja ei ole toteuttanut 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla riittäviä ja siltä kohtuudella vaadittavia toimia. Lainkohdan tarkoituksena olisi tähdentää sitä seikkaa, että 9 §:n mukaista riskiperusteista arviointia olisi sovellettava myös seuraamusmaksua koskevassa asiassa. Tuon säännöksen tarkoituksena olisi asettaa raja sille, kuinka pitkälle meneviä toimia palveluntarjoajalta voitaisiin kohtuudella odottaa tämän lain mukaisten velvollisuuksien täyttämiseksi. Säännöksellä pyrittäisiin siihen, että lain vaatimukset kohdistuisivat oikeasuhtaisesti sen soveltamisalaan kuuluviin palveluntarjoajiin, jotka ovat keskenään varsin erilaisia ja tarjoavat varsin erilaisia palveluja erilaisille käyttäjille.

30 §. Seuraamusmaksun suuruus. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun suuruudesta.

Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksun suuruus perustuisi aina kokonaisarviointiin, jossa olisi otettava huomioon lainkohdassa luetellut seikat. Oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saisi olla enintään yhden prosentin oikeushenkilön kansallisesta liikevaihdosta ylittämättä kuitenkin 100 000:ta euroa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeushenkilölle määrättävän seuraamusmaksun enimmäismäärästä. Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saisi olla enintään yhden prosentin henkilön tuloista ylittämättä kuitenkin 10 000:ta euroa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin luonnolliselle henkilölle määrättävän seuraamusmaksun enimmäismäärästä.

Seuraamusmaksun suuruutta käsitellään edellä yleisperusteluissa.

31 §. Seuraamusmaksun määrääminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksun määräävästä viranomaisesta. Seuraamusmaksu on rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus, ja sen määräisi esityksen mukaan lain mukainen valvontaviranomainen, joka olisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Seuraamusmaksuasiassa on kyse samojen aineellisoikeudellisten säännösten soveltamisesta kuin kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain nojalla annettavia määräyksiä koskevissa asioissa. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on jo muuhun lainsäädäntöön perustuva mahdollisuus määrätä seuraamusmaksuja. Tämä toimivaltuus ei siis olisi näille viranomaisille uudenlainen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, ettei seuraamusmaksua saisi määrätä, jos teosta on kulunut yli kaksi vuotta. Seuraamusmaksu raukeaisi, kun maksuvelvollisuus luonnollinen henkilö kuolee.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että seuraamusmaksua koskevassa asiassa ei saisi seuraamusmaksun määräämiseksi luonnolliselle henkilölle käyttää hänen 18 §:ssä säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle 27 §:n nojalla sakon uhka tietojenantovelvollisuuden täyttämiseksi. Säännöksellä toteutettaisiin itsekriminointisuoja.

32 §. Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen. Pykälässä säädettäisiin niistä perusteista, joilla seuraamusmaksu jätetään tai voidaan jättää määräämättä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä perusteista, joiden ollessa käsillä seuraamusmaksua ei määrättäisi lainkaan. Momentin mukaan seuraamusmaksua ei määrättäisi, jos rikkomus on vähäinen. Rikkomus voisi olla vähäinen, jos kyse on säännöksen kertaluonteisesta rikkomisesta, vaikka se kohdistuisi kohtalaisen laajaan joukkoon ihmisiä. Kysymys olisi kyseiseen yksittäistapaukseen liittyvästä vähäisyydestä. Seuraamusmaksua ei myöskään määrättäisi, jos seuraamusmaksun määräämistä olisi pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Kyse olisi kokonaisarviointista, jossa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi virheellisen menettelyn syyt ja seuraukset sekä tekijän yksilölliset olosuhteet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että seuraamusmaksua ei määrätä sille, jonka samasta teosta on vireillä tai lainvoimaisesti ratkaistu seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia. Säännöksen tarkoituksena olisi toteuttaa kaksoisrangaistavuuden kieltoa.

Pykälän 3 momentin mukaan seuraamusmaksu voitaisiin jättää määräämättä, jos palveluntarjoaja on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen eikä rikkomus ole vakava tai toistuva.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että seuraamusmaksu voitaisiin jättää määräämättä sillä perusteella, että rikkomus on tullut valvontaviranomaisen tietoon 10 §:ssä tarkoitettulla ilmoituksella edellyttäen, että ilmoitus tehdään mainitussa säännöksessä tarkoitettulla tavalla välittömästi ja se täyttää mainitun säännöksen mukaiset vaatimukset eikä rikkomus ole vakava tai toistuva. Säännöksen tarkoituksena olisi kannustaa palveluntarjoajia tekemään 10 §:ssä tarkoitettuja ilmoituksia.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin siitä, että seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä, jos samasta rikkomuksesta on tuomittu uhkasakko maksettavaksi.

33 §. Suhde rikosoikeudelliseen sääntelyyn. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun suhteesta rikosoikeudelliseen sääntelyyn, ja säännöksellä toteutettaisiin kaksoisrangaistavuuden kieltoa

(*ne bis in idem*). Sen mukaan on kiellettyä syyttää ja tuomita kahdesti samasta teosta. Kaksoisrangaistavuuden kieltö ei estä määräämistä hallinnollista seuraamusmaksua hallinnollisten pakkokeinojen ohella.

Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä sille, joka on epäiltynä samasta rikkomuksesta esitutkinnassa, jonka osalta on vireillä samaa rikkomusta koskeva syyteharkinta tai joka on vastaajana tuomioistuimessa samaa rikkomusta koskevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei saisi määrätä myöskään sille, jolle on samasta rikkomuksesta annettu lainvoimainen tuomio rikosasiassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksun määräämistä koskevan asian vireilläolo-vaikutuksesta rikosprosessiin. Jos samasta rikkomuksesta on vireillä seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tai se on ratkaistu, esitutkintaa ei voitaisi aloittaa, syytettyä ei voitaisi nostaa eikä tuomiota rikosasiassa antaa. Säännös koskee luonnollista henkilöä.

Pykälän 3 momentissa olisi viittaus rikoslakiin, jonka 44 luvun 1 §:ssä säädetään rangaistus terveysrikoksesta.

34 §. Seuraamusmaksun täytäntöönpano. Seuraamusmaksu pantaisiin täytäntöön siinä järjestyksessä kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään. Pykälä sisältäisi tähän liittyvän informatiivisen viittauksen. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta vastaisi Oikeusrekisterikeskus, jolla on vastaavia täytäntöönpanotehtäviä. Seuraamusmaksusta ei perittäisi korkoa. Lisäksi pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun vanhentumisesta, koska sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tai velan vanhentumisesta annettuun lakiin (728/2003) ei sisälly tähän tarkoitukseen soveltuvia säännöksiä. Vanhentumisaika olisi viisi vuotta seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä, mikä vastaa sakkorangaistukselle säädettyä vanhentumisaikaa.

35 §. Muutoksenhaku. Pykälän mukaan muutoksenhausta päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

36 §. Täytäntöönpano. Pykälän mukaan 23 §:n mukaista valvontapäätöstä, 24 §:n mukaista kieltopäätöstä ja 27 §:n 1 momentin mukaista määräystä tiedottamisesta olisi noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Lain 25 §:n mukainen toiminnan keskeyttäminen ja 26 §:n mukainen toimenpiteen teettäminen olisi todennäköisesti ehditty toteuttaa ennen niitä koskevan ratkaisun antamista. Tuon ratkaisun yhteydessä annettaisiin myös ratkaisu valvontapäätöksestä tai kieltopäätöksestä. Ei kuitenkaan ole täysin poissuljettua, että valvontaviranomaisin olisi pidettävä toiminta joiltakin osiltaan keskeytettynä tai jatkaa toimenpiteen teettämistä vielä päätöksen antamisen jälkeenkin. Olisi epätarkoituksenmukaista, että ratkaisun antaminen näissä tilanteissa voisi johtaa välitöntä vaaraa aiheuttavan toiminnan jatkumiseen tai välittömän vaaran poistamiseksi tarpeellisen toimenpiteen teettämisen keskeytymiseen. Niinpä olisi tarpeen säätää, että myös 25 ja 26 §:n mukaisia päätöksiä olisi noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

37 §. Voimaantulosäännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain voimaantulosta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että kirjaamisvelvollisuuksia koskevia säännöksiä alettaisiin kuitenkin soveltaa lähtökohtaisesti vasta kuuden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta. Velvollisuudet olisivat uusia, joten palveluntarjoajille olisi annettava riittävästi aikaa niiden noudattamiseen valmistautumiseen. Kirjaamisvelvollisuus ei olisi kuitenkaan voimassa olevan lain mukaisen turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuuden piiriin kuuluville palveluntarjoajille sillä tavalla uusi, että tätä siirtymäaikaa olisi sovellettava niihin.

7.3 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta

1 §. Soveltamisala. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetusta laista. Lainkohdassa säädetään niistä säädöksistä, joiden soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia sovelletaan. Lakia sovellettaisiin jatkossa kulutustaveralain soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin. Muutos olisi tarpeen yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklan panemiseksi täytäntöön.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että laissa säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 25 artiklan 2 kohdan mukaisesta keskitetystä kansallisesta yhteyspisteestä. Lisäys olisi momentin muun sisällön tapaan informatiivinen, ja keskitettyä kansallista yhteyspistettä koskevat varsinaiset säännökset olisivat [x §:ssä]. Nykyisellään niin 2 kuin 3 momentissa säädetään siitä, että markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EU) 2019/1020 käytetään jäljempänä laissa sen lyhyempää muotoa ”markkinavalvonta-asetus”. Tästä on tarpeen säätää vain kerran ja siinä lainkohdassa, jossa säädös mainitaan ensimmäisen kerran. Muualla laissa taas on syytä käyttää säädöksen lyhyempää muotoa, ja 3 momentin mukaista sanamuotoa korjattaisiin tämän mukaisesti.

4 d §. Keskitetty kansallinen yhteyspiste. Pykälässä säädettäisiin siitä, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa tarkoitettu kansallinen keskitetty yhteyspiste. Säännös olisi tarpeen yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 25 artiklan 2 kohdan panemiseksi täytäntöön.

Safety Gate -järjestelmää koskevan komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2019/417 liitteen II osan 5.1 kohdan mukaan jokaisen jäsenvaltion on perustettava yksi keskitetty Safety Gate -yhteyspiste (ent. RAPEX-yhteyspiste) hoitamaan Safety Gatea (ent. RAPEX) kansallisella tasolla. Tähän nyt poistuvaan tehtävään, joka pitkälti vastaa yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaisen keskitetyn kansallisen yhteyspisteen tehtävää, nimetään voimassa olevassa lainsäädännössä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annetun lain (1197/2009) 3 §). Säännöksen 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hoitaisi poistuvan tehtävän korvaavaa, yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaista tehtävää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että keskitetyn kansallisen yhteyspisteen tehtävistä säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 25 artiklan 2 kohdassa. Lainkohta olisi informatiivinen.

6 §. Tehtävien hoito ja tärkeysjärjestys. Pykälään lisättäisiin viittaus yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklaan. Viittaus olisi informatiivinen. Riskinarvioinnissa huomioitavista seikoista säädetään tarkemmin markkinavalvonta-asetuksen 11 artiklan 3 kohdassa, jota markkinavalvontaviranomaisen on sovellettava. Tuota säännöstä sovelletaan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklan 1 kohdan nojalla ja siten kuin mainitun artiklan 2 kohdassa säädetään.

7 §. Valvontasuunnitelma. Pykälään lisättäisiin viittaus yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklaan. Lisäys olisi tarpeen, jotta valvontasuunnitelmassa otettaisiin huomioon ne yleistä tuoteturvallisuusasetusta koskevat seikat, jotka nykyisellään otetaan huomioon unionin yhdenmukaistamislainsäädännön kohdalla. Voimassa olevan säännöksen mukaan valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon, mitä markkinavalvonta-asetuksen 13 artiklassa säädetään. Tuota säännöstä sovelletaan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklan 1 kohdan nojalla ja siten kuin mainitun artiklan 2 kohdassa säädetään.

19 §. Palautusmenettelymääräys. Pykälässä säädettäisiin markkinavalvontaviranomaisen oikeudesta määrätä talouden toimija poistamaan riskin aiheuttava tuote markkinoilta. Säännöksen

1 ja 2 momentti vastaisivat sisällöltään voimassa olevan 19 §:n 1 ja 2 momentin mukaista sääntelyä siltä osin kuin se koskee palautusmenettelymääräyksen antamisen edellytyksiä. Nämä edellytykset olisivat samat kuluttajatuotteita ja muita kuin kuluttajatuotteita koskeville tuotteille. Koska kuluttajatuotteita koskevasta palautusmenettelystä säädetään yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa ja muita kuin kuluttajatuotteita koskevasta palautusmenettelystä taas kansallisesti, palautusmenettelymääräyksen edellytyksistä olisi syytä säätää omassa säännöksessään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että kuluttajatuotteita koskevasta palautusmenettelystä säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 36 ja 37 artiklassa. Säännös olisi informatiivinen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että muuta kuin kuluttajatuotetta koskevasta palautusmenettelystä säädetään 19 a §:ssä. Säännös olisi informatiivinen.

19 a §. *Muita kuin kuluttajatuotteita koskeva palautusmenettely.* Pykälässä säädettäisiin muita kuin kuluttajatuotteita koskevasta palautusmenettelystä. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan 19 §:n 1 ja 3 momentin mukaista sääntelyä siltä osin kuin se koskee palautusmenettelyn sisältöä.

22 a §. *Verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimivaltuudet.* Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin siitä, että verkkomarkkinapaikan tarjoajaa koskevasta määräyksestä säädetään lisäksi kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa. Lisäys olisi informatiivinen. Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaiset, verkkomarkkinapaikkojen tarjoajiin kohdistettavia määräyksiä koskevat säännökset koskevat ainoastaan kuluttajatuotteita, minkä lisäksi yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukainen verkkorajapinnan käsite eroaa hie-man markkinavalvonta-asetuksen mukaisesta verkkorajapinnan käsitteestä. Tästä syystä tällaisista määräyksistä säädettäisiin kuluttajaturvallisuuslaissa.

Verkkomarkkinapaikkojen tarjoajiin voitaisiin siis kohdistaa niin markkinavalvontalain 22 a §:ssä kuin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa tarkoitettu määräys siltä osin kuin verkkomarkkinapaikkojen tarjoajat ovat markkinavalvontalain 22 a §:ssä tarkoitettuja palveluntarjoajia. Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa tarkoitettua määräystä ei olisi mahdollista kohdistaa muihin palveluntarjoajiin kuin verkkomarkkinapaikkojen tarjoajiin, eikä määräystä voisi antaa muissa kuin kuluttajatuotteita koskevissa asioissa.

27 §. *Ilmoittaminen Euroopan komissiolle.* Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin siitä, että kuluttajatuotteita koskevasta ilmoittamisvelvollisuudesta säädetään kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa. Yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa on omat, kuluttajatuotteita koskevat säännöksensä jäsenvaltioiden ilmoittamisvelvollisuudesta. Nämä velvollisuudet asetettaisiin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa markkinavalvontaviranomaisille siltä osin kuin ne eivät yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaan kuulu keskitetylle kansalliselle yhteyspisteelle.

7.4 Ympäristönsuojelulaki

19 §. *Kemikaalien käyttöä koskevat erityiset velvollisuudet.* Voimassa olevan pykälän 3 momentissa on viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin. Kuluttajaturvallisuuslakia ehdotetaan tässä esityksessä kumottavaksi, ja jatkossa kuluttajatuotteita koskeva yleinen turvallisuussääntely olisi pääasiassa EU:n yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa. Säännöksen mukainen viittaus on nykyiselläänkin ainoastaan informatiivinen, ja sitä ehdotetaan poistettavaksi kokonaan erityisesti siksi, että EU:n yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa on kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevia yleisiä vaatimuksia. Tällaiset vaatimukset ovat varsin hankalasti mielletävissä nimenomaan kemikaalien käyttöä koskeviksi erityisiksi velvollisuuksiksi.

24 §. *Muut valvontaviranomaiset.* Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset valvovat kukin toimialallaan 217 §:n 2 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Sa-

man momentin mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset valvovat kukin toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Ympäristönsuojelulain 217 §:ssä säädetään moottorikäyttöisten ajoneuvojen, työkoneiden ja laitteiden käyttöä koskevista ympäristönsuojeluvaatimuksista. Ympäristönsuojelulain 17 luvussa säädetään otsonikerrosta heikentävistä aineista ja fluoratuista kasvihuonekaasuista.

Ympäristönsuojelulain 217 §:n 2 momenttia edeltäneen säännöksen nojalla on annettu valtioneuvoston asetus ulkona käytettävien laitteiden melupäästöistä (621/2001). Sen 8 §:n 1 momentin mukaan asetuksen noudattamista valvovat kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa (75/2004) tarkoitetut valvontaviranomaiset, kun laitteita on tarkoitus käyttää kulutustavaroina. Saman säännöksen mukaan asetuksen noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset, kun laitteita on tarkoitus käyttää työvälineinä.

Ulkona käytettävien laitteiden melupäästöistä annetun valtioneuvoston asetuksen (621/2001) soveltamisalaan voivat kuulua ainoastaan sellaiset laitteet, jotka kuuluvat myös koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (400/2008) soveltamisalaan. Asetus 400/2008 on annettu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon alaan kuuluvan, kuluttajaturvallisuuslakia edeltäneen kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (74/2004, kumottu) ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluvan eräiden teknisten laitteiden vaatimuksenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) nojalla.

Valvontatoimivallanjako vastaa asiallisesti koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (400/2008) noudattamisen valvontaa koskevaa työnjakoa työsuojeluviranomaisten ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston välillä. Koneiden markkinavalvontaa koskevassa tehtävässä toimiessaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ei ole yleistä kuluttajaturvallisuutta valvova valvontaviranomainen vaan pikemmin koneiden vaatimustenmukaisuutta valvova sektoriviranomainen. Näin on katsottava olevan myös silloin, kun Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo asetuksen 621/2001 noudattamista.

Säännöksessä tarkoitettu valvontatehtävä ehdotetaan edellä mainituin perustein säädettäväksi sille viranomaiselle, joka valvoo koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Säännöstä ehdotetaan lisäksi tarkennettavaksi valvontatehtävän osalta lisäämällä säännökseen mainita siitä, että viranomaiset valvovat asetuksen noudattamista niin kuin siinä säädetään. Valvontaviranomaisten välinen työnjako, tehtävä ja toimivalta eivät muuttuisi nykyisestä.

Ympäristönsuojelulain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus fluorattuja kasvihuonekaasuja tai otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältävien laitteiden käsittelijän pätevyysvaatimuksista (766/2016). Asetus koskee ympäristönsuojelulain 17 luvun mukaisia seikkoja.

Voimassa olevan säännöksen esitöiden (HE 214/2013 vp, s. 100) mukaan kunnan valvontaviranomainen voisi yhdellä tarkastuksella tarkastaa kaikki näihin laitteisiin liittyvät seikat. Asetuksen 766/2016 mukaiset seikat eivät kuitenkaan varsinaisesti kuulu kuluttajaturvallisuuslain mukaisen valvontaviranomaisen toimialaan. Lisäksi kuluttajaturvallisuuslain mukaiset valvontatehtävät on lainmuutoksella 1510/2015 siirretty kunnilta Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ympäristönsuojelulain 17 luvun mukaisista tehtävistä säädetään kyseisessä luvussa, eikä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tuolloin toimi kuluttajaturvallisuuslain mukaisena valvontaviranomaisena.

Joka tapauksessa kuluttajatuotteiden ja kulutuspalvelujen yleisiä turvallisuusvaatimuksia koskevia säädöksiä sovellettaisiin toissijaisesti ja täydentävästi niiden soveltamisalaan kuuluvien hyödykkeiden valvontaan. Näiden säädösten mukaisten viranomaisten toimivallasta ei olisi tarpeen säätää erikseen sektorilainsäädännössä, vaan toimivalta perustuisi kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettuun lakiin ja kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin. Tämä ku-

luttajaturvallisuuden valvonnan turvaverkko olisi olemassa ympäristönsuojelulain 24 §:n mukaisesta sääntelystä riippumatta, eikä tähän säännökseen tehtävillä muutoksilla siis olisi vaikutusta kuluttajatuotteiden tai kulutuspalvelujen turvallisuustasoon.

Edellä mainituin perustein ympäristönsuojelulain 17 luvun nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamisen valvontaa koskeva säännös eli 24 §:n 2 momentin toisen virkkeen kuluttajaturvallisuuslakia koskeva maininta ehdotetaan poistettavaksi lainkohdasta.

7.5 Terveydensuojelulaki

3 §. *Suhde eräisiin säännöksiin.* Voimassa olevassa pykälässä oleva viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin.

7.6 Kuluttajansuojalaki

5 luku Tavarankauppa

16 a §. *Virheilmoitus.* Voimassa olevan pykälän 2 momentin 2 kohdassa oleva viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan poistettavaksi. Säännös ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi kuluttajansuojalain 8 luvun 16 §:n 2 momentin 2 kohdan kanssa niin, että siinä viitattaisiin yleisesti terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi annettuihin säännöksiin ja määräyksiin. Kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevat useat eri säädökset. Nykyinen kuluttajaturvallisuuslaki ja jatkossa EU:n yleinen tuoteturvallisuusasetus ovat näihin kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskeviin muihin säädöksiin nähden toissijaisia ja täydentäviä.

9 luku Taloelementtien kauppa ja rakennusurakka

16 §. *Virheilmoitus.* Voimassa olevan pykälän 2 momentin 2 kohdassa oleva viittaus tuoteturvallisuuslakiin ehdotetaan poistettavaksi. Tuoteturvallisuuslaki (914/1986) on aiemmin kumottu kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetulla lailla (75/2004), joka on sittemmin kumottu nykyisellä kuluttajaturvallisuuslailla. Säännös ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi kuluttajansuojalain 8 luvun 16 §:n 2 momentin 2 kohdan kanssa niin, että siinä viitattaisiin yleisesti terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi annettuihin säännöksiin ja määräyksiin. Kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevat useat eri säädökset. Nykyinen kuluttajaturvallisuuslaki ja jatkossa EU:n yleinen tuoteturvallisuusasetus ovat näihin kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskeviin muihin säädöksiin nähden toissijaisia ja täydentäviä. Kulutuspalvelujen yleisestä turvallisuudesta säädettäisiin kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa, joka sekä olisi toissijainen ja täydentävä muuhun lainsäädäntöön nähden.

7.7 Laki kosmeettisista valmisteista

2 §. *Suhde muihin säännöksiin.* Voimassa olevan pykälän 3 momentin mukainen viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin korvattaisiin viittauksella kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin. Kuluttajapalvelun käsite korvattaisiin kulutuspalvelun käsitteellä.

7.8 Tupakkalaki

74 §. *Yleiset tupakointikiellot.* Kuluttajaturvallisuuslain kumoamisen vuoksi pykälän 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä ei enää viitattaisi kuluttajaturvallisuuslakiin. Sen sijaan tupakointi kielletäisiin yleisillä leikkikentillä ja niihin kooltaan, toiminnoiltaan ja käyttöasteeltaan rinnastuvilla muilla leikkikentillä ja -paikoilla. Käytännössä nämä leikkikentät ja -paikat vastaisivat niitä leikkikenttiä ja -paikkoja, joista nykyisin on laadittava kuluttajaturvallisuuslain 7 §:n mukainen turvallisuusasiakirja. Asiaa on käsitelty tarkemmin hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta (HE 141/2021 vp, s. 36—37).

Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi pykälän 3 momenttia, joka koskee savuttomien tupakkatuotteiden käytön kieltä eräissä sisä- ja ulkotiloissa. Voimassa olevan 3 momentin mukaan savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä leikkikentillä. Säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi niin, että siinä tarkoitettaisiin nimenomaan pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja leikkikenttiä ja -paikkoja eli samoja leikkikenttiä ja -paikkoja, joissa ei saisi tupakoida.

7.9 Metsästyslaki

34 a §. Ravintohoukutin. Voimassa olevan pykälän 3 momentissa oleva viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin korvattaisiin viittauksella kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin.

Voimassa olevan pykälän 4 momentissa olevasta säännöksestä kuluttajaturvallisuuslain mukaisen turvallisuusasiakirjan paikan ilmoittamisesta ravintohoukuttimen sijaintipaikassa luovuttaisiin. Tässä esityksessä ehdotetaan, että velvollisuudesta laatia kuluttajaturvallisuusasiakirja luovutaan. Joka tapauksessa turvallisuusasiakirja on voimassa olevankin lain mukaisesti palveluntarjoajan itsensä käyttöön tarkoitettu työkalu. Turvallisuusasiakirjan ei tarvitse olla asiakkaiden saatavilla. Lisäksi turvallisuusasiakirja voi sisältää aineistoa, jota ei ole tarkoituksenmukaista luovuttaa ulkopuolisten tietoon. Tällaista tietoa voi olla esimerkiksi tieto palvelun väärinkäytön mahdollisuuksista tai ilkeimmalle herkistä kohdista. Kulutuspalvelun käyttäjille ja sen välittömässä vaikutuspiirissä oleville henkilöille annettavista tiedoista säädettäisiin kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevassa yleisessä lainsäädännössä.

7.10 Kemikaalilaki

5 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 16 kohta, jossa viitattaisiin kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin. Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettu laki rinnastuu suurilta osin momentin 1, 5 ja 6 kohdan mukaisiin säädöksiin, joissa kaikissa on omaksuttu oma tarkastelukulmansa turvallisuuteen. Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettu laki on toissijaista ja täydentävää suhteessa kemikaalilain säännöksiin.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että se koskisi ainoastaan kuluttajatuotteita. Momentissa säädettäisiin siitä, että kuluttajatuotteiden turvallisuudesta säädetään yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa ja kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa. Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen ja samalla kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain suhteesta muuhun lainsäädäntöön säädetään yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa, eikä siitä olisi syytä säätää erikseen kemikaalilaissa. Siksi säädösten suhdetta koskeva osa säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi.

7.11 Hissiturvallisuuslaki

5 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Voimassa olevan pykälän 8 momentin mukainen viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettuun lakiin. Tämän esityksen mukaan konedirektiivin soveltamisalaan kuuluviin kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovellettaisiin pääasiassa eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain säännöksiä mutta myös tiettyjä kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain säännöksiä. Sikäli kuin kuluttajien käyttöön tarkoitetut koneet ovat kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa tarkoitettuja kuluttajatuotteita, niihin sovellettaisiin myös yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännöksiä asetuksessa tarkemmin säädetyllä tavalla. Koska yleisen tuoteturvallisuusasetukseen viitattaisiin ehdotetussa kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain 2 §:ssä ja lain 4 ja 5 §:ssä olisi markkinavalvontaa koskevat säännökset, hissiturvallisuuslaissa ei olisi tarpeen säätää vastaavista viittauksista. Sääntely vastaisi tältä osin momentissa omaksuttua, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettua lakia (1016/2004) ja työkäyttöön tarkoitettuja koneita koskevaa sääntelytapaa.

7.12 Rikoslaki

44 luku Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

1 §. *Terveysrikos.* Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukainen viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan korvattavaksi viitauksilla kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettuun lakiin ja EU:n yleiseen tuoteturvallisuusasetukseen.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin kuluttajaturvallisuus lain asemesta kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin. Lisäksi kuluttajapalvelun käsite ehdotetaan korvattavaksi edellä mainitun lain mukaisella kulutuspalvelun käsitteellä. Tunnusmerkistöä ehdotetaan poistettavaksi edellytys, jonka mukaan kulutuspalvelun suorittamisen, pitämisen myynissä tai muun luovuttamisen on tapahduttava elinkeinotoiminnan yhteydessä. Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain, kuten sitä edeltävän kuluttajaturvallisuuslain, vaatimukset koskevat myös muuta kuin elinkeinotoiminnan yhteydessä tapahtuvaa kulutuspalvelujen tarjoamista.

7.13 Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista

2 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista tulee voimaan 1.1.2025. Sen 2 §:n 5 momentissa oleva viittaus ehdotetaan korvattavaksi viitauksella EU:n yleiseen tuoteturvallisuusasetukseen ja kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettuun lakiin. Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista on tuotesääntelyä, minkä vuoksi säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi viittaus kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevaan yleiseen sääntelyyn.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

8.1 Kumottava sääntely

Tässä esityksessä ehdotetaan kumottavaksi kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011).

Kuluttajaturvallisuuslain 7 §:n nojalla on annettu valtioneuvoston asetus eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta (1110/2011), joka tämän esityksen mukaisesti kumoutuisi, kun kuluttajaturvallisuuslaki kumotaan.

Kuluttajaturvallisuuslain 52 §:n nojalla on annettu valtioneuvoston asetus formaldehydin enimmäismääristä eräissä tekstiilituotteissa (233/2012), joka tämän esityksen mukaisesti kumoutuisi, kun kuluttajaturvallisuuslaki kumotaan.

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004, kumottu) 5 ja 16 §:n nojalla on annettu valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004), joka on jätetty kuluttajaturvallisuuslain 55 §:n 5 momentin nojalla voimaan. Asetus kumoutuisi tämän esityksen mukaisesti, kun kuluttajaturvallisuuslaki kumotaan.

Tuoteturvallisuuslain (913/1986, kumottu) 24 §:n 1 momentin nojalla on annettu asetus näytteenotosta eräissä tapauksissa (98/1987), ja tuoteturvallisuuslain 24 §:n 2 ja 3 momentin nojalla on annettu asetus pehmustettujen istuinhuonekalujen paloturvallisuusvaatimuksista (743/1990) ja asetus patjojen paloturvallisuusvaatimuksista (57/1991). Asetukset on jätetty voimaan kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 41 §:n 5 momentin ja myöhemmin kuluttajaturvallisuuslain 55 §:n 5 momentin nojalla. Asetukset kumoutuisivat tämän esityksen mukaisesti, kun kuluttajaturvallisuuslaki kumotaan.

8.2 Voimaan jätettävä sääntely

Tässä esityksessä ehdotetaan kumottavaksi kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011).

Tuoteturvallisuuslain 24 §:n ja elintarvikelain (526/41, kumottu) 1 ja 11 §:n nojalla on annettu asetus elintarvikkeen kanssa kosketuksiin joutuvista tarvikkeista (539/1991). Sen 5 §:n nojalla on annettu kauppa- ja teollisuusministeriön päätös elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista tarvikkeista liukenevista raskasmetalleista (268/1992). Asetuksen 2 ja 5 §:n nojalla on annettu kauppa- ja teollisuusministeriön päätös N-nitrosoamiinien ja N-nitrosoituvien aineiden vapautumisesta elastomeeristä tai kumista valmistetuista tuttipullon tuteista ja huvituteista (903/1994). Asetus on kumottu asetuksella elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista tarvikkeista annetun asetuksen kumoamisesta (399/1996). Kauppa- ja teollisuusministeriön päätökset on jätetty voimaan kumoamissäädöksen 2 §:n 2 momentin nojalla sekä myöhemmin kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 41 §:n 5 momentin ja kuluttajaturvallisuuslain 55 §:n 5 momentin nojalla. Tässä esityksessä päätökset ehdotetaan jätettäväksi voimaan.

Eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) 4 §:n 2 momentin ja 5 §:n 2 momentin sekä kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 40 §:n nojalla on annettu valtioneuvoston asetus koneiden turvallisuudesta (400/2008). Asetus on jätetty voimaan kuluttajaturvallisuuslain 55 §:n 5 momentin nojalla, ja asetus ehdotetaan tässä esityksessä jätettäväksi edelleen voimaan.

Eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 8 §:n 3 momentin (272/2013) ja kuluttajaturvallisuuslain 52 §:n nojalla on annettu valtioneuvoston asetus eräiden leikkuulaitteiden markkinoille saattamisen kieltämisestä (683/2013), joka ehdotetaan tässä esityksessä jätettäväksi voimaan.

8.3 Muutettava sääntely

Tässä esityksessä ehdotetaan kumottavaksi kuluttajaturvallisuuslaki.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista vuosina 2022—2024 annetussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa (1283/2021) säädetään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista sekä julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista. Asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon 14 kohta koskee kuluttajaturvallisuuslain 33 §:ssä tarkoitettua tarkastuksesta perittävää maksua.

Maksutaulukon 14 kohtaan ehdotetaan merkittäväksi kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) sijaan laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta (x/x) ja 14.1 kohtaan kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain 17 §:ssä tarkoitettu tarkastus.

9 Voimaantulo

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltaminen alkaa 13.12.2024, jolloin myös esityksen mukaiset lait on pääasiassa tarkoitettu tulemaan voimaan. Esitys sisältää myös muutamia lakiehdotuksia, jotka koskevat jo vahvistettuja, 1.1.2025 voimaan tulevia lakeja ja joiden ehdotetaan tulevan voimaan yhdessä tuollaisten lakien kanssa.

9.1 Laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain on tarkoitus tulla voimaan 13.12.2024 kuluttajaturvallisuuslain kumoamisen yhteydessä.

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain 6 §:n 3 momentissa, 7 §:n 2 momentissa ja 8 §:n 2 momentissa säädettäisiin palveluntarjoajan kirjaamisvelvollisuudesta. Nämä säännökset tulisivat voimaan 13.12.2024, mutta niitä alettaisiin soveltaa vasta kuuden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta sellaisiin palveluntarjoajiin, joiden ei ole tullut voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain mukaan laatia turvallisuusasiakirjaa. Sellaisiin palveluntarjoajiin, joiden lain

tullessa voimaan on tullut laatia kuluttajaturvallisuuslain 7 §:ssä tarkoitettu turvallisuusasiakirja, sovellettaisiin uusia kirjaamisvelvollisuussäännöksiä heti niiden tullessa voimaan. Tästä säädettäisiin kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain 37 §:n 2 momentissa.

9.2 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta

Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n 1 momentti esitetään muutettavaksi säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla niin, että siihen lisättäisiin maininta kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetusta laista. Tämän muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 13.12.2024. Kyseistä lainkohtaa on muutettu eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta annetulla lailla (192/2024), joka on vahvistettu ja tulee voimaan 1.1.2025. Lailla 192/2024 momenttiin on lisätty maininta eräistä paloturvallisuuslaitteista annetusta laista (191/2024), joka tulee voimaan 1.1.2025. Lisäksi momenttia on muutettu niin, että siinä olevien lakien luettelo jaetaan numeroiduiksi kohdiksi.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että laki 192/2024 kumottaisiin 3. lakiehdotuksen mukaisesti 13.12.2024 alkaen. Sen tilalle ehdotetaan säädettäväksi 4. lakiehdotuksen mukainen laki, jolla toteutettaisiin sekä tämän esityksen että lain 192/2024 mukaiset muutokset eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettuun lakiin. Uusi, 4. lakiehdotuksen mukainen muutoslaki on tarkoitettu tulemaan voimaan 13.12.2024 lukuun ottamatta sen 1 §:n 1 momentin 32 kohtaa, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025 yhdessä sen lain kanssa, jota se koskee.

9.3 Terveydensuojelulaki

Terveydensuojelulain 3 §:ssä oleva lakiviittaus ehdotetaan muutettavaksi säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla. Tätä koskeva, 5. lakiehdotuksen mukainen laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 13.12.2024.

Kyseistä lainkohtaa on muutettu terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta annetulla lailla (801/2023), joka on vahvistettu ja tulee voimaan 1.1.2025.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että muutoslaki 801/2023 kumottaisiin 3. lakiehdotuksen mukaisesti 13.12.2024 alkaen. Sen tilalle ehdotetaan säädettäväksi 6. lakiehdotuksen mukaisesti uusi muutoslaki, jolla muutettaisiin 5. lakiehdotuksen mukaista lakia ja joka tulisi voimaan 1.1.2025.

9.4 Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista

Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista (191/2024) on vahvistettu ja tulee voimaan 1.1.2025. Sen 2 §:n 5 momenttia ehdotetaan tässä esityksessä muutettavaksi säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla.

Tämän esityksen 15. lakiehdotuksen mukainen laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 13.12.2024. Ei ole kuitenkaan tarkoitus, että 2 §:n 5 momentti tulisi voimaan yksin muun lain voimaantuloa vaan että laki eräistä paloturvallisuuslaitteista (191/2024) tulisi kokonaisuudessaan voimaan 1.1.2025 sellaisena kuin se on 15. lakiehdotuksen mukaisella lailla muutettuna.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Ympäristöministeriön säädösvalmisteluhankkeessa YM002:00/2024 valmistellaan hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain 17 luvun muuttamisesta. Esityksellä pannaan täytäntöön 11.3.2024 voimaan tulleet EU:n asetukset otsonikerrosta heikentävistä aineista ja fluoratuista kasvihuonekaasuista. Ympäristöministeriössä valmisteltava esitys ja käsillä oleva, työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteltava esitys eivät koske samoja säännöksiä eivätkä ole riippuvaisia toisistaan.

11 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

11.1 Kielto, toiminnan keskeyttäminen ja toimenpiteen teettäminen

Esityksen 2. lakiehdotuksen mukaisessa kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain 24 §:ssä säädettäisiin valvontaviranomaisen toimivaltuudesta kieltää kulutuspalvelun tarjoaminen, 25 §:ssä valvontaviranomaisen toimivaltuudesta keskeyttää toiminta ja 27 §:ssä valvontaviranomaisen toimivaltuudesta teettää toimenpide. Säännökset olisivat samankaltaisia voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain kieltä koskevan 36 §:n, toiminnan keskeyttämistä koskevan 37 §:n ja toimenpiteen teettämistä koskevan 38 §:n kanssa, eikä näihin toimivaltuuksiin esitetä elinkeinovapauden tai omaisuudensuojan kannalta merkittäviä muutoksia.

Perustuslain 18 §:n 1 momentissa säädetään elinkeinovapaudesta. Säännöksen mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu.

Kulutuspalvelun tarjoamisen kieltäminen ja toiminnan keskeyttäminen merkitsevät puuttumista perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattuun elinkeinovapauteen. Myös toimenpiteen teettämisellä palveluntarjoajan kustannuksella saatetaan puuttua elinkeinovapauteen, minkä lisäksi sillä puututaan palveluntarjoajan omaisuudensuojaan. Ehdotusta on näin ollen arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten, erityisesti sääntelyn hyväksyttävyyden ja suhteellisuuden, kannalta. Perusoikeuksien rajoittamisen yleiset edellytykset koskevat ennen muuta vaatimusta säätää rajoituksesta lailla, rajoituksen tarkkarajaisuutta ja täsmällisyyttä, rajoittamisen perusteena olevien syiden hyväksyttävyyttä, suhteellisuusvaatimuksen täyttymistä perusoikeutta rajoitettaessa, rajoitukseen liittyvien oikeusturvajärjestelyjen riittävyttä ja rajoituksen ristiriidattomuutta Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa (PeVL 10/2016 vp, s. 2—3).

Kiellolla, toiminnan keskeyttämisellä ja toimenpiteen teettämisellä pyritään ehkäisemään terveyden- ja hengenmenetyksiä. Niillä pyritään siis edistämään väestön terveyttä ja ehkäisemään terveyteen ja henkeen kohdistuvia vaaroja. Kiellon määräämisen, toiminnan keskeyttämisen ja toimenpiteen teettämisen mahdollisuus on tarpeen perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaisen oikeuden elämään ja oikeuden henkilökohtaiseen turvallisuuteen turvaamiseksi sekä sen perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaisen julkisen vallan velvollisuuden toteuttamiseksi, jonka mukaan sen on edistettävä väestön terveyttä. Kiellolle, toiminnan keskeyttämiselle ja toimenpiteen teettämiselle on katsottava olevan perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet (ks. vastaavasti PeVL 37/2005, s. 2/II).

Kielto on ehdotetun 24 §:n mukaan mahdollista määrätä, jos kulutuspalvelusta aiheutuu palvelun käyttäjälle tai sen välittömässä vaikutuspiirissä olevalle hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä vaaraa voida muilla tavoin estää. Ehdotetun 22 §:n 1 momentin mukaisen pääsäännön mukaisesti valvontaviranomaisen on ensin pyrittävä saamaan palveluntarjoaja vapaaehtoisesti korjaamaan tarjoamansa kulutuspalvelun tai toimintansa lainvastaisuus. Saman säännöksen 2 momentin mukaisen pääsäännön mukaan valvontaviranomaisen on ennen kieltopäätöksen antamista kehotettava palveluntarjoajaa korjaamaan tarjoamansa kulutuspalvelun tai toimintansa lainvastaisuus. Valvontaviranomainen voi poiketa 1 ja 2 momentin mukaisista velvollisuuksistaan, jos 25 §:n mukaiset toiminnan keskeyttämisen tai 26 §:n mukaiset toimenpiteen teettämisen edellytykset täyttyvät tai näiden velvollisuuksien noudattaminen olisi palveluntarjoajasta johtuvasta syystä ilmeisen tarpeetonta. Toiminta on mahdollista keskeyttää 25 §:n mukaisesti ja toimenpide teettää 26 §:n mukaisesti, jos on ilmeistä, että kulutuspalvelussa on lain tarkoittamalla tavalla välitön hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä sitä voida muuten estää. Ehdotetun sääntelyn voidaan katsoa täyttävän suhteellisuusvaatimuksen (ks. vastaavasti PeVL 37/2005, s. 2/II).

Ehdotetun 24 §:n mukainen kieltopäätös olisi hallintopäätös, jota koskevaan menettelyyn sovellettaisiin ehdotetun 22 §:n lisäksi hallintolain (434/2003) säännöksiä, joita ovat sen 6 luvun

säännöksen asian selvittämisestä ja asianosaisen kuulemisesta. Ehdotettujen 25 ja 26 §:n mukaiset toimet olisivat välittömän hallintopakon käyttöä. Niistä olisi kuitenkin tehtävä jälkikäteen ensi tilassa hallintopäätös. Päätöksiin voisi ehdotetun 35 §:n mukaisesti hakea muutosta hallinto-oikeudesta. Ehdotetun sääntelyn mukaisia oikeusturvajärjestelyjä on pidettävä riittävinä.

11.2 Tietojen saaminen ja oma-aloitteinen luovuttaminen

Esityksen 2. lakiehdotuksen mukaisessa kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain 18 §:ssä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä saada valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot muilta viranomaisilta sekä palveluntarjoajilta ja muilta, joita lain velvoitteet koskevat. Ehdotetussa 19 §:ssä säädettäisiin siitä, että viranomaisten salassapitosäännösten ja muiden tiedon luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä lain mukaisia tehtäviä suoritettaessa saatua tietoa saa luovuttaa oma-aloitteisesti muulle viranomaiselle valvontatehtävää varten sekä syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi.

Sääntely on merkityksellistä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että jos tietojensaantioikeuden ja tietojenluovuttamismahdollisuuden kohteena olevia tietoja ei luetella laissa, sääntelyyn pitää sisällyttää vaatimus tietojen välttämättömyydestä jonkin tarkoituksen kannalta (PeVL 36/2016 vp, ks. lisäksi esim. PeVL 17/2016 vp, s. 5—6 lausuntoviittauksineen).

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus ja oikeus luovuttaa tietoja oma-aloitteisesti sidottaisiin tietojen välttämättömyyteen laissa yksilöityjä tarkoituksia varten: Esityksen 2. lakiehdotuksen 18 §:n mukaisesti valvontaviranomaisella olisi oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä saada muilta viranomaisilta, palveluntarjoajilta ja muilta, joita lain velvoitteet koskevat, vain sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä valvonnan suorittamiseksi. Valvontaviranomaisen oikeus luovuttaa oma-aloitteisesti saamia tietoja muille viranomaisille rajattaisiin 2. lakiehdotuksen 19 §:n mukaisesti kolmeen yksilöityyn tilanteeseen. Tietoja voisi säännöksen mukaan luovuttaa oma-aloitteisesti esitutkintaviranomaisille siltä osin kuin on välttämätöntä rikosten estämistä tai selvittämistä varten ja syyttäjälle siltä osin kuin on välttämätöntä syyteharkintaa varten. Lisäksi valvontaviranomaisella olisi oikeus luovuttaa tietoja epäilemästään muun lain noudattamista koskevasta laiminlyönnistä tai epäkohdasta toimivaltaiselle viranomaiselle siltä osin kuin on välttämätöntä epäilyn saattamiseksi tuon viranomaisen tietoon.

11.3 Seuraamukset

11.3.1 Rikosoikeudelliset seuraamukset

Tämän esityksen 1. lakiehdotuksen mukaisesti kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain 16 §:ssä säädettäisiin kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita koskevista rangaistussäännöksistä. Sen 1 momentin mukaan ioka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo markkinavalvontalain nojalla annettua kieltoa tai määrävystä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kuluttajaturvallisuusrikkomuksesta sakkoon. Pvkälän 3 momentin mukaan rangaistus terveysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä. Säännös vastaa pitkälti voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain 50 §:ää.

Perustuslain 8 §:n sisältämän rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vtdinsisällön mukaan rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava riittäväällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa (PeVL

10/2016 vp, s. 9 lausuntoviittauksineen). Perustuslakivaliokunta ei sinänsä ole pitänyt blankorangaistussääntelyä perustuslain kieltämänä sääntelytekniikkana (PeVL 10/2016 vp, s. 8 lausuntoviittauksineen). Perusoikeusuudistuksessa perustuslakivaliokunta korosti, että blankosääntösten osalta tavoitteena tulee olla, että niiden edellyttämät valtuutusketjut ovat täsmällisiä, rangaistavuuden edellytykset ilmaisevat aineelliset säännökset ovat kirjoitetut rikossäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella ja nämä säännökset käsittävästä normistosta käy ilmi myös niiden rikkomisen rangaistavuus sekä kriminalisoinnin sisältävässä säännöksessä on jonkinlainen asiallinen luonnehdinta kriminalisoitavaksi tarkoitettusta teosta (PeVL 10/2016 vp, s. 9 ja PeVM 25/1994 vp). Laillisuusperiaatteen liittyvistä syistä johtuen blankosääntöksiin on syytä suhtautua torjuvasti (PeVL 10/2016 vp, s. 8 lausuntoviittauksineen).

Esityksen 1. lakiehdotuksen mukainen 16 §:n 1 momentti sisältää blankorangaistussääntelyn piirteitä, sillä siinä säädetään rangaistavaksi toisen säädöksen, markkinavalvontalain, nojalla annetun kiellon tai määräyksen rikkominen tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta. Säännöksestä käy kuitenkin täsmällisesti ilmi, minkälainen laiminlyönti on rangaistava; tunnusmerkistö ei sisällä viittausta markkinavalvontalain mukaisiin toimintavelvoitteisiin. Varsinaista säädösten ketiua ei siis ole, vaan säännöksessä säädetään täsmällisesti tunnusmerkistöstä, syyksi- luettavuudesta, rikosnimikkeestä ja rangaistuksesta.

Tässä esityksessä ehdotetaan 14. lakiehdotuksen mukaisesti muutettavaksi myös rikoslain 44 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta niin, että siinä oleva viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin korvattaisiin viittauksella yleiseen tuoteturvallisuusasetukseen ja kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettuun lakiin. Lisäksi pykälän 2 momentissa oleva viittaus kuluttajaturvallisuuslakiin korvattaisiin viittauksella ehdotettuun kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuun lakiin.

Rikoslain 44 luvun 1 §:llä on korvattu useita sellaisia rikoslain ulkopuolella olleita rangaistussääntöksiä, joiden tavoitteena on ihmisen terveyden suojeleminen (HE 17/2001 vp, s. 28). Rikoslain kokonaisuudistuksen yhtenä tavoitteena on ollut vankeusuhan sisältävien rangaistussääntösten siirtäminen rikoslakiin, minkä vuoksi myös terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät vankeusuhaiset rangaistussäännökset on koottu rikoslain 44 lukuun (HE 17/2001 vp, s. 9).

Lakivaliokunta on rikoslain 44 lukua koskevan uudistuksen yhteydessä katsonut olevansa vakuuttunut keskittämisperiaatteen käytökelvyydestä, vaikka keskittämisperiaatteen liittyvä myös ongelma rangaistussääntösten yleisluonteisuudesta ja siitä, ettei rangaistavuuden edellytyksiä ole tyhjentävästi sisällytetty rikoslakiin. Keskittämisperiaatteen toteuttaminen ei valiokunnan mukaan ole mahdollista siten, että rangaistavuuden edellytykset olisivat kokonaisuudessaan rikoslaisissa. Keskittämisperiaatteen noudattaminen ei kuitenkaan ole aiheuttanut ongelmia lainsäädännön selkeyden tai rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta. (LaVM 5/2002 vp, s. 3/I)

Tällä esityksellä ei puututtaisi rikoslain 44 luvun 1 §:ssä omaksuttuun sääntelytapaan, joka perustuu keskittämisperiaattele ja jonka ei ole katsottu aiheuttavan ongelmia lainsäädännön selkeyden tai rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta.

11.3.2 Hallinnollinen seuraamusmaksu

Tämän esityksen 1. ja 2. lakiehdotuksissa ehdotetaan seuraamusmaksusta säätämistä. Kuluttajatuotteita koskeva seuraamusmaksusääntely on 1. lakiehdotuksen 9–15 §:ssä ja kulutuspalveluja koskeva seuraamusmaksusääntely 2. lakiehdotuksen 5 ja 6 luvussa.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, ettei sääntelyn tarkkuuden yleistä vaatimusta voida seuraamusmaksusääntelyn yhteydessä sivuuttaa, vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistukaan hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn. Sääntösten tulee myös täyttää sanktioiden oikeasuhtaisuuteen liittyvät vaatimukset. (PeVL 9/2018, s. 3 lausuntoviittauksineen) Laissa on valiokunnan vakiintuneen käytännön mukaan täsmällisesti ja selkeästi säädettävä maksuvelvollisuuden ja maksun

suuruuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista (ks. esim. PeVL 28/2014 vp, s. 2/II lausuntoviittauksineen).

Niin 1. kuin 2. lakiehdotuksen mukaisessa laissa säädettäisiin omissa säännöksissään seuraamusmaksun perusteena olevista laiminlyönneistä, seuraamusmaksun suuruuden perusteista ja enimmäismääristä, seuraamusmaksun määräämättä jättämisen perusteista, seuraamusmaksun suhteesta rikosoikeudelliseen sääntelyyn, muutoksenhausta seuraamusmaksua koskevaan päätökseen ja seuraamusmaksun täytäntöönpanosta.

Kuluttajatuotteita koskevan 1. lakiehdotuksen mukaisen seuraamusmaksun alaan kuuluviksi velvollisuuksiksi ja vaatimuksiksi esitetään sellaisia tietojenanto-, merkintä-, ilmoitus-, menettelytapa- ja muita vastaavia velvollisuuksia, joiden rikkomisen voidaan arvioida jäävän usein terveystarkoituksen tunnusmerkistön ulkopuolelle mutta jotka kuitenkin yleisen tuoteturvallisuusasetuksen tarkoituksen toteutumiseksi ovat keskeisiä. Monille seuraamusmaksun alaan kuuluville velvoitteille yhteistä olisi myös niihin sisältyvä viipymättömyys- tai muu oikea-aikaisuusvaatimus. Tällaisten velvoitteiden rikkominen tulisi lähtökohtaisesti markkinavalvontaviranomaisen tietoon niin myöhäisessä vaiheessa, ettei muilla hallinnollisilla keinoilla, kuten määräyksen antamisella, voitaisi enää saavuttaa lainmukaista tilaa. Seuraamusmaksusääntelyllä pyritäisiin erityisesti ennakollisesti varmistamaan ihmisten terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi säädettyjen velvoitteiden noudattaminen myös sellaisissa tilanteissa, joissa rikosoikeudellinen sääntely ei soveltuisi tai joissa lainvastaisuuksiin ei tehokkaasti voitaisi puuttua muin hallinnollisin keinoin.

Kulutuspalveluita koskevan 2. lakiehdotuksen mukaisen seuraamusmaksun alaan ehdotetaan kuuluviksi vaarojen tunnistamista ja riskien arviointia koskevat velvoitteet (6 §), kulutuspalvelun suunnittelua ja toteutusta koskevat velvoitteet (7 §) ja onnettomuusilmoitusta koskeva velvoite (10 §).

Säännösten täsmällisyysvaatimukseen on kiinnitetty huomiota niin, että 1. lakiehdotuksen 9 §:ssä yksilöidään toimijakohtaisesti näiden velvollisuuksien laiminlyönnit, joiden perusteella seuraamusmaksu voitaisiin määrätä. Vastaavasti 2. lakiehdotuksen 29 §:ssä yksilöidään kaikki ne velvollisuudet, joiden rikkomisen perusteella voitaisiin määrätä seuraamusmaksu.

Seuraamusmaksujärjestelmän oikeasuhtaisuus varmistetaan niin 1. kuin 2. lakiehdotukseen sisältyvillä säännöksillä seuraamusmaksun suuruuden kokonaisarviointiin vaikuttavista seikoista, seuraamusmaksun ehdottomasta enimmäismäärästä sekä niistä seikoista, joiden perusteella seuraamusmaksu on jätettävä tai voidaan jättää määräämättä. Erityisen olennaisia tässä suhteessa ovat 1. lakiehdotuksen 12 §:n ja 2. lakiehdotuksen 32 §:n säännökset. Niiden mukaan seuraamusmaksua ei määrätä, jos rikkominen on vähäinen tai seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä myös silloin, kun toimija on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen eikä rikkominen ole vakava tai toistuva.

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta. Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytyksiä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Valvontaviranomaisen tekemään seuraamusmaksupäätökseen voisi niin 1. kuin 2. lakiehdotuksen mukaisesti hakea päätöstä hallinto-oikeudelta. Muutoksenhakuun sovellettaisiin, mitä siitä säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

11.4 Asetuksenantovaltuudet

Kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevassa, 1. lakiehdotuksessa on kaksi säännöstä asetuksenantovaltuuksista. Ehdotetun 2 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kuluttajatuotteille asetettavista vaatimuksista. Sääntely vastaisi tältä

osin voimassa olevaa kuluttajaturvallisuuslakia terveyden suojaamisen osalta. Toisin kuin on voimassa olevassa laissa, tarkempia säännöksiä ei voitaisi antaa omaisuuden suojaamiseksi. Ehdotetun 17 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnasta. Sääntely vastaisi tältä osin voimassa olevaa kuluttajaturvallisuuslakia.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Asetuksenantovaltuuksiin on perustuslakivaliokunnan käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (PeVL 106/2022 vp, s. 6, ks. esim. PeVL 38/2013 vp, s. 3/II—4/I). Perustuslain 80 §:n takia on olennaista, että säänneltävästä asiasta on riittävät perussäännökset laissa ja että valtuus on selvä sijoittaa pääsääntöisesti lain asianomaisen perussäännöksen yhteyteen (PeVL 74/2022 vp, s. 2—3 lausuntoviittauksineen).

Kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskeva, 1. lakiehdotus on soveltamisalaltaan laaja niin, että sen on tarkoitus kattaa lähtökohtaisesti kaikki kuluttajatuotteet. Ehdotetun 2 §:n 1 momentin nojalla voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kuluttajatuotteille asetettavista vaatimuksista, jotka tyypillisesti olisivat yksityiskohtaisia ja luonteeltaan varsin teknisiä ja saattaisivat koskea vain jotakin tiettyä tuoteryhmää. Tällaisista seikoista säätämistä asetuksen tasolla voidaan pitää perusteltuna (PeVL 106/2022 vp, s. 6 lausuntoviittauksineen). Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettu laki olisi yleislaki, eikä siinä olisi perusteltua säätää tiettyä tuoteryhmää koskevista vaatimuksista.

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevassa, 2. lakiehdotuksessa on kolme säännöstä asetusenantovaltuuksista. Ehdotetun 7 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kulutuspalvelujen suunnittelulle ja toteutukselle asetettavista vaatimuksista terveyden suojaamiseksi. Sääntely vastaisi tältä osin pitkälti voimassa olevaa kuluttajaturvallisuuslakia terveyden suojaamisen osalta. Toisin kuin on voimassa olevassa laissa, tarkempia säännöksiä ei voitaisi antaa omaisuuden suojaamiseksi. Ehdotetun 10 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoituksen sisällöstä ja muodosta. Ehdotetun 11 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelmasta ja sen sisällöstä. Kulutuspalvelujen suunnittelua ja toteutusta, valvontaviranomaiselle tehtävää onnettomuusilmoitusta ja valvontaviranomaisen valvontasuunnitelmaa koskevat perussäännökset olisivat edellä mainituissa pykälissä, ja asetusenantovaltuutta koskevat säännökset sijoitettaisiin näiden perussäännösten yhteyteen.

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskeva, 2. lakiehdotus on soveltamisalaltaan laaja niin, että sen on tarkoitus kattaa lähtökohtaisesti kaikki kulutuspalvelut. Ehdotetun 7 §:n 3 momentin nojalla voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kulutuspalveluille asetettavista vaatimuksista, jotka tyypillisesti olisivat yksityiskohtaisia ja luonteeltaan mahdollisesti varsin teknisiä ja saattaisivat koskea vain jotakin tiettyä palveluryhmää. Tällaisista seikoista säätämistä asetuksen tasolla voidaan pitää perusteltuna (PeVL 106/2022 vp, s. 6 lausuntoviittauksineen). Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettu laki olisi yleislaki, eikä siinä olisi perusteltua säätää tiettyä palveluryhmää koskevista vaatimuksista. Ehdotetun 10 §:n 2 momentin ja 11 §:n 5 momentin mukaiset asetusenantovaltuudet koskisivat onnettomuusilmoituksen muotoa ja sisältöä sekä valvontasuunnitelmaa ja sen sisältöä, ja näiden asetusenantovaltuuksien nojalla annettavat säännökset olisivat todennäköisesti yksityiskohtaisia ja osin teknisiä.

Esitykseen ei sisälly sellaisia ehdotuksia, joiden vuoksi esitys olisi tarpeen käsitellä perustuslain säätämisiäriestyksessä. Esitykseen sisältyvät lait voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisiäriestyksessä.

Ponsi

Koska yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta

sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2023/988 on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla ja joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, sekä muin edellä esitetyin perustein annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kuluttajatuotteiden turvallisuudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kuluttajatuotteisiin.

Kuluttajatuotteilla tarkoitetaan tässä laissa tuotteita, jotka kuuluvat yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/988, jäljempänä *yleinen tuoteturvallisuusasetus*, soveltamisalaan.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, tämän lain 4—6 §:ää sovelletaan myös sellaisten koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tai joita olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen (*kuluttajien käyttöön tarkoitettut koneet*). Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, tämän lain 16 §:ää sovelletaan ainoastaan kuluttajien käyttöön tarkoitettuihin koneisiin.

Tässä laissa säädetään myös kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnasta.

2 §

Kuluttajatuotteita koskevat yleiset vaatimukset

Kuluttajatuotteita koskevista yleisistä vaatimuksista ja velvollisuudesta noudattaa näitä vaatimuksia säädetään yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuluttajatuotteille asetettavista vaatimuksista terveyden suojaamiseksi.

3 §

Kuluttajatuotteita koskevat kielivaatimukset

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 9 artiklan 7 kohdassa, 11 artiklan 4 kohdassa, 19 artiklan d alakohdassa ja 22 artiklan 9 kohdan d alakohdassa tarkoitettut tiedot on annettava suomeksi, ruotsiksi tai kummallakin kielellä niin kuin kielilain (423/2003) 34 §:ssä säädetään, jollei tietoja ole annettu yleisesti tunnetuilla ohje- ja varoitusmerkinnöillä.

Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan myös silloin, kun siinä tarkoitettut tiedot annetaan yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 21 artiklassa tarkoitettulla tavalla sähköisessä muodossa.

Jollei 2 momentista muuta johdu, yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 21 artiklassa tarkoitettut tiedot on annettava suomeksi, ruotsiksi tai kummallakin kielellä niin kuin kielilain 34 §:ssä säädetään siltä osin kuin se on tarpeen tiedon yksilöimiseksi ja ymmärtämiseksi.

4 §

Markkinavalvontaviranomaiset

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen ja tämän lain mukainen markkinavalvontaviranomainen on se, joka valvoo muun lainsäädännön nojalla kuluttajatuotteen turvallisuutta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on yleisen tuoteturvallisuusasetuksen ja tämän lain mukainen markkinavalvontaviranomainen, jos 1 momentissa tarkoitettua viranomaista ei ole.

Jos 1 momentissa tarkoitettua viranomaista ei ole, Tulli on yleisen tuoteturvallisuusasetuksen ja tämän lain mukainen markkinavalvontaviranomainen, kun markkinavalvonta kohdistuu:

- 1) maahantuontiin Euroopan unionin ulkopuolelta;
- 2) vientiin Suomesta;
- 3) kuljettamiseen Suomen kautta;
- 4) kuluttajatuote-erän purkamiseen ja siihen liittyvään varastointiin toimitettaessa kuluttajatuotteita Suomeen Euroopan unionin jäsenmaista

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii markkinavalvontaviranomaisena kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta.

Markkinavalvontaviranomaisen tehtävistä ja toimivaltuuksista säädetään tämän lain lisäksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*, ja yleisessä tuoteturvallisuusasetuksessa.

Ulkorajavalvontaviranomaisesta säädetään markkinavalvontalain 4 §:n 2 momentissa.

5 §

Markkinavalvonta

Markkinavalvontaviranomainen valvoo kuluttajatuotteiden turvallisuutta ja vaatimustenmukaisuutta sekä tämän lain ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaisten talouden toimijoiden ja verkkomarkkinapaikkojen tarjoajien velvollisuuksien noudattamista kuluttajatuotteiden osalta.

Kuluttajatuotteiden markkinavalvontaan sovelletaan tämän lain lisäksi markkinavalvontalaissa säädettyjä toimivaltuuksia.

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan tämän lain 4—6 §:n lisäksi markkinavalvontalaissa säädettyjä toimivaltuuksia.

6 §

Oikeus tehdä tarkastuksia

Markkinavalvontaviranomaisen oikeudesta tehdä tarkastuksia säädetään markkinavalvontalaissa.

Tarkastus voidaan ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin vain, jos tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikos.

Markkinavalvontalain 14 §:ssä tarkoitettulle ulkopuoliselle asiantuntijalle ei voida antaa oikeutta ulottaa tarkastusta edellä 2 momentissa tarkoitettuihin, pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin.

7 §

Verkkomarkkinapaikan tarjoajaa koskeva määräys

Jos vaarallisen kuluttajatuotteen tarjoamiseen viittaavaa sisältöä on verkkomarkkinapaikan tarjoajan verkkorajapinnalla eikä ole muita tehokkaita keinoja vakavan riskin poistamiseksi, markkinavalvontaviranomainen voi määrätä verkkomarkkinapaikan tarjoajan poistamaan tällaisen sisällön verkkorajapinnaltaan, estämään pääsyn siihen tai näyttämään nimenomaisen varoituksen.

Jos yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklan 5 kohdan mukaiset edellytykset täyttyvät, markkinavalvontaviranomainen voi 1 momentin nojalla antamassaan määräyksessä vaatia verk-

komarkkinapaikan tarjoajaa määrättyksi ajaksi poistamaan sen verkkorajapinnalta kaiken kyseisen vaarallisen kuluttajatuotteen tarjoamiseen viittaavan samanlaisen sisällön, estämään pääsyn siihen tai näyttämään nimenomaisen varoituksen.

Tätä pykälää sovellettaessa on noudatettava, mitä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 22 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 5 kohdassa säädetään määräyksen antamisesta ja sisällöstä.

Markkinavalvontaviranomainen voi antaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua määräyksen myös väliaikaisena. Väliaikainen määräys on voimassa, kunnes markkinavalvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Markkinavalvontaviranomaisen on ratkaistava asia kiireellisesti.

Markkinavalvontaviranomainen voi tehostaa tämän pykälän nojalla antamaansa määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

8 §

Ilmoittaminen Euroopan komissiolle

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 26 artiklan 1—3 ja 6—8 kohdassa tarkoitettujen jäsenvaltion ilmoitusten tekeminen ja 26 artiklan 8 kohdassa tarkoitettujen jäsenvaltion tarkastusten suorittaminen ovat markkinavalvontaviranomaisen tehtäviä.

9 §

Seuraamusmaksu

Seuraamusmaksu voidaan määrätä valmistajalle tai yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 13 artiklassa tarkoitettulle, valmistajana pidettävälle henkilölle, joka ei noudata yleisen tuoteturvallisuusasetuksen:

1) 9 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaista vaatimusta toteuttaa sisäinen riskianalyysi ja laatia tekniset asiakirjat;

2) 9 artiklan 4 kohdan mukaista vaatimusta varmistaa, että käytössä on menettelyjä, jotta sarjatuotantona tuotetut tuotteet pysyvät yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 5 artiklassa säädetyn yleisen turvallisuusvaatimuksen mukaisina;

3) 9 artiklan 5—7 kohdan mukaista merkintä- ja tietojenantovaatimusta;

4) 9 artiklan 8 kohdan mukaista vaatimusta toteuttaa korjaavat toimenpiteet tuotteen saattamiseksi tehokkaasti vaatimusten mukaiseksi, ilmoittaa tuotteen vaarallisuudesta kuluttajille yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 35 tai 36 artiklan mukaisesti ja ilmoittaa asiasta Safety Business Gateway -järjestelmän kautta niiden jäsenvaltioiden markkinavalvontaviranomaisille, joissa tuote on asetettu saataville markkinoilla;

5) 9 artiklan 10 kohdan mukaista vaatimusta varmistaa, että muille talouden toimijoille, vastuushenkilöille ja verkkomarkkinapaikkojen tarjoajille kyseisessä toimitusketjussa tiedotetaan oikea-aikaisesti niiden tunnistamista turvallisuusongelmista;

6) 9 artiklan 11 kohdan mukaista vaatimusta asettaa julkisesti saataville viestintäkanavia;

7) 9 artiklan 12 kohdan mukaista vaatimusta tutkia tehdyt valitukset ja onnettomuuksista saadut tiedot ja pitää sisäistä rekisteriä näistä valituksista sekä tuotteiden palautusmenettelyistä ja korjaavista toimenpiteistä;

8) 20 artiklan mukaista velvollisuutta ilmoittaa onnettomuudesta tai ohjeistaa maahantuojaa tai yhtä jakelijoista tekemään ilmoitus.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös maahantuojalle, joka ei noudata yleisen tuoteturvallisuusasetuksen:

1) 11 artiklan 1 kohdan mukaista vaatimusta varmistaa ennen tuotteen saattamista markkinoille, että tuote on yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 5 artiklassa säädetyn yleisen turvallisuusvaatimuksen mukainen ja että valmistaja on noudattanut yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 9 artiklan 2, 5 ja 6 kohdassa säädettyjä vaatimuksia;

2) 11 artiklan 2 kohdan mukaista vaatimusta ilmoittaa vaarallisesta tuotteesta valmistajalle ja varmistaa, että markkinavalvontaviranomaisille ilmoitetaan asiasta Safety Business Gateway -järjestelmän kautta;

3) 11 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaista merkintä- ja tietojenantovaatimusta;

4) 11 artiklan 8 kohdan mukaista vaatimusta ilmoittaa tuotteen vaarallisuudesta valmistajalle, toteuttaa korjaavat toimenpiteet tuotteen saattamiseksi tehokkaasti vaatimusten mukaiseksi ja ilmoittaa asiasta Safety Business Gateway -järjestelmän kautta niiden jäsenvaltioiden markkinavalvontaviranomaisille, joissa tuote on asetettu saataville markkinoilla;

5) 11 artiklan 9 kohdan mukaista vaatimusta asettaa julkisesti saataville viestintäkanavia;

6) 11 artiklan 10 kohdan mukaista vaatimusta tutkia tehdyt valitukset ja onnettomuuksista saadut tiedot ja kirjata rekisteriin nämä valitukset sekä tuotteiden palautusmenettelyt ja korjaavat toimenpiteet;

7) 19 artiklan mukaista tietojenantovelvollisuutta;

8) 20 artiklan 3 kohdan mukaista vaatimusta ilmoittaa valmistajalle onnettomuudesta.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös jakelijalle, joka ei noudata yleisen tuoteturvallisuusasetuksen:

1) 12 artiklan 1 kohdan mukaista vaatimusta ennen tuotteen asettamista saataville markkinoilla tarkistaa, että valmistaja ja tapauksen mukaan maahantuoja ovat noudattaneet 9 artiklan 5, 6 ja 7 kohdassa sekä soveltuvin osin 11 artiklan 3 ja 4 kohdassa vahvistettuja vaatimuksia;

2) 12 artiklan 4 kohdan mukaista vaatimusta ilmoittaa sen markkinoille asettamasta vaarallisesta tuotteesta tapauksen mukaan välittömästi valmistajalle tai maahantuojalle;

3) 19 artiklan mukaista tietojenantovelvollisuutta.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös valtuutetulle edustajalle, joka ei noudata yleisen tuoteturvallisuusasetuksen:

1) 19 artiklan mukaista tietojenantovelvollisuutta;

2) 20 artiklan 3 kohdan mukaista vaatimusta ilmoittaa valmistajalle onnettomuudesta.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös verkkomarkkinapaikan tarjoajalle, joka ei noudata yleisen tuoteturvallisuusasetuksen:

1) 22 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaista velvollisuutta nimetä keskitetty yhteyspiste ja ilmoittaa tiedot tästä Safety Gate -portaalissa;

2) 22 artiklan 1 kohdan mukaista velvollisuutta rekisteröityä Safety Gate -portaaliiin;

3) 22 artiklan 3 kohdan mukaista velvollisuutta varmistaa, että sillä on käytössä tuoteturvallisuutta koskeva sisäiset prosessit;

4) 22 artiklan 4 tai 6 kohdan mukaista velvollisuutta ilmoittaa toteutetuista toimista sähköisesti käyttämällä Safety Gate -portaalissa julkaistuja markkinavalvontaviranomaisen yhteystietoja;

5) 22 artiklan 12 kohdan mukaista vaatimusta antaa kuluttajille asianmukaisia ja oikea-aikaisia tietoja;

6) 22 artiklan 12 kohdan mukaista vaatimusta pidättäytyä asettamasta esteitä palautusmenettelylle;

7) 22 artiklan 12 kohdan mukaista vaatimusta ilmoittaa Safety Business Gateway -järjestelmän kautta verkkorajapinnallaan tarjotuista vaarallisista tuotteista, joista se on saanut tosiasiallisen tiedon sekä korjaavista toimenpiteistä, joita sen tietojen mukaan on jo toteutettu;

8) 22 artiklan 12 kohdan mukaista vaatimusta ilmoittaa asianomaisille elinkeinonharjoittajille ja talouden toimijoille viipymättä onnettomuuksista tai turvallisuusongelmista saamistaan tiedoista, jos se on saanut tiedon, että nämä elinkeinonharjoittajat ovat tarjonneet kyseistä tuotetta sen rajapinnan kautta;

9) 22 artiklan 12 kohdan mukaista vaatimusta ilmoittaa ilman aiheetonta viivytystä Safety Business gateway -järjestelmän kautta sille ilmoitetuista, vakavaan riskiin tai tosiasialliseen vahinkoon kuluttajan terveydelle tai turvallisuudelle johtaneista onnettomuuksista, jotka on aiheuttanut sen verkkomarkkinapaikalla saataville asetettu tuote, ja ilmoittaa asiasta valmistajalle.

Lisäksi seuraamusmaksu voidaan määrätä talouden toimijalle, joka ei noudata yleisen tuoteturvallisuusasetuksen

1) 19 artiklan mukaista tietojenantovelvollisuutta;

2) 36 artiklan mukaista vaatimusta antaa tiedot tuoteturvallisuuteen liittyvästä palautusmenettelystä palautusmenettelyilmoituksen muodossa;

3) 37 artiklan mukaista vaatimusta tarjota tuoteturvallisuuteen liittyvässä palautusmenettelyssä kuluttajalle tehokas, maksuton ja oikea-aikainen oikaisukeino.

Seuraamusmaksun suuruus

Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin, ja sitä määrättäessä otetaan huomioon:

- 1) rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus ja kestoaika;
- 2) rikkomuksella saavutettu hyöty, jos tämä tieto on saatavilla;
- 3) valmistajan, valtuutetun edustajan, maahantuojan, jakelijan tai verkkomarkkinapaikan tarjoajan toimet vahingon lieventämiseksi tai korjaamiseksi;
- 4) valmistajan, valtuutetun edustajan, maahantuojan, jakelijan tai verkkomarkkinapaikan tarjoajan mahdolliset aiemmat tämän lain säännöksiin liittyvät rikkomukset;
- 5) muussa jäsenvaltiossa samasta rajat ylittävästä rikkomuksesta elinkeinonharjoittajalle määrätty seuraamus, jos tieto tällaisesta seuraamuksesta on saatavilla;
- 6) mahdolliset muut kuin 1—5 kohdassa tarkoitetut tapauksen olosuhteisiin vaikuttaneet tekijät.

Jos seuraamusmaksu määrätään oikeushenkilölle, seuraamusmaksu saa olla enintään yhden prosentin kyseisen rikkomuksen päättymistä edeltäneen vuoden liikevaihdosta, kuitenkin enintään 100 000 euroa. Jos tilinpäätös ei ole seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut tai jos liiketoiminta on vasta aloitettu eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään yhden prosentin hänen rikkomuksen päättymistä edeltäneenä vuonna toimitetun verotuksen mukaisista tuloistaan, kuitenkin enintään 10 000 euroa. Jos tuloja ei voida luotettavasti selvittää, ne voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

11 §

Seuraamusmaksun määrääminen

Seuraamusmaksun määrää markkinavalvontaviranomainen. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli kaksi vuotta. Seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee.

Seuraamusmaksua koskevassa asiassa ei saa seuraamusmaksun määräämiseksi luonnolliselle henkilölle käyttää hänen markkinavalvontalain 8 §:ssä säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle mainitun lain 28 §:n nojalla sakon uhka velvollisuuden täyttämiseksi.

12 §

Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen

Seuraamusmaksua ei määrätä, jos rikkomus on vähäinen tai seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Seuraamusmaksua ei määrätä sille, jonka samasta teosta on vireillä tai lainvoimaisesti ratkaistu seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia.

Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä, jos valmistaja, valtuutettu edustaja, maahantuojaja, jakelija tai verkkomarkkinapaikan tarjoaja on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen eikä rikkomus ole vakava tai toistuva.

Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä myös, jos saman rikkomuksen johdosta on tuomittu uhkasakko maksettavaksi.

13 §

Seuraamusmaksun suhde rikosoikeudelliseen sääntelyyn

Seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, joka on epäiltyä samasta teosta esitutkinnassa, jonka osalta on vireillä samaa tekoa koskeva syyteharkinta tai joka on vastaajana tuomioistuimessa samaa tekoa koskevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei saa määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu rikosasiassa lainvoimainen tuomio.

Jos samasta teosta on vireillä seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tai se on lainvoimaisesti ratkaistu, esitutkintaa ei saa aloittaa, kun epäiltyä on luonnollinen henkilö, syytettyä luonnollista henkilöä vastaan ei saa nostaa eikä tuomiota rikosasiassa antaa.

Rangaistus terveysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä.

14 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muutoksenhaussa uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämishan asettamista ja täytäntöönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen sovelletaan kuitenkin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Markkinavalvontaviranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

Markkinavalvontaviranomaisen tämän lain 7 §:n nojalla antamaan väliaikaiseen määräykseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

15 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä.

16 §

Kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita koskevat rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo markkinavalvontalain nojalla annettua kieltoa tai määräystä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kuluttajaturvallisuusrikkomuksesta sakkoon.

Se, joka rikkoo tämän lain tai markkinavalvontalain nojalla annettua, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

Rangaistus terveysrikoksesta säädetään rikoslain 44 luvun 1 §:ssä.

17 §

Kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunta

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä voi toimia kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunta.

Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata kuluttajaturvallisuuslainsäädännön soveltamista ja sen valvontaa, antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita lainsäädännön ja sen valvonnan kehittämiseksi samoin kuin käsitellä muita tämän lain ja kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain (/) täytäntöönpanoon sekä kuluttajatuotteiden ja kulutuspalvelujen turvallisuuden kehittämiseen liittyviä asioita. Neuvottelukunnan tulee myös suunnitella toimenpiteitä tarpeellisen yhteistyön järjestämiseksi työsuojelua, pelastustointia, poliisitointia, standardisointia, tutkimusta ja testausta sekä muita kuluttajatuotteiden ja kulutuspalvelujen turvallisuuteen liittyviä asioita käsittelevien kanssa.

Tarkempia säännöksiä kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

18 §

Kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnan kokoonpano

Kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukuntaan kuuluu valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä enintään kahdeksantoista muuta jäsentä. Varapuheenjohtajalle ja muulle jäsenelle valtioneuvosto määrää henkilökohtaisen varajäsenen.

Neuvottelukunnan puheenjohtajan sekä varapuheenjohtajan ja kuuden muun jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla henkilöitä, joiden ei voida katsoa edustavan toiminnanharjoittajien tai kuluttajien etuja.

Jos neuvottelukunnan jäsen tai varajäsen eroaa kesken toimikautensa, työ- ja elinkeinoministeriö määrää hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden jäsenen tai varajäsenen ottaen huomioon, mitä 2 momentissa säädetään.

19 §

Voimaantulo

Tällä lailla kumotaan kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011).

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista tarvikkeista liukenevista raskasmetalleista (268/1992), kauppa- ja teollisuusministeriön päätös N-nitrosoamiinien ja N-nitrosoituvien aneiden vapautumisesta elastomeeristä tai kumista valmistetuista tuteista ja huvituteista (903/1994), valtioneuvoston asetus koneiden turvallisuudesta (400/2008) ja asetus eräiden leikkuulaitteiden markkinoille saattamisen kieltämisestä (683/2013) jäävät edelleen voimaan.

Tällä lailla kumotaan eräiden riskien aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annettu laki (1197/2009).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

kulutuspalvelujen turvallisuudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltaisala

Tätä lakia sovelletaan kulutuspalveluihin. *Kulutuspalvelulla* tarkoitetaan sellaista palvelua, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota olennaisessa määrin käytetään yksityiseen tai siihen rinnastettavaan kulutukseen.

Tämän lain säännöksiä sovellettaessa *palveluntarjoajalla* tarkoitetaan luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka tarjoaa kulutuspalvelua.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta palveluntarjoajaan, joka on luonnollinen henkilö, siltä osin kuin tämä tarjoaa kulutuspalvelua muussa kuin elinkeinotoiminnassa.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta myöskään palveluntarjoajaan, joka on yhdistys tai muu yhteisö, siltä osin kuin tämä tarjoaa kulutuspalvelua jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa.

2 §

Lain toissijaisuus ja täydentävyys

Tätä lakia sovelletaan kulutuspalveluihin siltä osin kuin niiden turvallisuudesta ei muualla laissa ole säännöksiä, joissa edellytetään vähintään samaa turvallisuustasoa kuin tässä laissa.

3 §

Turvallinen kulutuspalvelu ja turvallisuuden arviointi

Turvallisena pidetään kulutuspalvelua, joka suunnitellaan ja toteutetaan tämän lain vaatimusten mukaisesti ja josta ei aiheudu kulutuspalvelun käyttäjien tai sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien terveydelle vaaraa, joka ei ole hyväksyttävissä.

Kulutuspalvelun turvallisuutta arvioitaessa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- 1) kulutuspalvelun turvallisuutta koskeva muu lainsäädäntö;
- 2) kulutuspalvelun turvallisuutta koskevat kansainväliset ja kansalliset standardit;
- 3) valvontaviranomaisen ohjeet ja suositukset;
- 4) kulutuspalvelun turvallisuutta koskevat käytännesäännöt;
- 5) nykyinen tieto ja tekniikka;
- 6) kulutuspalvelun käyttäjien ja sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien kohtuulliset odotukset.

2 luku

Palveluntarjoajan velvollisuudet

4 §

Huolellisuusvelvollisuus

Palveluntarjoajan on huolehdittava siitä, että kulutuspalvelu on turvallinen sen käyttäjille ja muille sen välittömässä vaikutuspiirissä oleville.

5 §

Selvilläolovelvollisuus

Palveluntarjoajalla on oltava sellaiset tämän lain säännösten noudattamiseksi riittävät ja oikeat tiedot kulutuspalvelusta, jotka ovat kohtuudella saatavissa.

6 §

Vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi

Palveluntarjoajan on tunnistettava kulutuspalveluun liittyvät vaaratekijät ja vaaratilanteet (*vaarojen tunnistaminen*). Palveluntarjoajan on arvioitava niihin liittyvät riskit (*riskien arviointi*).

Riskien arvioinnissa on muiden vakavien vaarojen lisäksi aina pidettävä vakavana:

- 1) hukkumisvaaraa;
 - 2) korkealta putoamisen vaaraa;
 - 3) eläimistä aiheutuvaa vaaraa;
 - 4) kehoon kohdistuvan toimenpiteen tai hoidon invasiivisuudesta aiheutuvaa vaaraa;
 - 5) suuresta liike-energiasta aiheutuvaa vaaraa;
 - 6) palveluympäristön syrjäisestä sijainnista aiheutuvaa vaaraa;
 - 7) ihmisten suuresta määrästä aiheutuvaa vaaraa.
- Tässä pykälässä tarkoitettujen velvoitteidensa täyttämiseksi palveluntarjoajan on pidettävä kirjaa, josta 1 ja 2 momentissa tarkoitettut seikat käyvät ilmi.

7 §

Suunnittelu ja toteutus

Palveluntarjoajan on suunniteltava ja toteutettava kulutuspalvelu siten, että se on turvallinen. Palveluntarjoajan on tätä tarkoitusta varten ainakin:

- 1) huolehdittava palvelun suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvan henkilöstön osaamisesta, riittävästä määrästä ja selkeästä vastuunjaosta;
- 2) käytettävä kulutuspalvelun turvalliseen toteuttamiseen soveltuvia menetelmiä, tuotteita ja ympäristöä;
- 3) varauduttava erityis-, onnettomuus- ja hätätilanteisiin;
- 4) annettava kulutuspalvelun käyttäjille ja muille sen välittömässä vaikutuspiirissä oleville selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla näiden turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavat tiedot;
- 5) varmistettava kulutuspalvelun riittävä käytönaikainen valvonta; sekä
- 6) lopettaessaan kulutuspalvelun tarjoamisen poistettava kulutuspalveluun liittyvät vaarat.

Tässä pykälässä tarkoitettujen velvoitteidensa täyttämiseksi palveluntarjoajan on pidettävä kirjaa, josta 1 momentissa tarkoitettut seikat käyvät ilmi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kulutuspalvelujen suunnittelulle ja toteutukselle asetettavista vaatimuksista terveyden suojaamiseksi.

8 §

Turvallisuuden jatkuva seuranta ja parantaminen

Palveluntarjoajan on seurattava kulutuspalvelun turvallisuutta, turvallisuuden puutteita ja kulutuspalvelusta aiheutuvia onnettomuuksia, arvioitava turvallisuustoimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä ryhdyttävä tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin.

Tässä pykälässä tarkoitettujen velvoitteidensa täyttämiseksi palveluntarjoajan on pidettävä kirjaa, josta 1 momentissa tarkoitettut seikat käyvät ilmi.

9 §

Eräiden palveluntarjoajien velvollisuuksien riskiperusteinen soveltaminen

Palveluntarjoajan on täytettävä 7 ja 8 §:n mukaiset velvoitteensa niin, että se toteuttaa 6 §:n 1 momentin mukaisen riskien arvioinnin tulokseen nähden vähintään siltä kohtuudella vaadittavat ja riittävät toimet, kun otetaan huomioon erityisesti:

- 1) kulutuspalvelun tyyppi ja luonne;
- 2) kulutuspalvelun laajuus;
- 3) kulutuspalvelun toteuttamisen olosuhteet; sekä
- 4) kulutuspalvelua käyttävien ja muiden sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien henkilöryhmien erityispiirteet.

10 §

Onnettomuudesta ilmoittaminen valvontaviranomaiselle

Jos kulutuspalvelusta aiheutuu tai on lähellä aiheutua vakava tai riskien arvioinnin tulokseen nähden ennakoimaton onnettomuus, palveluntarjoajan on ilmoitettava tästä viipymättä valvontaviranomaiselle. Palveluntarjoajan on ilmoitettava samalla, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt tapahtuneen vuoksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä ja muodosta.

3 luku

Valvontaviranomaiset ja valvontakeinot

11 §

Valvonta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tämän lain mukainen valvontaviranomainen.

Valvontaviranomainen valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista.

Valvontaviranomaisen on hoidettava tehtävänsä tehokkaalla ja riskiperusteisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Valvontaviranomainen laatii tämän lain mukaista valvontaansa koskevan valvontasuunnitelman. Suunnitelmassa on otettava huomioon riskiperusteisuus sekä valvonnan toteuttamisen eri muodot siten, että valvonta on vaikuttavuudeltaan mahdollisimman kattavaa. Valvontasuunnitelma on tarkistettava vuosittain, ja sen toteutuminen on arvioitava.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelmasta ja sen sisällöstä.

12 §

Valvonnan ohjaus

Tämä lain säännösten noudattamista koskevan valvonnan ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

13 §

Tarkastusoikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus päästä alueelle, huoneistoon ja muuhun sellaiseen tilaan, jonne pääsy on tässä laissa tarkoitetun valvonnan kannalta tarpeen, tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa tarkastus voidaan tehdä, jos on syytä epäillä, että kulutuspalvelussa on tehty rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu terveysrikos. Jäljempänä 16 §:ssä tarkoitetulle ulkopuoliselle asiantuntijalle ei tarkastusoikeutta pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin voida antaa.

Tarkastuksissa noudatetaan, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

14 §

Onnettomuuden tutkinta

Jos valvontaviranomainen arvioi onnettomuuden syyn selvittämisen tai onnettomuuksien ehkäisyn kannalta tarpeelliseksi, se voi tutkia tietoonsa tulleen kulutuspalvelusta aiheutuneen onnettomuuden. Tutkimuksessa on selvitettävä tapahtumien kulku ja tapahtumaan johtaneet syyt sekä mahdollisuudet ennaltaehkäistä samankaltaisten onnettomuuksien toistuminen.

15 §

Näytteet ja palvelun käyttö

Valvontaviranomaisella on oikeus ottaa kulutuspalvelun yhteydessä käytettävästä tuotteesta näytteitä ja käyttää kulutuspalvelua, jos se on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnan kannalta tarpeellista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu näyte tai kulutuspalvelun käyttö on, jos palveluntarjoaja sitä vaatii, korvattava käyvän hinnan mukaan, jollei havaita, että kulutuspalvelu on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen.

Jos kulutuspalvelu ei täytä tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia, valvontaviranomainen voi velvoittaa palveluntarjoajan korvaamaan kulutuspalvelun hankinnasta, testauksesta ja tutkimisesta aiheutuneet kustannukset.

Näytteiden ottamisesta ja palvelun käytöstä on voimassa, mitä 13 §:ssä säädetään valvontatoimien ulottamisesta pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin ja hallintolain noudattamisesta.

16 §

Ulkopuoliset asiantuntijat

Valvontaviranomainen voi valvonnassa käyttää apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Ulkopuoliset asiantuntijat voivat tehdä valvontaviranomaisen pyynnöstä viranomaisvalvontaa varten tarvittavia tarkastuksia, tutkimuksia ja selvityksiä. Ulkopuolisella asiantuntijalla on oltava tarkastusten, tutkimusten ja selvitysten tekemiseen tarvittava asiantuntemus ja pätevyys. Ulkopuolisen asiantuntijan on osoitettava pätevyytensä ja käyttämiensä tarkastus- ja tutkimusmenetelmien luotettavuus palveluja tilaavalle viranomaiselle.

Ulkopuolisen asiantuntijan palveluksessa ja johtotehtävissä olevaan sovelletaan tämän hoitossa tämän lain mukaisia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

17 §

Valvontaviranomaisen suoritteista perittävät maksut

Tämän lain mukaisten valtion suoritteiden maksullisuudesta säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992). Valvontaviranomainen perii palveluntarjoajalta maksun 23 ja 24 §:n sekä ja 26 §:n 1 momentin nojalla annetun päätöksen noudattamista koskevasta tarkastuksesta.

18 §

Oikeus saada tietoja

Valvontaviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä saada valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot muilta viranomaisilta sekä palveluntarjoajilta ja muilta, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

19 §

Oikeus luovuttaa tietoja oma-aloitteisesti

Valvontaviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä omasta aloitteestaan luovuttaa tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan saamiaan tietoja:

- 1) esitutkintaviranomaisille siltä osin kuin on välttämätöntä rikosten estämistä tai selvittämistä varten;
- 2) syyttäjälle siltä osin kuin on välttämätöntä syyteharkintaa varten;

3) epäilemästään muun lain noudattamista koskevasta laiminlyönnistä tai epäkohdasta toimivaltaiselle viranomaiselle siltä osin kuin on välttämätöntä epäilyn saattamiseksi tuon viranomaisen tietoon.

20 §

Tiedottaminen

Valvontaviranomaisen on tiedotettava 4 ja 5 luvun säännösten nojalla tekemistään päätöksistä sekä 14 §:ssä tarkoitetun onnettomuuden tutkinnan tuloksista.

Valvontaviranomainen voi tiedottaa myös muista kulutuspalvelujen käyttäjien tai niiden välittömässä vaikutuspiirissä olevien turvallisuuden kannalta tarpeellisista asioista.

21 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä.

22 §

Valvontamenettely

Valvontaviranomaisen on pyrittävä saamaan palveluntarjoaja vapaaehtoisesti korjaamaan tarjoamansa kulutuspalvelun tai toimintansa lainvastaisuus.

Valvontaviranomaisen on ennen valvontapäätöksen tai kieltopäätöksen antamista kehotettava palveluntarjoajaa määräajassa korjaamaan tarjoamansa kulutuspalvelun tai toimintansa lainvastaisuus. Kehotuksessa on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin valvontaviranomainen voi ryhtyä, jos kehotusta ei noudateta.

Valvontaviranomainen voi poiketa 1 ja 2 momentin mukaisista velvollisuuksistaan, jos 25 §:n mukaiset toimenpiteen teettämisen tai 26 §:n mukaiset toiminnan keskeyttämisen edellytykset täyttyvät taikka näiden velvollisuuksien noudattaminen olisi palveluntarjoajasta johtuvasta syystä ilmeisen tarpeetonta.

4 luku

Velvoittavat päätökset

23 §

Valvontapäätös

Jos palveluntarjoaja ei noudata tämän lain säännöksissä asetettuja velvollisuuksia, valvontaviranomainen voi velvoittaa palveluntarjoajan korjaamaan tämän tarjoaman kulutuspalvelun tai toiminnan lainvastaisuuden asettamassaan määräajassa ja määrämällään tavalla.

24 §

Kieltopäätös

Jos kulutuspalvelusta aiheutuu palvelun käyttäjälle tai sen vaikutuspiirissä olevalle hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä vaaraa voida muilla tavoin estää, valvontaviranomainen voi kieltää kulutuspalvelun tarjoamisen, kunnes hengen tai terveyden menettämisen vaara aiheuttava lainvastaisuus on poistettu.

Valvontaviranomainen voi kieltopäätöksessä määrätä sen tavan, jolla palveluntarjoajan on poistettava lainvastaisuus.

25 §

Toiminnan keskeyttäminen

Jos on ilmeistä, että kulutuspalvelusta aiheutuu välitön hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä sitä voida muuten estää, valvontaviranomaisella on oikeus heti keskeyttää toiminta siltä osin kuin se on välttämätöntä vaaran torjumiseksi.

Toiminnan keskeyttämisestä on annettava ensi tilassa keskeyttämisen jälkeen ratkaisu, ja samalla on annettava 23 tai 24 §:ssä tarkoitettu ratkaisu, jos sellaista ei jo ole samassa asiassa annettu.

26 §

Toimenpiteen teettäminen

Jos on ilmeistä, että kulutuspalvelusta aiheutuu välitön hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä sitä voida muuten estää, valvontaviranomaisella on oikeus teettää vaaran poistamiseksi välttämättömät toimenpiteet palveluntarjoajan kustannuksella.

Toimenpiteen teettämisestä on annettava ensi tilassa teettämisen jälkeen ratkaisu, ja samalla on annettava 23 tai 24 §:ssä tarkoitettu ratkaisu, jos sellaista ei jo ole samassa asiassa annettu.

27 §

Määräys tiedottamisesta

Valvontaviranomainen voi velvoittaa palveluntarjoajan tiedottamaan määräajassa ja määrämällään tavalla antamastaan päätöksestä tai kiellosta.

Valvontaviranomainen voi palveluntarjoajan kustannuksella tiedottaa 1 momentissa tarkoitetuista asioista, jos palveluntarjoaja ei ole noudattanut viranomaisen antamaa määräystä tai jos kiireellisyden vuoksi tällaiseen tiedottamiseen on painavia syitä.

28 §

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

Valvontaviranomainen voi määrätä 18 §:ssä tarkoitettujen palveluntarjoajan tietojenantovelvoitteen tehosteeksi uhkasakon sekä 23—24 §:ssä ja 27 §:n 1 momentissa tarkoitettussa päätöksessä asetettua velvollisuuden tehosteeksi uhkasakon taikka teettämis- tai keskeyttämisuhan siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

5 luku

Seuraamukset

29 §

Seuraamusmaksu

Seuraamusmaksu voidaan määrätä palveluntarjoajalle, joka rikkoo:

- 1) 6 §:n 1 momentin mukaista velvollisuuttaan tunnistaa kulutuspalveluun liittyvät vaarat ja arvioida niihin liittyvät riskit;
- 2) 6 §:n 2 momentin mukaista kirjaamisvelvollisuuttaan;
- 3) 10 §:n mukaista velvollisuuttaan tehdä valvontaviranomaiselle mainitun säännöksen mukainen ilmoitus.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös palveluntarjoajalle, joka rikkoo:

- 1) 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaista velvollisuuttaan huolehtia palvelun suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvan henkilöstön osaamisesta, riittävästä määrästä ja vastuunjaosta;

2) 7 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaista velvollisuuttaan käyttää kulutuspalvelun turvalliseen toteuttamiseen soveltuvia menetelmiä, tuotteita ja ympäristöä;

3) 7 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista velvollisuuttaan varautua erityis-, onnettomuus- ja hätätilanteisiin;

4) 7 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaista velvollisuuttaan antaa kulutuspalvelun käyttäjille ja muille sen välittömässä vaikutuspiirissä oleville selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla näiden turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavat tiedot;

5) 7 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaista velvollisuuttaan varmistaa palvelun riittävä käytön-aikainen valvonta;

6) 7 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaista velvollisuuttaan lopettaessaan kulutuspalvelun tarjoamisen poistaa kulutuspalveluun liittyvät vaarat;

7) 7 §:n 2 momentin tai 8 §:n 2 momentin mukaista kirjaamisvelvollisuuttaan.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä 2 momentin perusteella vain, jos palveluntarjoaja ei ole toteuttanut 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla riittäviä ja siltä kohtuudella vaadittavia toimia.

30 §

Seuraamusmaksun suuruus

Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin, ja sitä määrättäessä otetaan huomioon:

1) rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus ja kestoaika;

2) rikkomuksella saavutettu hyöty, jos tämä tieto on saatavilla;

3) palveluntarjoajan toimet rikkomuksen korjaamiseksi;

4) palveluntarjoajan mahdolliset aiemmat tämän lain säännöksiin liittyvät rikkomukset;

5) mahdolliset muut kuin 1—5 kohdassa tarkoitettut tapauksen olosuhteisiin vaikuttaneet tekijät.

Jos seuraamusmaksu määrätään oikeushenkilölle, seuraamusmaksu saa olla enintään yhden prosentin kyseisen rikkomuksen päättymistä edeltäneen vuoden liikevaihdosta tai vastaavasta tuotosta, kuitenkin enintään 100 000 euroa. Jos tilinpäätös ei ole seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut tai jos toiminta on vasta aloitettu eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto tai vastaava tuotto voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään yhden prosentin hänen rikkomuksen päättymistä edeltäneenä vuonna toimitetun verotuksen mukaisista tuloistaan, kuitenkin enintään 10 000 euroa. Jos tuloja ei voida luotettavasti selvittää, ne voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

31 §

Seuraamusmaksun määrääminen

Seuraamusmaksun määrää valvontaviranomainen. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli kaksi vuotta. Seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee.

Seuraamusmaksua koskevassa asiassa ei saa seuraamusmaksun määräämiseksi luonnolliselle henkilölle käyttää hänen 18 §:ssä säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle 28 §:n nojalla sakon uhka tietojenantovelvollisuuden täyttämiseksi.

32 §

Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen

Seuraamusmaksua ei määrätä, jos rikkomus on vähäinen tai seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Seuraamusmaksua ei määrätä sille, jonka samasta teosta on vireillä tai lainvoimaisesti ratkaistu seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia.

Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä, jos palveluntarjoaja on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen eikä rikkomus ole vakava tai toistuva.

Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä myös sillä perusteella, että rikkomus on tullut valvontaviranomaisen tietoon 10 §:ssä tarkoitetulla ilmoituksella edellyttäen, että ilmoitus tehdään mainitussa säännöksessä tarkoitetulla tavalla välittömästi ja se täyttää mainitun säännöksen mukaiset vaatimukset eikä rikkomus ole vakava tai toistuva.

Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä myös, jos saman rikkomuksen johdosta on tuomittu uhkasakko maksettavaksi.

33 §

Seuraamusmaksun suhde rikosoikeudelliseen sääntelyyn

Seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, joka on epäiltyä samasta teosta esitutkinnassa, jonka osalta on vireillä samaa tekoa koskeva syyteharkinta tai joka on vastaajana tuomioistuimessa samaa tekoa koskevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei saa määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu rikosasiassa lainvoimainen tuomio.

Jos samasta teosta on vireillä seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tai se on lainvoimaisesti ratkaistu, esitutkintaa ei saa aloittaa, kun epäiltyä on luonnollinen henkilö, syytettä luonnollista henkilöä vastaan ei saa nostaa eikä tuomiota rikosasiassa antaa.

Rangaistus terveysrikoksesta säädetään rikoslain 44 luvun 1 §:ssä.

34 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä.

6 luku

Erinäiset säännökset

35 §

Muutoksenhaku

Valvontaviranomaisen päätökseen voi hakea muutosta.

Muutoksenhausta valvontaviranomaisen päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

36 §

Täytäntöönpano

Valvontaviranomaisen 23—26 §:n tai 27 §:n 1 momentin nojalla tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

37 §

Voimaantulosäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 6 §:n 3 momenttia, 7 §:n 2 momenttia ja 8 §:n 2 momenttia aletaan soveltaa kuuden kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta sellaisiin palveluntarjoajiin, joiden ei tämän lain tullessa voimaan ole tullut laatia kuluttajaturvallisuuslain 7 §:ssä tarkoitettua turvallisuusasiakirjaa.

3.

Laki

terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta annetun lain ja eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan laki terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta (801/2023) ja laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (192/2024).

2 §

Tämä laki tulee voimaan kuuta 20 .

4.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 ja 3 momentti sekä 6, 7 ja 19 § sekä 27 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti laissa 558/2023, 1 §:n 3 momentti laissa 993/2020 sekä 6 ja 7 § laissa 248/2022, ja

lisätään lakiin uusi 4 d §, lain 22 a §:ään uusi 6 momentti ja lain 27 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 248/2022, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien lakien soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä:

Tätä lakia sovelletaan seuraavien lakien soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä:

1) hissiturvallisuuslaki (1134/2016);

- 2) mittauslaitelaki (707/2011);
- 3) pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (180/2015);
- 4) räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (1139/2016);
- 5) painelaitelaki (1144/2016);
- 6) sähköturvallisuuslaki (1135/2016);
- 7) räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (1140/2016);
- 8) kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annettu laki (218/2018);
- 9) kaasulaitelaki (502/2018);
- 10) säteilylaki (859/2018);
- 11) ilmailulaki (864/2014);
- 12) aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (794/2020);
- 13) ajoneuvolaki (82/2021);
- 14) jätelaki (646/2011);
- 15) ympäristönsuojelulaki (527/2014);
- 16) EU-ympäristömerkistä annettu laki (832/2014);
- 17) huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annettu laki (1712/2015);
- 18) sähköisen viestinnän palveluista annettu laki (917/2014);
- 19) laivavarustelaki (1503/2011);
- 20) tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annettu laki (1005/2008);
- 21) vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annettu laki (387/2013);
- 22) kemikaalilaki (599/2013);
- 23) kosmeettisista valmisteista annettu laki (492/2013);
- 24) tupakkalaki (549/2016);
- 25) jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (265/2022);
- 26) lannoitelaki (711/2022);
- 27) terveydensuojelulaki (763/1994);
- 28) eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annettu laki (102/2023);
- 29) lelujen turvallisuudesta annettu laki (1154/2011);
- 30) vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettu laki (541/2023);
- 31) kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettu laki (/);
- 32) eräistä paloturvallisuuslaitteista annettu laki (191/2024).

Tässä laissa säädetään myös markkina- ja turvallisuusasetuksen 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua yhteyspisteestä, toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/515, jäljempänä *vastavuoroisen tunnustamisen asetus*, 9 artiklassa tarkoitettua tuoteyhteyksistä sekä yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/988, jäljempänä *yleinen tuoteturvallisuusasetus*, 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua keskitettyä kansallista yhteyspisteestä.

4 d §

Kansallinen keskitetty yhteyspiste

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna keskitettynä kansallisena yhteyspisteinä.

Keskitetyn kansallisen yhteyspisteen tehtävistä säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 25 artiklan 2 kohdassa.

6 §

Tehtävien hoito ja tärkeysjärjestys

Markkinavalvontaviranomaisen on hoidettava tehtävänsä tehokkaalla ja riskinarviointiin perustuen mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen. Riskinarvioinnissa on otettava huomioon markkinavalvontasetuksen 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut tekijät niin kuin siinä ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklassa säädetään.

7 §

Valvontasuunnitelma

Markkinavalvontaviranomaisen, lukuun ottamatta kuntaa, on laadittava 1 §:n 1 momentissa mainittujen lakien soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvonnasta valvontasuunnitelma, jossa on otettava huomioon, mitä markkinavalvontasetuksen 13 artiklassa ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklassa säädetään.

19 §

Palautusmenettelymääräys

Markkinavalvontaviranomainen voi määrätä talouden toimijaan ottamaan markkinoilta ja loppukäyttäjältä takaisin tuotteen, joka aiheuttaa riskin ihmisten terveydelle, turvallisuudelle, ympäristölle, omaisuudelle tai muulle 1 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa tarkoitettulle yleiselle edulle, jos 17 §:ssä tarkoitettu määräys tai 18 §:ssä tarkoitettu kielto tai määräys ei ole riittävä.

Jos 17 §:ssä tarkoitettu määräys tai 18 §:ssä tarkoitettu kielto tai määräys ei ole riittävä ja jos vaatimustenvastaisuus määräyksestä tai kiellosta huolimatta jatkuu, 1 momentissa tarkoitettu määräys voidaan antaa myös, jos tuotetta koskevat asiakirjat tai tiedot eivät ole vaatimusten mukaiset tai niitä ei pyynnöstä toimiteta markkinavalvontaviranomaiselle ja puutteet ovat olennaisia.

Kuluttajatuotteita koskevasta palautusmenettelystä säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 36 ja 37 artiklassa.

Muuta kuin kuluttajatuotetta koskevasta palautusmenettelystä säädetään 19 a §:ssä.

19 a §

Muita kuin kuluttajatuotteita koskeva palautusmenettely

Markkinavalvontaviranomainen voi muuta kuin kuluttajatuotetta koskevassa palautusmenettelyssä määrätä talouden toimijan ottamaan tuotteen markkinoilta sekä ottamaan tuotteen takaisin loppukäyttäjältä ja antamaan sen tilalle vastaavan tai samankaltaisen vaatimustenmukaisen tuotteen taikka purkamaan kaupan.

Jos 19 §:n 1 momentissa tarkoitettun riskin torjumiseksi katsotaan riittäväksi, markkinavalvontaviranomainen voi loppukäyttäjän hallussa olevan tuotteen takaisin ottamisen sijasta määrätä talouden toimijan korjaamaan tai korjauttamaan tuotteen siten, että sen rakenteessa tai koostumuksessa olevasta viasta tai puutteesta taikka siitä annetuista totuudenvastaisista, harhaanjohtavista tai puutteellisista tiedoista aiheutuva riski poistuu.

22 a §

Verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimivaltuudet

Verkkomarkkinapaikan tarjoajaa koskevasta määräyksestä säädetään lisäksi kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa.

27 §

Ilmoittaminen Euroopan komissiolle

Markkinavalvontaviranomaisen on viipymättä ilmoitettava 16—19 a §:n nojalla tekemästään päätöksestä Euroopan komissiolle ja muille Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen jäsenvaltioille, jos markkinavalvontaviranomainen katsoo, että tuotteen vaatimustenvastaisuus ei rajoitu vain Suomen alueelle. Kansallisiin toimenpiteisiin sovelletaan muutoin, mitä suojalauseke- ja suojamenettelyistä säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä, jolla yhdenmukaistetaan tuotteiden kaupan pitämisen ehtoja.

Kuluttajatuotteita koskevasta ilmoittamisvelvollisuudesta säädetään kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 1 §:n 1 momentin 32 kohta tulee kuitenkin voimaan vasta päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 1258/2022, seuraavasti:

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa ([527/2014](#)), vesihuoltolaissa ([119/2001](#)), säteilylaissa ([859/2018](#)), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa ([322/1987](#)), työturvallisuuslaissa ([738/2002](#)), vesilaissa ([587/2011](#)), jäte-laissa ([646/2011](#)), maankäyttö- ja rakennuslaissa ([132/1999](#)), ulkoilulaissa ([606/1973](#)), eräistä naapurussuhteista annetussa laissa ([26/1920](#)), elintarvikelaissa ([297/2021](#)), kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa (/) sekä eläinlääkintähuoltolaissa ([765/2009](#)).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 3 §, sellaisena kuin se on laissa (/), seuraavasti:

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa ([527/2014](#)), vesihuolto-
laissa ([119/2001](#)), säteilylaissa ([859/2018](#)), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoi-
missa annetussa laissa ([322/1987](#)), työturvallisuuslaissa ([738/2002](#)), vesilaissa ([587/2011](#)), jä-
teläissa ([646/2011](#)), rakentamislaisissa ([751/2023](#)), ulkoilulaissa ([606/1973](#)), eräistä naapuruus-
suhteista annetussa laissa ([26/1920](#)), elintarvikelaissa ([297/2021](#)), kulutuspalvelujen turvalli-
suudesta annetussa laissa (/) sekä eläinlääkintähuoltolaisissa ([765/2009](#)).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain ([527/2014](#)) 19 §:n 3 momentti ja 24 §:n 2 momentti, sellai-
sena kuin ne ovat, 19 §:n 3 momentti laissa [1166/2018](#) ja 24 §:n 2 momentti laissa [916/2021](#),
seuraavasti:

19 §

Kemikaalien käyttöä koskevat erityiset velvollisuudet

Kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista säädetään lisäksi vaarallisten kemikaalien ja räjäh-
teiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa.

24 §

Muut valvontaviranomaiset

Koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen ([400/2008](#)) noudattamista val-
vovat viranomaiset valvovat kukin toimialallaan 217 §:n 2 momentissa tarkoitetun valtioneu-
voston asetuksen noudattamista. Kunnan terveydensuojeluviranomaiset ja elintarvikevalvonta-
viranomaiset valvovat kukin toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston
asetuksen noudattamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

kuluttajansuojalain 5 luvun 16 a §:n ja 9 luvun 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 5 luvun 16 a §:n 2 momentin 2 kohta ja 9 luvun 16 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 5 luvun 16 a §:n 2 momentin 2 kohta laissa 1242/2021 ja 9 luvun 16 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 16/1994, seuraavasti:

5 luku

Tavarankauppa

16 a §

Virheilmoitus

Ostaja saa 1 momentissa säädetyn estämättä vedota tavaran virheeseen, jos:

2) virhe perustuu siihen, että tavara ei ominaisuuksiltaan vastaa terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi annetuissa säännöksissä tai määräyksissä asetettuja vaatimuksia; tai

9 luku

Taloelementtien kauppa ja rakennusurakka

16 §

Virheilmoitus

Tilaaaja saa 1 momentin estämättä vedota virheeseen, jos:

2) virhe perustuu siihen, että suoritus ei ominaisuuksiltaan vastaa terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi annetuissa säännöksissä tai määräyksissä asetettuja vaatimuksia; tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

kosmeettisista valmisteista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

2 §

Suhde muihin säädöksiin

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta säädetään kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

tupakkalain 74 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkalain (549/2016) 74 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 283/2022, seuraavasti:

74 §

Yleiset tupakointikiellot

Tupakoida ei saa:

4) yleisillä leikkikentillä ja niihin kooltaan, toiminnoiltaan ja käyttöasteeltaan rinnastuvilla muilla leikkikentillä ja -paikoilla;

Savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuilla leikkikentillä ja -paikoilla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

metsästyslain 34 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan metsästyslain (615/1993) 34 a §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 504/2017, seuraavasti:

34 a §

Ravintohoukutin

Edellä 1 momentin nojalla säädettävä kieltö ei koske yritystä, jonka kaupparekisteriin ilmoitetun toiminnan laatu tai toimiala on luontokuvaus- ja katselutoiminta. Tällaiseen yritykseen sovelletaan, mitä kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa (/) säädetään.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun ravintohoukuttimen sijaintipaikassa on oltava tiedot ravintohoukuttimen ylläpitäjistä yhteystietoineen. Ravintohoukuttimesta on tehtävä ilmoitus paikkatietoineen Suomen riistakeskukselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

kemikaalilain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kemikaalilain (599/2013) 5 §:n 1 momentin 15 kohta ja 2 momentti
ja
lisätään lain 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 554/2014, 711/2020 ja 547/2023, uusi 16 kohta seuraavasti:

5 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Kemikaaleista terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien sekä kemikaalien fysikaalisten vaarojen ja haittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta säädetään lisäksi seuraavissa laeissa:

15) tupakkalaki (549/2016);

16) laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta (/).

Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta säädetään yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2023/988 sekä kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

hissiturvallisuuslain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hissiturvallisuuslain (1134/2016) 5 §:n 8 momentti, sellaisena kuin se on laissa 251/2022, seuraavasti:

5 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Kevythissien, liukuportaiden, liukukäytävien ja nosto-ovien markkinoille saattamisesta säädetään eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetussa laissa (1016/2004) ja kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 217/2018, seuraavasti:

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

1 §

Terveysrikos

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

2) kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain (/) tai yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/988,

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomitava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, terveysturvakoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain (/) taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin luovuttaa kulutuspalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki

eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain (191/2024) 2 §:n 5 momentti seuraavasti:

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta säädetään lisäksi yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2023/988 sekä kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

Työministeri Arto Satonen

4.

Laki**eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 ja 3 momentti sekä 6, 7 ja 19 § sekä 27 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti laissa 558/2023, 1 §:n 3 momentti laissa 993/2020 sekä 6 ja 7 § laissa 248/2022, ja

lisätään lakiin uusi 4 d §, lain 22 a §:ään uusi 6 momentti ja lain 27 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 248/2022, uusi 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain ([1134/2016](#)), mittauslaitelain ([707/2011](#)), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain ([180/2015](#)), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain ([1139/2016](#)), painelaitelain ([1144/2016](#)), sähköturvallisuuslain ([1135/2016](#)), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain ([1140/2016](#)), kuluttajien käyttöön tarkoitettuista henkilönsuojaimista annetun lain ([218/2018](#)), kaasulaitelain ([502/2018](#)), säteilylain ([859/2018](#)), ilmailulain ([864/2014](#)), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain ([794/2020](#)), ajoneuvolain ([82/2021](#)), jätelain ([646/2011](#)), ympäristönsuojelulain ([527/2014](#)), EU-ympäristömerkistä annetun lain ([832/2014](#)), huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain ([1712/2015](#)), sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ([917/2014](#)), laivavarustelain ([1503/2011](#)), tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinälle asetettavista vaatimuksista annetun lain ([1005/2008](#)), vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain ([387/2013](#)), kemikaalilain ([599/2013](#)), kosmeettisista valmisteista annetun lain ([492/2013](#)), tupakkalain ([549/2016](#)), jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun

Tätä lakia sovelletaan seuraavien lakien soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä:

Tätä lakia sovelletaan seuraavien lakien soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä:

- 1) hissiturvallisuuslaki (1134/2016);
- 2) mittauslaitelaki (707/2011);
- 3) pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (180/2015);
- 4) räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (1139/2016);
- 5) painelaitelaki (1144/2016);
- 6) sähköturvallisuuslaki (1135/2016);
- 7) räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (1140/2016);
- 8) kuluttajien käyttöön tarkoitettuista henkilönsuojaimista annettu laki (218/2018);
- 9) kaasulaitelaki (502/2018);
- 10) säteilylaki (859/2018);
- 11) ilmailulaki (864/2014);
- 12) aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (794/2020);
- 13) ajoneuvolaki (82/2021);
- 14) jätelaki (646/2011);
- 15) ympäristönsuojelulaki (527/2014);
- 16) EU-ympäristömerkistä annettu laki (832/2014);

Voimassa oleva laki

lain (265/2022), lannoitelain (711/2022), terveydensuojelulain (763/1994), eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain (102/2023), lelujen turvallisuudesta annetun lain (1154/2011) sekä vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (541/2023) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tässä laissa säädetään myös markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*, 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitettusta yhteyspisteestä sekä toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/515, jäljempänä *vastavuoroisen tunnustamisen asetus*, 9 artiklassa tarkoitettusta tuoteyhteyksipisteestä.

Ehdotus

- 17) *huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annettu laki (1712/2015);*
 - 18) *sähköisen viestinnän palveluista annettu laki (917/2014);*
 - 19) *laivavarustelaki (1503/2011);*
 - 20) *tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinälle asetettavista vaatimuksista annettu laki (1005/2008);*
 - 21) *vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annettu laki (387/2013);*
 - 22) *kemikaalilaki (599/2013);*
 - 23) *kosmeettisista valmisteista annettu laki (492/2013);*
 - 24) *tupakkalaki (549/2016);*
 - 25) *jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annettu laki (265/2022);*
 - 26) *lannoitelaki (711/2022);*
 - 27) *terveydensuojelulaki (763/1994);*
 - 28) *eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annettu laki (102/2023);*
 - 29) *lelujen turvallisuudesta annettu laki (1154/2011);*
 - 30) *vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettu laki (541/2023);*
 - 31) *kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettu laki (/);*
 - 32) *eräistä paloturvallisuuslaitteista annettu laki (191/2024).*
-

Tässä laissa säädetään myös *markkinavalvonta-asetuksen* 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitettusta yhteyspisteestä, toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/515, jäljempänä *vastavuoroisen tunnustamisen asetus*, 9 artiklassa tarkoitettusta tuoteyhteyksipisteestä sekä *yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen*

(EU) 2023/988, jäljempänä **yleinen tuoteturvallisuusasetus**, 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua keskitetystä kansallisesta yhteyspisteestä.

4 d §

4 d § on kumottu L:lla [1.4.2022/266](#).

6 §

Markkinavalvontaviranomaisen on hoidettava tehtävänsä tehokkaalla ja riskinarviointiin perustuen mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen. Riskinarvioinnissa on otettava huomioon markkinavalvonta-asetuksen 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut tekijät.

7 §

Markkinavalvontaviranomaisen, lukuun ottamatta kuntaa, on laadittava 1 §:n 1 momentissa mainittujen lakien soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvonnasta valvontasuunnitelma, jossa on otettava huomioon, mitä markkinavalvonta-asetuksen 13 artiklassa säädetään.

19 §

Markkinavalvontaviranomainen voi määrätä talouden toimijan ottamaan markkinoilta ja loppukäyttäjältä takaisin tuotteen, joka aiheuttaa riskin ihmisten terveydelle, turvallisuudelle, ympäristölle, omaisuudelle tai muulle 1 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa tarkoitettulle yleiselle edulle, sekä antamaan

4 d §

Kansallinen keskitetty yhteyspiste

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna keskitettynä kansallisena yhteyspisteenä.

Keskitetyn kansallisen yhteyspisteen tehtävistä säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 25 artiklan 2 kohdassa.

6 §

Markkinavalvontaviranomaisen on hoidettava tehtävänsä tehokkaalla ja riskinarviointiin perustuen mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen. Riskinarvioinnissa on otettava huomioon markkinavalvonta-asetuksen 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut tekijät *niin kuin siinä ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklassa säädetään.*

7 §

Markkinavalvontaviranomaisen, lukuun ottamatta kuntaa, on laadittava 1 §:n 1 momentissa mainittujen lakien soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvonnasta valvontasuunnitelma, jossa on otettava huomioon, mitä markkinavalvonta-asetuksen 13 artiklassa *ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 23 artiklassa säädetään.*

19 §

Markkinavalvontaviranomainen voi määrätä talouden toimijaan ottamaan markkinoilta ja loppukäyttäjältä takaisin tuotteen, joka aiheuttaa riskin ihmisten terveydelle, turvallisuudelle, ympäristölle, omaisuudelle tai muulle 1 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa

sen tilalle vastaava tai samankaltainen vaatimustenmukainen tuote taikka purkamaan kauppa, jos 17 §:ssä tarkoitettu määräys tai 18 §:ssä tarkoitettu kieltö tai määräys ei ole riittävä.

Jos 17 §:ssä tarkoitettu määräys tai 18 §:ssä tarkoitettu kieltö tai määräys ei ole riittävä ja jos vaatimustenvastaisuus määräyksestä tai kiellosta huolimatta jatkuu, 1 momentissa tarkoitettu määräys voidaan antaa myös, jos tuotetta koskevat asiakirjat tai tiedot eivät ole vaatimusten mukaiset tai niitä ei pyynnöstä toimiteta markkinavalvontaviranomaiselle ja puutteet ovat olennaisia.

Jos 1 momentissa tarkoitettun tuotteen aiheuttaman riskin torjumiseksi katsotaan riittäväksi, markkinavalvontaviranomainen voi loppukäyttäjän hallussa olevan tuotteen takaisin ottamisen sijasta määrätä talouden toimijan korjaamaan tai korjauttamaan tuote siten, että sen rakenteessa tai koostumuksessa olevasta viasta tai puutteesta taikka siitä annetuista totuudenvastaisista, harhaanjohtavista tai puutteellisista tiedoista aiheutuva riski poistuu.

tarkoitettulle yleiselle edulle, jos 17 §:ssä tarkoitettu määräys tai 18 §:ssä tarkoitettu kieltö tai määräys ei ole riittävä.

Jos 17 §:ssä tarkoitettu määräys tai 18 §:ssä tarkoitettu kieltö tai määräys ei ole riittävä ja jos vaatimustenvastaisuus määräyksestä tai kiellosta huolimatta jatkuu, 1 momentissa tarkoitettu määräys voidaan antaa myös, jos tuotetta koskevat asiakirjat tai tiedot eivät ole vaatimusten mukaiset tai niitä ei pyynnöstä toimiteta markkinavalvontaviranomaiselle ja puutteet ovat olennaisia.

Kuluttajatuotteita koskevasta palautusmenettelystä säädetään yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 36 ja 37 artiklassa.

Muuta kuin kuluttajatuotetta koskevasta palautusmenettelystä säädetään 19 a §:ssä.

19 a §

Muita kuin kuluttajatuotteita koskeva palautusmenettely

Markkinavalvontaviranomainen voi muuta kuin kuluttajatuotetta koskevassa palautusmenettelyssä määrätä talouden toimijan ottamaan tuotteen markkinoilta sekä ottamaan tuotteen takaisin loppukäyttäjältä ja antamaan sen tilalle vastaavan tai samankaltaisen vaatimustenmukaisen tuotteen taikka purkamaan kaupan.

Jos 19 §:n 1 momentissa tarkoitettun riskin torjumiseksi katsotaan riittäväksi, markkinavalvontaviranomainen voi loppukäyttäjän hallussa olevan tuotteen takaisin ottamisen sijasta määrätä talouden toimijan korjaamaan tai korjauttamaan tuotteen siten, että sen rakenteessa tai koostumuksessa olevasta viasta tai puutteesta taikka siitä annetuista totuudenvastaisista, harhaanjohtavista tai puutteellisista tiedoista aiheutuva riski poistuu.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 a §

22 a §

Verkkomarkkinapaikan tarjoajaa koskevasta määräyksestä säädetään lisäksi kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa.

27 §

27 §

Markkina- ja kilpailuviranomaisen on viipymättä ilmoitettava 16–19 §:n nojalla tekemästään päätöksestä Euroopan komissiolle ja muille Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen jäsenvaltioille, jos markkina- ja kilpailuviranomainen katsoo, että tuotteen vaatimustenvastaisuus ei rajoitu vain Suomen alueelle. Kansallisiin toimenpiteisiin sovelletaan muutoin, mitä suojalauseke- ja suojamenettelystä säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä, jolla yhdenmukaistetaan tuotteiden kaupan pitämisen ehtoja.

Markkina- ja kilpailuviranomaisen on viipymättä ilmoitettava 16—19 a §:n nojalla tekemästään päätöksestä Euroopan komissiolle ja muille Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen jäsenvaltioille, jos markkina- ja kilpailuviranomainen katsoo, että tuotteen vaatimustenvastaisuus ei rajoitu vain Suomen alueelle. Kansallisiin toimenpiteisiin sovelletaan muutoin, mitä suojalauseke- ja suojamenettelystä säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä, jolla yhdenmukaistetaan tuotteiden kaupan pitämisen ehtoja.

Kuluttajatuotteita koskevasta ilmoittamisvelvollisuudesta säädetään kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa.

Kuluttajatuotteita koskevasta ilmoittamisvelvollisuudesta säädetään kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 1258/2022, seuraavasti:

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa ([527/2014](#)), vesihuoltolaissa ([119/2001](#)), säteilylaissa ([859/2018](#)), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa ([322/1987](#)), työturvallisuuslaissa ([738/2002](#)), vesilaissa ([587/2011](#)), jätelaisissa ([646/2011](#)), maankäyttö- ja rakennuslaissa ([132/1999](#)), ulkoilulaissa ([606/1973](#)), eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa ([26/1920](#)), elintarvikelaissa ([297/2021](#)), kuluttajaturvallisuuslaissa ([920/2011](#)) sekä eläinlääkintähuoltolaissa ([765/2009](#)).

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa ([527/2014](#)), vesihuoltolaissa ([119/2001](#)), säteilylaissa ([859/2018](#)), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa ([322/1987](#)), työturvallisuuslaissa ([738/2002](#)), vesilaissa ([587/2011](#)), jätelaisissa ([646/2011](#)), maankäyttö- ja rakennuslaissa ([132/1999](#)), ulkoilulaissa ([606/1973](#)), eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa ([26/1920](#)), elintarvikelaissa ([297/2021](#)), *kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa (/)* sekä eläinlääkintähuoltolaissa ([765/2009](#)).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

terveydensuojelulain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 3 §, sellaisena kuin se on laissa (/), seuraavasti:

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa ([527/2014](#)), vesihuoltolaissa ([119/2001](#)), säteilylaissa ([859/2018](#)), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa ([322/1987](#)), työturvallisuuslaissa ([738/2002](#)), vesilaissa ([587/2011](#)), jätelaisissa ([646/2011](#)), maankäyttö- ja rakennuslaissa ([132/1999](#)), ulkoilulaissa ([606/1973](#)), eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa ([26/1920](#)), elintarvikelaissa ([297/2021](#)), *kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa (/)* sekä eläinlääkintähuoltolaissa ([765/2009](#)).

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa ([527/2014](#)), vesihuoltolaissa ([119/2001](#)), säteilylaissa ([859/2018](#)), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa ([322/1987](#)), työturvallisuuslaissa ([738/2002](#)), vesilaissa ([587/2011](#)), jätelaisissa ([646/2011](#)), *ra-
kentamislaisissa (751/2023)*, ulkoilulaissa ([606/1973](#)), eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa ([26/1920](#)), elintarvikelaissa ([297/2021](#)), *kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa (/)* sekä eläinlääkintähuoltolaissa ([765/2009](#)).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 19 §:n 3 momentti ja 24 §:n 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat, 19 §:n 3 momentti laissa 1166/2018 ja 24 §:n 2 momentti laissa 916/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §

19 §

Kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista säädetään lisäksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa sekä kuluttajatuotteiden turvallisuudesta kuluttajaturvallisuuslaissa ([920/2011](#)).

Kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista säädetään lisäksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa.

24 §

24 §

Kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset valvovat kukin toimialallaan 217 §:n 2 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Kunnan terveydensuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset valvovat kukin toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (400/2008) noudattamista valvovat viranomaiset valvovat kukin toimialallaan 217 §:n 2 momentissa tarkoitettua valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Kunnan terveydensuojeluviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset valvovat kukin toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

kuluttajansuojalain 5 luvun 16 a §:n ja 9 luvun 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 5 luvun 16 a §:n 2 momentin 2 kohta ja 9 luvun 16 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 5 luvun 16 a §:n 2 momentin 2 kohta laissa 1242/2021 ja 9 luvun 16 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 16/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 luku

5 luku

16 a §

16 a §

Ostaja saa 1 momentissa säädetyn estämättä vedota tavaran virheeseen, jos:

Ostaja saa 1 momentissa säädetyn estämättä vedota tavaran virheeseen, jos:

2) virhe perustuu siihen, että tavara ei ominaisuuksiltaan täytä vaatimuksia, jotka sille on asetettu kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) nojalla taikka muissa terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi annetuissa säännöksissä tai määräyksissä; tai

2) virhe perustuu siihen, että tavara ei ominaisuuksiltaan *vastaa terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi annetuissa säännöksissä tai määräyksissä asetettuja vaatimuksia*; tai

9 luku

9 luku

16 §

16 §

Ostaja saa 1 momentissa säädetyn estämättä vedota tavaran virheeseen, jos:

Tilaaia saa 1 momentin estämättä vedota virheeseen, jos:

2) virhe perustuu siihen, että suoritus ei ominaisuuksiltaan täytä vaatimuksia, jotka sille on asetettu tuoteturvallisuuslain nojalla taikka muissa terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi annetuissa säännöksissä tai määräyksissä; tai

2) virhe perustuu siihen, että suoritus ei ominaisuuksiltaan *vastaa terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi annetuissa säännöksissä tai määräyksissä asetettuja vaatimuksia*; tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

kosmeettisista valmisteista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Kuluttajapalveluiden turvallisuudesta säädetään kuluttajaturvallisuuslaissa ([920/2011](#)).

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta säädetään kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

tupakkalain 74 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tupakkalain (549/2016) 74 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 283/2022, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

74 §

74 §

Tupakoida ei saa:

Tupakoida ei saa:

4) leikkikentillä, joista on laadittava kuluttajaturvallisuuslain ([920/2011](#)) 7 §:n mukainen turvallisuusasiakirja;

4) yleisillä leikkikentillä ja niihin kooltaan, toiminnoiltaan ja käyttöasteeltaan rinnastuvilla muilla leikkikentillä ja -paikoilla;

Savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä leikkikentillä.

Savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuilla leikkikentillä ja -paikoilla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

metsästyslain 34 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsästyslain (615/1993) 34 a §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 504/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

74 §

74 §

Edellä 1 momentin nojalla säädettävä kielto ei koske yritystä, jonka kaupparekisteriin ilmoitetun toiminnan laatu tai toimiala on luontokuvaus- ja katselutoiminta. Tällaiseen yritykseen sovelletaan mitä kuluttajaturvallisuukslaissa (920/2011) säädetään.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun ravintohoukuttimen sijaintipaikassa on oltava tiedot ravintohoukuttimen ylläpitäjistä yhteystietoineen ja paikasta, jossa kuluttajaturvallisuukslain mukainen turvallisuusasiakirja on nähtävissä. Ravintohoukuttimesta on tehtävä ilmoitus paikkatietoineen Suomen riistakeskuskelle.

Edellä 1 momentin nojalla säädettävä kielto ei koske yritystä, jonka kaupparekisteriin ilmoitetun toiminnan laatu tai toimiala on luontokuvaus- ja katselutoiminta. Tällaiseen yritykseen sovelletaan, mitä *kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa (/)* säädetään.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun ravintohoukuttimen sijaintipaikassa on oltava tiedot ravintohoukuttimen ylläpitäjistä yhteystietoineen. Ravintohoukuttimesta on tehtävä ilmoitus paikkatietoineen Suomen riistakeskuskelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

kemikaalilain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kemikaalilain (599/2013) 5 §:n 1 momentin 15 kohta ja 2 momentti ja lisätään lain 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 554/2014, 711/2020 ja 547/2023, uusi 16 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Kemikaaleista terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien sekä kemikaalien fysiikalisten vaarojen ja haittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta säädetään lisäksi seuraavissa laeissa:

Kemikaaleista terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien sekä kemikaalien fysiikalisten vaarojen ja haittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta säädetään lisäksi seuraavissa laeissa:

15) tupakkalaki (549/2016).

15) tupakkalaki (529/2016);
16) laki *kulutuspalvelujen turvallisuudesta*.

Voimassa oleva laki

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuudesta säädetään kuluttajaturvallisuukslaissa (920/2011), siltä osin kuin siitä ei säädetä tässä laissa tai Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä.

Ehdotus

Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta säädetään yleisestä tuoteturvallisuudesta. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta annettussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2023/988 sekä kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

hissiturvallisuuslain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hissiturvallisuuslain (1134/2016) 5 §:n 8 momentti, sellaisena kuin se on laissa 251/2022, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Kevvthissien, liukuportaiden, liukukäytävien ja nosto-ovien markkinoille saattamisesta säädetään eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettussa laissa (1016/2004) ja kuluttajaturvallisuukslaissa (920/2011).

Ehdotus

5 §

Kevvthissien, liukuportaiden, liukukäytävien ja nosto-ovien markkinoille saattamisesta säädetään eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettussa laissa (1016/2004) ja *kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettussa laissa (/).*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti, sellaisina
kuin ne ovat laissa 217/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

44 luku

44 luku

1 §

1 §

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

2) kuluttajaturvallisuuslain ([920/2011](#)),

2) *kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain (/) tai yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/988,*

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin *elinkeinotoimintansa yhteydessä* luovuttaa kuluttajapalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta *kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain (/)* taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin luovuttaa *kulutuspalvelun* siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki

eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain (191/2024) 2 §:n 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen tuotteiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuudesta säädetään lisäksi kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011).

Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta säädetään lisäksi yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2023/988 sekä kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .